

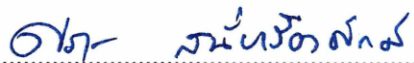
ผลของโปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการเล่านิทานต่อความฉลาดทางอารมณ์
และพัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัย

กัญญพัชร พงษ์ช้างอยู่

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพยาบาลเด็ก
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
กรกฎาคม 2560
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ กัญญพัชร พงษ์ช่างอยู่ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเด็ก ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริยุพา สนั่นเรืองศักดิ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล ชีระรังสิกุล)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

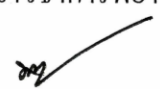
..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภรภัทร เฮงอุดมทรัพย์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริยุพา สนั่นเรืองศักดิ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล ชีระรังสิกุล)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.มนิรัตน์ ภาคารูป)

คณะพยาบาลศาสตรบัณฑิตให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเด็ก ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.นุจรี ไชยมงคล)

วันที่ 18 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2560

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริยุพา สนั่นเรื่องศักดิ์ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล ชีระรังสิกุล กรรมการที่ปรึกษาร่วม ที่ให้ความกรุณาในการชี้แนะแนวทางและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างสูงในการทำวิทยานิพนธ์ทุกขั้นตอน ด้วยความกรุณาเอาใจใส่ และรวมทั้ง สนับสนุนให้ผู้วิจัยมีความอดทนมุ่งมั่นในการทำวิทยานิพนธ์ให้สำเร็จลุล่วง ผู้วิจัยจึงขอกราบ ขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูง ขอขอบพระคุณคณาจารย์ในสาขาวิชาการพยาบาลเด็ก คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาทุกท่านที่ให้ความรู้ ให้คำชี้แนะ และให้กำลังใจ ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ รวมถึงเพื่อน ๆ ในสาขาการพยาบาลเด็กทุกคนที่ให้กำลังใจจนกระทั่ง วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของโปรแกรม ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการเล่นิทานต่อการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และพัฒนาการทางภาษา โดยให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาลบ้านกล้วย คณาจารย์และเจ้าหน้าที่ทุกท่าน รวมทั้งผู้เกี่ยวข้อง ตลอดจนกลุ่มตัวอย่างทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ ตั้งใจ สนับสนุน และเปิดโอกาส ให้ผู้วิจัยเข้าไปทำการศึกษาในครั้งนี้

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ ปู่ย่า และบิดามารดาที่อบรมสั่งสอนให้ข้าพเจ้า มีความมานะอดทน อุตสาหะ ให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีการศึกษาที่ดี และประสบความสำเร็จมาจนทุกวันนี้

กัญญพัชร พงษ์ช้างอยู่

57910068: สาขาวิชา: การพยาบาลเด็ก; พย.ม. (การพยาบาลเด็ก)

คำสำคัญ: โปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้/ การเล่านิทาน/ ความฉลาดทางอารมณ์/

พัฒนาการทางภาษา/ เด็กปฐมวัย

กัญญพัชร พงษ์ช้างอยู่: ผลของโปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการเล่านิทานต่อความฉลาดทางอารมณ์และพัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัย (EFFECTS OF LEARNING PROMOTION PROGRAM THROUGH STORYTELLING ON EMOTIONAL INTELLIGENCE AND LANGUAGE DEVELOPMENT IN PRESCHOOLERS) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: ศิริยุพา สนั่นเรื่องศักดิ์, Dr.P.H., นฤมล ชีระรังสิกุล, Ph.D. 109 หน้า. ปี พ.ศ. 2560.

ความฉลาดทางอารมณ์และพัฒนาการทางภาษา เป็นพื้นฐานสำคัญของพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็ก โดยเฉพาะในเด็กปฐมวัยเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมในการส่งเสริมการเรียนรู้ การวิจัยครั้งนี้เป็นแบบกึ่งทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการเล่านิทานต่อความฉลาดทางอารมณ์และพัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างคัดเลือกโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน คือ ผู้ปกครองและเด็กปฐมวัยอายุ 4-5 ปีที่ศึกษา ณ โรงเรียนแห่งหนึ่ง สุ่มเข้ากลุ่มทดลอง 26 คู่ ได้รับโปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการเล่านิทาน ซึ่งพัฒนามาจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมของแบนดูรา ประกอบด้วย 4 กระบวนการ คือ การใส่ใจ การจำ การเลียนแบบ และการจูงใจ และกลุ่มควบคุม 27 คู่ ได้รับการจัดกิจกรรมตามปกติ เครื่องมือวิจัยคือ แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์สำหรับเด็กวัยก่อนเรียน และแบบประเมินพัฒนาการด้านภาษา มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .91 และ .95 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา การทดสอบไคสแควร์ และการทดสอบทีแบบสองกลุ่มเป็นอิสระต่อกัน

ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังได้รับโปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการเล่านิทาน เด็กปฐมวัยในกลุ่มทดลองมีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่าเด็กในกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งคะแนนโดยรวม ($t = 7.40, p < .001$) และคะแนนรายด้านทั้งสามด้าน คือ ดี เก่ง และสุข ($t = 8.74, t = 8.96$ และ $t = 2.60, p < .001$ ตามลำดับ) แต่พัฒนาการทางภาษาของเด็กทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน ($p > .05$)

ผลการวิจัยครั้งนี้ให้ข้อเสนอแนะว่า ผู้ปกครองและครูผู้ดูแลเด็ก ควรนำโปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการเล่านิทานไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ให้กับเด็กปฐมวัย

57910068: MAJOR: PEDIATRIC NURSING; M.N.S (PEDIATRIC NURSING)
KEYWORDS: LEARNING PROMOTION PROGRAM/ STORYTELLING/ EMOTIONAL
INTELLIGENCE/ LANGUAGE DEVELOPMENT/ PRESCHOOLERS
KANYPHAT PONGCHANGYOU: EFFECTS OF LEARNING PROMOTION
PROGRAM THROUGH STORYTELLING ON EMOTIONAL INTELLIGENCE AND
LANGUAGE DEVELOPMENT OF CHILDREN IN PRESCHOOLERS. ADVISORY
COMMITTEE: SIRIYUPA SANANREANGSAK, Dr.P.H., NARUMON TEERARUNGSIKUL,
Ph.D. 109 P. 2017.

Emotional intelligence and language development are essential for development of children, especially in preschooler which is an appropriate stage to promote learning ability. The purpose of this quasi-experimental research was to examine effects of the learning promotion program through storytelling on emotional intelligence and language development among preschoolers. A multi-stage random sampling was used to recruit a sample of dyads of parents and preschool children age 4-5 years who came to study at a school. They were randomly assigned to the experimental group for 26 dyads and the control group for 27 dyads. The experimental group received the learning promotion program through storytelling. The program was developed based on the Bandura's social cognitive learning theory composed of 4 steps of attention, retention, reproduction, and motivation. The control group received routine activities. Research instruments included the assessment of emotional intelligence for preschoolers and the language development test. Their Cronbach's alphas were .91 and .95 respectively. Data were analyzed by descriptive statistics, chi-square test and independent t-test.

The results revealed that after receiving the learning promotion program through storytelling, preschoolers in the experimental group had significantly higher emotional intelligence than those in the control group for both the total score ($t = 7.40, p < .001$) and all 3 subscales' scores including, good, intelligent and happiness ($t_5 = 8.74, t = 8.96$ and $t = 2.60, p < .001$, respectively). However, language development of preschoolers between both groups was found no difference ($p > .05$).

These findings suggest that parents and child caregivers/teachers should utilize this learning promotion program through storytelling to promote emotional intelligence for preschooler.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ฌ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
สมมติฐานการวิจัย	6
กรอบแนวคิดการวิจัย	6
ขอบเขตการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
เด็กปฐมวัย	10
พัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัย.....	13
ความฉลาดทางอารมณ์	18
ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม	24
โปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการเล่านิทาน	30
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	39
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	39
สถานที่ทำการศึกษาวิจัย	42
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	42
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	45
การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง	46
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	47
การวิเคราะห์ข้อมูล	53

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิจัย	54
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป	54
ส่วนที่ 2 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ในระยะก่อนและหลังการทดลอง	57
ส่วนที่ 3 เปรียบเทียบพัฒนาการทางภาษาระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในระยะก่อนและหลังการทดลอง	59
5 สรุปและอภิปรายผล	60
สรุปผลการวิจัย	61
อภิปรายผล	61
ข้อเสนอแนะ	65
บรรณานุกรม	66
ภาคผนวก	78
ภาคผนวก ก	79
ภาคผนวก ข	81
ภาคผนวก ค	91
ภาคผนวก ง	98
ประวัติย่อของผู้วิจัย	109

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	รายละเอียดกลุ่มตัวอย่าง.....	42
2	ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยในกลุ่มทดลอง.....	49
3	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของข้อมูลทั่วไปของเด็กปฐมวัย .	55
4	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลทั่วไปของ ผู้ปกครอง ของเด็กปฐมวัย.....	56
5	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ในระยะก่อนและหลังการทดลอง	58
6	เปรียบเทียบพัฒนาการทางภาษาระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในระยะก่อน หลังการทดลอง.....	59
7	พัฒนาการทางภาษาระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ในระยะก่อนและหลังการ ทดลอง	99
8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความฉลาดทางอารมณ์รายข้อ ก่อนการทดลอง	101
9	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความฉลาดทางอารมณ์รายข้อ หลังการทดลอง	105

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดในการวิจัย	7
2	พฤติกรรมของมนุษย์กับปฏิสัมพันธ์กับปัจจัยหลัก	24
3	ขั้นตอนการเรียนรู้โดยการเลียนแบบ	26
4	ขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง	41
5	ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย	52
6	แบบประเมินพัฒนาการทางภาษา	88

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เด็กปฐมวัย (1-5 ปี) เป็นช่วงวัยสำคัญที่สุดแห่งการพัฒนาของมนุษย์ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา เนื่องจากเป็นช่วงที่พัฒนาการทุกด้านเป็นไปอย่างรวดเร็ว ถือเป็นช่วงวัยที่เกิดการเรียนรู้ได้มากที่สุดในชีวิต โดยเฉพาะสมอง กล่าวคือ สมองที่ควบคุม ส่วนภาษาและอารมณ์ (Limbic system and neo cortex brain) (นัยพินิจ คชภักดี, 2559) จะมีการสร้างวงจรประสาท และจุดเชื่อมต่อระหว่างเซลล์ประสาทรวดเร็วมากที่สุด จึงถูกเรียกว่า เป็นช่วงหน้าต่างแห่งโอกาส (Window of opportunity) (รวิวรรณ รุ่งไพรวลัย, 2556) ในช่วงวัยนี้ เด็กชอบทำกิจกรรมที่มีจินตนาการสูงและความคิดสร้างสรรค์ เป็นช่วงวัยที่ชอบการเล่นแบบ และพร้อมจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรม สามารถเชื่อมโยงได้ระหว่างความคิดของตนเองกับของผู้อื่น สามารถเชื่อมโยงประสบการณ์ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ความคิดจะมีความสัมพันธ์กับอารมณ์ โดยอารมณ์ ของเด็กวัยนี้มักแสดงออกถึงการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ชอบใช้คำพูดแสดงอารมณ์ต่าง ๆ เป็นช่วง ของการปรับอารมณ์ การพัฒนาเด็กในวัยนี้ จึงเป็นการวางพื้นฐานทางด้านจิตใจ ส่งเสริมความฉลาด ทางอารมณ์ การเข้าสังคม และพัฒนาการทางภาษา

พัฒนาการทางภาษาเป็นพื้นฐานของการพัฒนาต่าง ๆ ทั้งการเรียนรู้ทางสติปัญญา อารมณ์และสังคม ดังนั้นการพัฒนาภาษา จึงเป็นจุดเริ่มต้นที่ควรพัฒนา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ส่วนอื่น ๆ เนื่องด้วยภาษาเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่ต้องอาศัยทักษะและกระบวนการ ฟัง พูด อ่าน และเขียน โดยต้องเริ่มพัฒนา ตั้งแต่ช่วงปฐมวัย เพราะเด็กในช่วง 2-6 ปี เป็นวัยที่พัฒนาการทางภาษา เจริญงอกงามอย่างรวดเร็ว เนื่องจากเป็นช่วงที่สมองส่วนของการพัฒนาการเข้าใจภาษา (Neo-mammalian หรือ Neo-cortex brain) มีการสร้างและเจริญเติบโตเร็วมากถึงร้อยละ 80 ซึ่งการพัฒนาเด็กต้องพัฒนาตามลำดับขั้นของพัฒนาการ การพูดการสนทนากับเด็ก และการฝึกการฟัง โดยการสื่อสารหลาย ๆ ทาง เช่น การเล่านิทาน คือการสร้างเสริมพัฒนาการทางภาษาที่ดีให้กับ เด็กปฐมวัย (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2551) โดยการพัฒนาช่วงวัยนี้เหมาะสมที่จะพัฒนาควบคู่ไปกับ ความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งเป็นทักษะสำคัญต่อการดำรงชีวิต มีความสัมพันธ์อย่างมากต่อความสำเร็จ ของบุคคล มีผลโดยตรงแก่สังคมและประเทศชาติ เนื่องด้วย ความฉลาดทางอารมณ์ คือ ความสามารถในการรับรู้ เข้าใจในอารมณ์ ความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น สามารถจัดการกับอารมณ์ของตนเองได้ และดำเนินชีวิตอย่างสมดุลทั้ง 3 มิติ คือ ดี เก่ง และสุข ดังนั้นวิจัยที่ชี้ให้เห็นว่าความฉลาดทางอารมณ์ มีความสำคัญอย่างยิ่ง กับการความสำเร็จในชีวิต โดยการติดตามเก็บข้อมูลจากเด็กปฐมวัย จำนวน

450 คน เป็นระยะเวลา 40 ปี ผลการวิจัยพบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ เป็นปัจจัยที่สามารถทำนายถึงความสำเร็จในด้านต่าง ๆ ของชีวิตได้ดี (Mayer & Salovey, 1998)

จากสถิติการสำรวจพัฒนาการเด็กอายุ 1-5 ปี ของ กรมอนามัย (2555) โดยใช้แบบประเมินพัฒนาการเดนเวอร์ทู (Denver II) พบว่า เด็กมีพัฒนาการรวมทุกด้านปกติ ร้อยละ 72.5 เป็นเด็กที่มีพัฒนาการล่าช้ากว่าวัย ร้อยละ 27.5 หรือประมาณ 1 ล้านคนทั่วประเทศ ซึ่งพัฒนาการที่มีความล่าช้ามากที่สุด คือ พัฒนาการทางด้านภาษา สำหรับการศึกษาเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ มีการสำรวจเด็กทั่วประเทศ อายุ 1-18 ปี จำนวน 9,488 ราย จากโครงการวิจัยพัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กไทย ครั้งล่าสุด เมื่อปี พ.ศ. 2550 พบว่า สมรรถนะความฉลาดทางอารมณ์ ด้านการเลียนแบบเล่นสมมุติ มีคะแนนต่ำมาก ในเด็กช่วงอายุ 3-6 ปี (สุภรัตน์ เอกอศวิน, 2550) เนื่องจากเป็นช่วงของเด็ก Silent generation (Gen Z) การสื่อสารของคนรุ่นนี้ส่วนใหญ่เป็นการสื่อสารทางเดียวผ่านข้อความบนหน้าจอมือถือหรือคอมพิวเตอร์แทนคำพูด ทำให้เด็กมักมีปัญหาความฉลาดทางอารมณ์ ความสัมพันธ์กับผู้อื่นบกพร่อง และขาดการควบคุมอารมณ์ที่ดี ดังข้อมูลการศึกษาค่าเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์แบ่งตามภาคพบว่า ภาคกลางมีคะแนนเฉลี่ยน้อย โดยเฉพาะจังหวัดชัยนาท ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่การศึกษาเขตที่ 1 ของภาคกลาง เป็นพื้นที่ซึ่งมีปัญหาด้านพัฒนาการทางภาษา จากการประเมินด้วยแบบประเมินพัฒนาการเดนเวอร์ทู (Denver II) พบว่า การอ่านออกเขียนได้ของเด็กวัย 3-5 ปี ลดลงร้อยละ 5-8 ในปี พ.ศ. 2558 เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2557 ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 19.7 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท, 2558) และมีกลุ่มที่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาสูง เมื่อเปรียบเทียบแต่ละอำเภอ พบว่า ตัวเลขการประเมินพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเขตอำเภอเมือง มีอัตราเสี่ยงพัฒนาการล่าช้า เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วง 1 ปี ที่ผ่านมา (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชัยนาท, 2558)

การที่เด็กมีพัฒนาการทางภาษาล่าช้าและมีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำก่อให้เกิดผลกระทบทั้งกับตัวเด็ก ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ จากการสำรวจของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข พบว่า เด็กที่มีปัญหาพัฒนาการทางภาษาล่าช้า มีระดับเขาวนปัญญาต่ำกว่าปกติ มีปัญหาการเรียน โดยเฉพาะด้านการอ่านสะกดคำและปัญหาพฤติกรรมต่าง ๆ ทั้งนี้ยิ่งถ้าเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำด้วย จะยิ่งทวีความรุนแรงของปัญหา เพราะเด็กที่ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ได้ตั้งแต่เยาว์วัย จะยิ่งสะสมพฤติกรรมด้านลบ เช่น พฤติกรรมความก้าวร้าว ต่อต้านสังคม เมื่อเด็กซึ่งเป็นสมาชิกคนสำคัญของแต่ละครอบครัวเกิดปัญหา จะมีผลกระทบต่อครอบครัวตามมา เช่น พ่อแม่ทะเลาะกัน ครอบครัวต้องสูญเสียรายได้ในการดูแลแก้ไขปัญหาของบุตร อีกทั้งยังเป็นผลกระทบโดยตรงแก่สังคมและประเทศชาติ ที่ต้องขาดทรัพยากรมนุษย์ในการพัฒนาประเทศ (สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2557) ปัญหาเหล่านี้ล้วนเกิดจากการที่เด็กขาดความฉลาดทางอารมณ์

จึงคิดแก้ปัญหาไม่เป็น หาแนวทางแก้ปัญหาได้ไม่ถูกต้อง ทางที่ดีควรมีการป้องกันก่อนเกิดปัญหา โดยการส่งเสริมให้เด็กเป็นผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง ซึ่งต้องเริ่มแต่ช่วงปฐมวัย เนื่องจากเป็นวัยที่พัฒนาการของเด็กเริ่มชัดเจนขึ้น เริ่มมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนรอบข้าง เพื่อให้เด็กสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ในสิ่งแวดล้อม และแก้ปัญหาได้ตามศักยภาพ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลที่สุดต่อการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ และพัฒนาการทางภาษา คือ การดูแลอย่างเหมาะสมของผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็ก (ศรัญญรัตน์ คงอิม และอวยพร เรืองตระกูล, 2555; อรุณช สอนน้อย และไชยรัตน์ ปรานี, 2553) และการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เป็นไปตามช่วงวัย (ทวิศักดิ์ สิริรัตน์เรขา, 2550) เนื่องจากเด็กจะมีหน้าต่างแห่งโอกาสในการพัฒนาในแต่ละช่วงวัยแตกต่างกัน เด็กช่วงวัย 4-5 ปี เป็นวัยที่ชอบการเลียนแบบ ชอบเล่นบทบาทสมมติ และสามารถแยกเรื่องจริงออกจากเรื่องสมมติได้ (Vander Zanden, Crandell, & Crandell, 2007) จากการศึกษาหลายผลงานวิจัยให้ผลการศึกษาที่สอดคล้องกันและเน้นให้เห็นว่าขบวนการของตัวแบบช่วยพัฒนาความสามารถในด้านต่าง ๆ ของเด็ก (Rosenthal, 1994; Zimmerman, Bandura, & Martinez-Pons, 1992) ฉะนั้นการเรียนรู้โดยมีตัวแบบที่เหมาะสม ตัวแบบที่เด็กชื่นชอบจะเป็นการพัฒนาเด็กได้เป็นอย่างดี เด็กปฐมวัยจึงจำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ และพัฒนาการทางภาษาจากการเรียนรู้ด้วยการสังเกตจากตัวแบบ โดยผู้ปกครองเป็นบุคคลสำคัญในการส่งเสริมดูแลได้อย่างใกล้ชิด ดังนั้นการสนับสนุนและแนะนำแนวทางการสร้างเสริมความฉลาดทางอารมณ์ และพัฒนาการทางภาษาแก่เด็ก ให้กับผู้ปกครองจึงเป็นเรื่องที่ควรให้ความสำคัญ

Bandura เป็นผู้คิดค้นทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social cognitive learning theory) ซึ่งกล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์ว่า ประกอบด้วยขบวนการที่ซับซ้อน โดยเฉพาะในเรื่องของพฤติกรรมซึ่งส่วนใหญ่แล้วเกิดขึ้น โดยการเรียนรู้จากตัวแบบทฤษฎีนี้จึงเน้นความสำคัญของตัวแบบพฤติกรรมของบุคคลจะเกิดขึ้น โดยการสังเกตจากตัวแบบ (Observational learning or modeling) ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการ 4 กระบวนการสำคัญ ได้แก่ ความใส่ใจ (Attention) กระบวนการจำ (Retention) กระบวนการเลียนแบบ (Reproduction) กระบวนการจูงใจ (Motivation) (Bandura, 1986) สำหรับตัวแบบที่ผ่านทั้ง 4 กระบวนการนี้ เป็นได้ทั้งตัวแบบที่มีชีวิต เช่น การเล่านิทาน ผู้เล่าถือเป็นตัวแบบที่มีชีวิตหรืออาจเป็นตัวแบบสัญลักษณ์ เช่น ตัวแบบจากการ์ตูน ตัวละครจากนิทานหรือคำบอกเล่า จากการศึกษาปัจจัยที่สำคัญในการเรียนรู้โดยการสังเกตของช่วงวัยเด็ก เด็ก ๆ มักเลียนแบบคนที่นิยมชมชอบ ซึ่งอาจเป็นคนที่เด็กอยู่ใกล้หรือเป็นตัวละครในหนังสือการ์ตูน นิทาน หรือภาพยนตร์ โดยการเลียนแบบจะเกิดขึ้นครั้งแรกก็ต่อเมื่อเด็กมีความสนใจมีความประทับใจในตัวแบบ

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า มีการศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการทางภาษา และความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กโดยใช้ตัวแบบ ดังการศึกษาเรื่อง ผลของโปรแกรมการฝึกกิจกรรมโยคะต่อความฉลาดทางอารมณ์ และพฤติกรรมของเด็กวัยก่อนเรียน (เพ็ญเพ็ญ บุญมงคล, 2553) พบว่า ภายหลังจากสิ้นสุดโปรแกรม กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยการแสดงออกทางอารมณ์ด้านดีสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการศึกษาของ รัตนาภา เกริกการันย์ (2547) ศึกษาความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย หลังจากได้รับการสอนด้วยแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้นิทานเป็นตัวแบบเพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษา ผลการวิจัยพบว่า หลังจากฟังนิทานเสริมกิจกรรม นักเรียนมีความสามารถทางภาษาเพิ่มสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการศึกษาของ สิริลักษณ์ อุณภูษา (2547) ได้ทำการศึกษาผลของการใช้ตัวแบบเพื่อสร้างเสริมพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า การใช้ตัวแบบช่วยให้เด็กมีพฤติกรรมกล้าแสดงออก ทั้งในวิชาภาษาไทย และสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตในระยะเวลาให้ตัวแบบสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นิทานเป็นเครื่องมือสำคัญต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย เนื่องจากลักษณะพฤติกรรมของเด็กช่วงอายุ 4-6 ปี เป็นช่วงวัยที่อยากรู้อยากเห็น มีความเข้าใจความจริงและเรื่องสมมติ ชอบคิดจินตนาการ การทำเลียนแบบ สนใจในโลกของความเป็นจริง และสนใจสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัว มีความสนใจในตัวเองลดลง หันมาสนใจในโลกภายนอกมากขึ้น ชอบฟังนิทานต่าง ๆ การเล่านิทาน จึงเป็นการถ่ายทอด การเรียนรู้จากเรื่องราวผ่านนิทาน เซลล์สมองแต่ละเซลล์จะเชื่อมต่อกัน เมื่อเด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม หรือได้รับการกระตุ้นที่เหมาะสม การเล่านิทานโดยให้นิทานเป็นตัวแบบแก่เด็ก เป็นตัวกระตุ้นเส้นใยประสาทให้แตกแขนงเชื่อมโยงเครือข่ายมากขึ้น จึงส่งผลให้เกิดการพัฒนาภาษา อารมณ์และสติปัญญาที่ดีของเด็ก การใช้นิทานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และความสามารถทางภาษาให้แก่เด็กโดยเฉพาะในเด็กปฐมวัย จึงเป็นวิธีการที่สำคัญ และเป็นประโยชน์ต่อระบบการคิดและการดำเนินชีวิตของเด็ก เพราะนิทานเสมือนอาหารสมอง และอาหารใจ เนื่องจากขณะที่เล่านิทาน เด็กจะเกิดสมาธิและจินตนาการการเรียนรู้ผ่านตัวแบบพร้อม ๆ กับเกิดความรู้สึกรอบอุ้มใจในความรักความใกล้ชิดที่ผู้เล่ามอบให้

การเล่านิทานจึงทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ผ่านตัวแบบ จากเรื่องราวในนิทานที่เด็กได้รับฟัง และเห็นตัวแบบจะมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ และพัฒนาการทางภาษา ทำให้เด็กเกิดความสนใจที่จะมีพฤติกรรมตอบสนองในแต่ละสถานการณ์ตามที่ได้รับรู้จากตัวละครต้นแบบส่งผลให้เกิดการเก็บจำและมีการถ่ายทอดพฤติกรรมนั้นออกมา ก่อให้เกิดพัฒนาการที่เหมาะสมทั้งด้าน ร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา สิ่งที่จะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้เหล่านี้ได้ ต้องอาศัยการสนับสนุนที่เหมาะสมทั้งจากครอบครัวและโรงเรียนที่เป็นสิ่งแวดล้อมหลัก

ในการหล่อหลอมเด็กโดยใช้นิทาน ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และยับยั้งพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในเด็กผ่านการนำเสนอที่สนุกสนานจนเกิดแรงบันดาลใจ ในการเลือกทำสิ่งที่ดี ปฏิเสธสิ่งที่ไม่ดี มีเหตุผล และมีทัศนคติที่ดี จากการที่นิทานสามารถเชื่อมโยง ได้ทุกเรื่อง ทั้งด้านอารมณ์ สังคม และสติปัญญา เป็นทั้งโลกของภาษา โลกจินตนาการ เป็นสื่อที่ช่วย ในการพัฒนาการเรียนรู้ทั้งความฉลาดทางอารมณ์ และพัฒนาการทางภาษา (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2551) จากการศึกษาวิจัยเรื่อง ผลของนิทานที่ช่วยพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และพัฒนาการ ทางภาษา มีการศึกษาบางส่วนที่ส่งผลดีต่อองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์แยกย่อยรายด้าน เช่น การศึกษาพบว่า การเล่านิทานช่วยพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ในด้านดีของเด็ก ได้แก่ การพัฒนาพฤติกรรมการแบ่งปัน คุณธรรมจริยธรรม และการควบคุมอารมณ์ได้ดีในเด็กปฐมวัย (นภลัย ชัยมहा, 2550; พนิดา นวลสนิท, 2555; อินทิรา รุมาศ, 2545) ด้านเก่งมีการศึกษาพบว่า ความฉลาดทางอารมณ์มีผลในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ (พรณทิพา มิสาวงษ์, 2554; ประจักษ์ บุตรแก้ว, 2555; วรเกียรติ ทองไทย, 2553) สอดคล้องกับผลการศึกษา ที่พบว่า การเล่านิทานมีส่วนช่วยในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ด้านสุขในเด็กวัยเรียน (ดวงศิริ เครือหงส์, 2551) นอกจากนี้จากการศึกษายังพบอีกว่า กิจกรรมการเล่านิทานช่วยพัฒนาการทางภาษา ของเด็กปฐมวัย (ดวงสมร ศรีไศคำ, 2552; นารีรัตน์ จันทวฤทธิ, 2553; รัตนาภา เกริกการณีย์, 2547; วีรยา ทองไทร, 2556) แต่การศึกษายังขาดการส่งเสริมอย่างต่อเนื่องซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือ จากผู้ปกครองหรือผู้ดูแลใกล้ชิดกับเด็ก

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า การศึกษาเกี่ยวกับผลของกิจกรรมการเล่านิทาน ที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์และความสามารถทางภาษาของเด็กช่วงปฐมวัยที่ผ่านมา มีเพียง การศึกษาวิจัยที่ส่งเสริมเฉพาะใน โรงเรียน ยังขาดการส่งเสริมที่บ้าน ซึ่งการส่งเสริมทั้งสองส่วน ควบคู่กันไป มีความสำคัญให้เกิดการพัฒนาเด็กอย่างยั่งยืน โดยต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ปกครอง เป็นหลัก การที่ให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในโปรแกรม นอกจากจะได้ประโยชน์ในการพัฒนา ความฉลาดทางอารมณ์ และพัฒนาการทางภาษาอย่างยั่งยืนแล้ว ยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดี ระหว่างเด็กและครอบครัว ขณะที่ทำกิจกรรมเล่านิทานร่วมกัน มีการพูดคุยกันเสมือนสื่อสองทาง ที่เป็นการสร้างสายใยแห่งรักของผู้เล่าไปพร้อม ๆ กับการพัฒนาเด็ก และการศึกษาความฉลาด ทางอารมณ์ที่ผ่านมา ยังขาดการศึกษาอย่างครอบคลุมในทุกมิติ มีเพียงการศึกษาแยกเฉพาะรายด้าน เท่านั้น ส่วนในด้านพัฒนาการทางภาษาก็ยังมีการศึกษาอย่างจำกัด จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจะเห็น ได้ว่า การเล่านิทานเป็นกิจกรรมที่ดี มีประโยชน์ และเหมาะแก่การส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ ควบคู่กับพัฒนาการทางภาษาของเด็กวัย 4-6 ปี อีกทั้งมีความสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กวัยนี้ ซึ่งเป็นช่วงวัยที่รับรู้จินตนาการและความเป็นจริง มีการควบคุมการแสดงออกต่าง ๆ เด็กจะได้รับ

การถ่ายทอดสิ่งเหล่านี้ผ่านตัวแบบไปพร้อมกับความสนุกสนาน ซึ่งเป็นสิ่งดึงดูดการเรียนรู้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลของโปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการเล่านิทานต่อความฉลาดทางอารมณ์ และพัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัยเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการดูแลและให้การพยาบาลในการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ และพัฒนาการทางภาษาของเด็กด้วยโปรแกรมการเล่านิทานที่เหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการเล่านิทาน กับกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมตามปกติ
2. เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัย กลุ่มที่ได้รับโปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการเล่านิทาน กับกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมตามปกติ

สมมติฐานการวิจัย

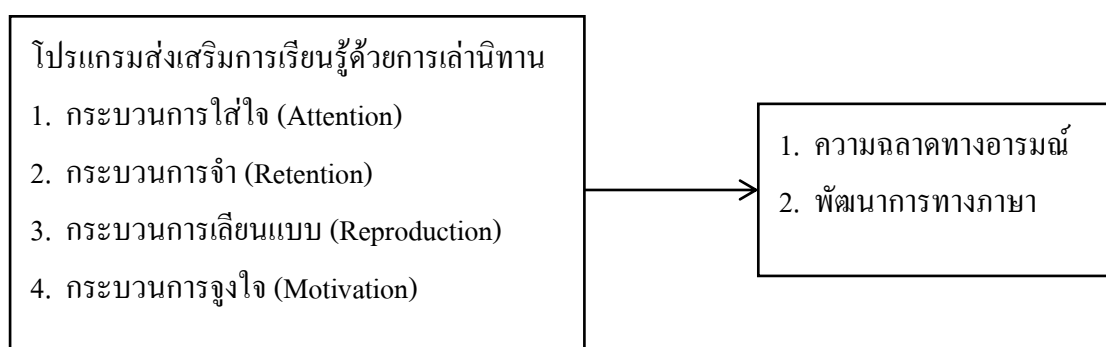
1. ภายหลังจากได้รับโปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการเล่านิทาน กลุ่มทดลอง มีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ สูงกว่ากลุ่มควบคุม
2. ภายหลังจากได้รับโปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการเล่านิทาน กลุ่มทดลอง มีพัฒนาการทางภาษา ดีกว่ากลุ่มควบคุม

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ใช้กรอบแนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social learning theory) (Bandura, 1986) ภายใต้อาสาเชื่อว่าการเรียนรู้ของมนุษย์ส่วนมากเป็นการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือการเลียนแบบ และมนุษย์จะมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบ ๆ ตัวอยู่เสมอ โดยอาศัย 4 กระบวนการที่สำคัญ คือ 1) กระบวนการใส่ใจ (Attention) การเรียนรู้ในลักษณะนี้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้เรียนมีความสนใจและเอาใจใส่ ต่อตัวแบบและกิจกรรมของตัวแบบ เพราะจะทำให้สามารถเกิดแบบแผนในการเลียนแบบตัวแบบได้ 2) กระบวนการจำ (Retention) ผู้สังเกตต้องบันทึกสิ่งที่สังเกตกิจกรรมหรือข้อมูลข่าวสารได้ ทั้งนี้เพื่อนำกลับมาเป็นและใช้ต่อไป 3) กระบวนการเลียนแบบ (Reproduction) คือ การนำสิ่งที่บันทึกไว้ในความจำมาเป็นสิ่งชี้นำในการเลียนแบบตามพฤติกรรมของตัวแบบพฤติกรรมที่แสดงออก ไม่ใช่การลอกแบบอย่างตรงไปตรงมาแต่เป็นการเลียนแบบที่มีความรู้ความเข้าใจและความพร้อม ดังนั้นพฤติกรรมของแต่ละบุคคลอาจมีความแตกต่างกันไป และ 4) กระบวนการจูงใจ (Motivation) การจูงใจ

เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดการเลียนแบบ ผู้สังเกตจะเลียนแบบพฤติกรรมที่ให้ผลดีกับเขา เช่น ได้รับแรงเสริม รางวัลหรือคำชมเชยมากกว่าที่จะเลียนแบบสิ่งที่ไม่ให้โทษและมีแนวโน้มที่จะเลียนแบบพฤติกรรมที่พอใจ มากกว่าพฤติกรรมที่ทำแล้วไม่สบายใจ

ในการศึกษารุ่นนี้ ผู้วิจัยได้สร้างโปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการเล่านิทาน ประกอบด้วย 4 กระบวนการ ดังนี้ 1) กระบวนการใส่ใจ (Attention) เพื่อเป็นการเตรียมร่างกายให้พร้อมก่อนเข้ากิจกรรม ทั้งที่เป็นตัวแบบ (Model) และตัวเด็กปฐมวัยเอง 2) กระบวนการจำ (Retention) เพื่อให้เด็กปฐมวัยสามารถจดจำเรื่องราวต่าง ๆ ผ่านการเล่านิทาน 3) กระบวนการเลียนแบบ (Reproduction) เพื่อให้เด็กปฐมวัยมีแรงจูงใจที่จะกระทำพฤติกรรมต่อไป 4) กระบวนการจูงใจ (Motivation) โปรแกรมนี้จะมีการจูงใจ โดยมอบรางวัลตุ๊กตาหุ่นมือ และปรบมือพูดชมเชย เมื่อเด็กเล่านิทานสำเร็จ โดยจัดกิจกรรมทั้งกับเด็กตามกระบวนการ 4 กระบวนการ และกับผู้ปกครอง ในการอบรมการเล่านิทานและมีกระบวนการกำกับติดตามผู้ปกครอง ซึ่งเป็นกลไกที่ทำให้เด็กปฐมวัย มีความฉลาดทางอารมณ์และพัฒนาการทางภาษาดีขึ้นและเกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งสามารถสรุปได้ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental research) แบบศึกษาสองกลุ่ม วัดก่อนหลังการทดลอง (Two groups pretest-posttest design) โดยศึกษาผลของโปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการเล่านิทานต่อความฉลาดทางอารมณ์ และพัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัย ที่รับบริการในโรงเรียนอนุบาลบ้านกล้วย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท

นิยามศัพท์เฉพาะ

โปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการเล่านิทาน หมายถึง รูปแบบการจัดกิจกรรม โดยประยุกต์แนวความคิดการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมของ Bandura (1986) เป็นขั้นตอนที่ต่อเนื่อง ตามทฤษฎี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 กระบวนการใส่ใจเป็นการเตรียมร่างกายให้พร้อมก่อนเข้า ทำกิจกรรม ทั้งตัวแบบผู้สังเกตและมีการสร้างทักษะการเล่านิทานให้กับผู้ปกครอง ขั้นที่ 2 กระบวนการจำโดยผู้เล่าจะมีการเล่านิทานให้เด็กปฐมวัยฟัง และผู้ปกครองให้กลับไปเล่านิทาน ให้เด็กฟังที่บ้าน ขั้นที่ 3 กระบวนการเลียนแบบ ให้เด็กปฐมวัยออกมาเล่านิทานและที่บ้านให้เด็ก ได้กลับไปเล่านิทานให้ผู้ปกครองฟัง ขั้นที่ 4 กระบวนการจงใจ หลังจากกระบวนการข้างต้น จะมีการสรุปกิจกรรมและมีการจงใจ โดยกล่าวชมเชยเมื่อเด็กเล่านิทานสำเร็จ ซึ่งในการจัดกิจกรรม ให้ทำกิจกรรมครบทุกกระบวนการในสัปดาห์ที่ 2-4 โดยมีการจัดกิจกรรมเล่านิทานเรื่องเดียวกัน สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 45 นาที-1 ชั่วโมง เป็นระยะเวลาทั้งสิ้น 6 สัปดาห์ ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรม ที่โรงเรียน และมีการจัดกิจกรรมต่อเนื่องที่บ้าน มีการให้ข้อมูลถึงคุณค่าของนิทานแก่ผู้ปกครอง ในสัปดาห์แรก และให้ผู้ปกครองกลับไปเล่านิทานให้กับเด็กฟังอย่างน้อยสัปดาห์ละ 2 วัน โดยผู้วิจัยโทรศัพท์กระตุ้น และสอบถามการบันทึกการเล่านิทานและอุปสรรคต่าง ๆ กับผู้ปกครอง สัปดาห์ละ 1 ครั้ง

ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจ ควบคุม จัดการอารมณ์ และความรู้สึกของเด็กวัยก่อนเรียน และมีการแสดงออกทางอารมณ์ที่เหมาะสม ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ ดี เก่ง และสุข ประเมินโดยใช้แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ เด็ก 3-5 ปี ของ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (กรมสุขภาพจิต, 2546)

พัฒนาการทางภาษา หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจภาษา ทั้งด้านการได้ยิน การเข้าใจภาษา และการใช้ภาษา ประเมินโดยแบบทดสอบพัฒนาการ Denver II ฉบับภาษาไทย เฉพาะส่วนที่เป็นด้านภาษา (นิตยา คชภักดี, 2558)

เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กที่มีอายุ 4-5 ปี ซึ่งเรียนอยู่ชั้นอนุบาล 1 ที่เข้ารับการศึกษ ในโรงเรียนปฐมวัย อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท

ผู้ปกครอง หมายถึง ผู้ดูแลเด็กปฐมวัยที่มีอายุ 4-5 ปี ซึ่งเรียนอยู่ชั้นอนุบาล 1 ที่เข้ารับการ ศึกษาในโรงเรียนปฐมวัย อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท โดยเป็นผู้ที่ให้การดูแลเด็กเป็นประจำ อย่างน้อย 6 เดือน มีความผูกพันทางสายเลือดกับเด็ก และอยู่บ้านหลังเดียวกับเด็ก

การจัดกิจกรรมตามปกติ หมายถึง การดูแลเด็กอายุ 4-5 ปี ซึ่งเรียนอยู่ชั้นอนุบาล 1 ที่เข้ารับการ ศึกษาในโรงเรียนปฐมวัย อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท โดยเด็กได้รับการจัดกิจกรรม นันทนาการก่อนเข้าชั้นเรียนตามตารางที่ทางโรงเรียนกำหนดไว้ ได้แก่ กิจกรรมออกกำลังกาย

ตามจังหวะเพลงก่อนเข้าชั้นเรียน ครั้งละ 30-45 นาที ในทุก ๆ วัน และมีกิจกรรมที่คุณครูเล่านิทานให้กับเด็กฟัง เดือนละ 1-2 ครั้ง

กลุ่มทดลอง หมายถึง เด็กปฐมวัย อายุ 4-5 ปี ซึ่งเรียนอยู่ชั้นอนุบาล 1 ที่เข้ารับการศึกษ
ในโรงเรียนปฐมวัย อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท ที่ได้รับโปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วย
การเล่านิทานตามรูปแบบการจัดกิจกรรม ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

กลุ่มควบคุม หมายถึง เด็กปฐมวัยอายุ 4-5 ปี ซึ่งเรียนอยู่ชั้นอนุบาล 1 ที่เข้ารับการศึกษ
ในโรงเรียนปฐมวัย อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท ที่ได้รับการจัดกิจกรรมตามปกติของโรงเรียน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผลของโปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการเล่านิทาน ต่อความฉลาดทางอารมณ์ และพัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องครอบคลุมหัวข้อดังต่อไปนี้

1. เด็กปฐมวัย
2. พัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัย
3. ความฉลาดทางอารมณ์
4. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม
5. โปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการเล่านิทาน

เด็กปฐมวัย

เด็กปฐมวัย (อายุ 1-5 ปี) เป็นช่วงวัยสำคัญแห่งการพัฒนา ซึ่งเป็นช่วงที่เด็กมีความพร้อมที่จะเรียนรู้และรับประสบการณ์ใหม่ เนื่องจากระบบประสาทและสมองกำลังเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วรวมถึงกำลังสร้างใยประสาทเชื่อมประสานกันระหว่างเซลล์สมอง ทำให้เกิดการเรียนรู้ และส่งผ่านข้อมูล การเจริญเติบโตทางกายภาพของสมองในลักษณะดังกล่าวจะเกิดขึ้นมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับการเลี้ยงดูที่มีคุณภาพ เด็กก็จะพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพ จากทฤษฎีและการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเด็กและพัฒนาสมอง รวมทั้งงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยพบว่า ช่วงเวลาที่สำคัญและจำเป็นที่สุดในการพัฒนาการสมอง คือ ในช่วง 5 ปีแรกของชีวิต เด็กที่ไม่ได้รับการเลี้ยงดู และส่งเสริมพัฒนาอย่างถูกต้องในช่วงเวลานี้ เมื่อพ้นวัยนี้แล้ว โอกาสทองเช่นนี้จะไม่หวนกลับคืน มาอีก (James & Ashwill, 2007) และเนื่องจากพัฒนาการเป็นสิ่งที่ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง พัฒนาการของเด็กวัยนี้ จึงมีความสำคัญต่อการวางรากฐานบุคลิกภาพที่มั่นคง (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2553; Riker & Brisbane, 1992) การเตรียมความพร้อมสำหรับเด็กระดับปฐมวัยหรือระดับอนุบาล จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะเด็กในวัยนี้พร้อมที่จะรับการพัฒนา และพร้อมที่จะรับประสบการณ์ อย่างหลากหลาย ฉะนั้นการพัฒนาเด็กในวัยนี้ จึงเป็นการวางพื้นฐานทางด้านจิตใจ อุนินิสัย ความสามารถ และความฉลาดทางปัญญา

พัฒนาการเป็นการเปลี่ยนแปลงด้านการทำหน้าที่ และบุคลิกภาพของบุคคล รวมทั้งอวัยวะ และระบบต่าง ๆ ทำให้ทำหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ และทำงานได้ซับซ้อนขึ้น (Wong, Wilson, & Kline, 2009) การแบ่งพัฒนาการสามารถแบ่งเป็น 5 ด้านที่สำคัญ ได้แก่ พัฒนาการทางกาย

พัฒนาการทางอารมณ์ พัฒนาการทางสังคม พัฒนาการทางสติปัญญาและพัฒนาการทางภาษา (ปวีณา แจ่มประจักษ์, 2558; ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2553)

1. พัฒนาการทางกาย (Physical development) เป็นความสามารถของร่างกาย ในการทรงตัวในอิริยาบถต่าง ๆ และการเคลื่อนไหว โดยใช้กล้ามเนื้อใหญ่ การใช้สัมผัสรับรู้ การใช้ตาและมือประสานกันในการทำกิจกรรมต่าง ๆ (นิตยา คชภักดี, 2551) เด็กวัยนี้ นับว่าเป็นเด็กวัยตอนต้นที่มีส่วนสูงและน้ำหนักเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่จะขยายออกทางส่วนสูงมากกว่า ด้านข้าง กล้ามเนื้อ และกระดูกจะเริ่มแข็งแรงขึ้น แต่กล้ามเนื้อที่เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวยังเจริญไม่เต็มที่ การประสานงานของอวัยวะต่าง ๆ ยังไม่ดีพอ สำหรับเด็กอายุ 3-5 ขวบ มีพัฒนาการทางกาย (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2553) ทั้งกล้ามเนื้อ มัดเล็ก และมัดใหญ่ ดังนี้

พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่ ได้แก่ มีการทรงตัวได้ดีขึ้น สามารถยืนขาเดียวได้นานขึ้น บางคนก็กระโดดขาเดียวได้ สามารถเดินบนกระดานแผ่นเดียวได้ เด็กอายุ 5 ขวบ สามารถยืนบนปลายเท้าได้นานพอสมควร สามารถขึ้นบันไดได้เอง วิ่งได้เร็วกว่าเดิม วิ่งเลี้ยวมุมได้ ควบคุมการวิ่งให้ช้าลงและเร็วขึ้นได้ และสามารถหยุดได้ทันที สามารถกระโดดได้ไกล ๆ กระโดดให้ตัวลอยสูงได้ อายุ 5 ขวบ กระโดดโดยใช้เท้าที่ละข้างได้ เดินและบริหารร่างกายได้ตามจังหวะดนตรี ดิบบอลลูกเล็ก ๆ ได้ ใช้ร่างกายบางส่วนโต้ตอบสิ่งเร้า แทนการโต้ตอบทั้งร่างกายได้ สามารถขว้างปาของได้ ส่วนพัฒนาการด้าน กล้ามเนื้อมัดเล็ก อาทิ วาดรูป ต่อภาพเด็กวัยนี้สามารถวาดรูปสามเหลี่ยม เขียนรูปวงกลมได้ดี เรียงแท่งไม้ที่เป็นวงกลมสี่เหลี่ยม และสามเหลี่ยมลงในกรอบไม้สามมุมได้

2. พัฒนาการทางอารมณ์ (Emotional development) พัฒนาการทางอารมณ์และพฤติกรรมของเด็กแต่ละคนนั้นขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่เด็กได้รับจากครอบครัวและสภาพแวดล้อม (ลัดดาวัลย์ ประทีปชัยกุล, 2555; ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2553) เด็กวัย 3-5 ขวบ มักจะเป็นเด็กเจ้าอารมณ์ แสดงอารมณ์ต่าง ๆ ออกมาอย่างเปิดเผยและมีอิสระเต็มที่ เด็กวัยนี้มักมีความกลัวอย่างสุดขีด อิจฉาอย่างไม่มีเหตุผล โมโหร้าย การที่เด็กมีอารมณ์เช่นนี้ อาจจะเป็นเพราะเด็กมีประสบการณ์ กว้างขึ้น อารมณ์จึงเกิดขึ้นเพราะเงื่อนไขทางสังคม แต่สังคมภายในบ้านจนกระทั่งถึงสังคมภายนอก บ้าน เด็กเคยได้รับความรักความเอาใจใส่จากพ่อแม่ และผู้ที่อยู่ใกล้ชิด เมื่อต้องพบกับคนนอกบ้าน ซึ่งไม่สามารถเอาใจใส่เด็กได้เท่าคนในบ้าน และไม่สามารถที่จะเอาใจใส่ได้เหมือนเมื่อเด็กเล็ก ๆ อยู่ เด็กจึงรู้สึกขจัดใจ เพราะคิดว่าตนเป็นคนที่มีความสามารถกว่าคนอื่น (Riker & Brisbane, 1992) เด็กจะยกย่องบูชาตนเองและพยายามปรับตัว เพื่อต้องการให้เป็นที่รักและเป็นที่ยอมรับของบุคคลข้างเคียง การแสดงอารมณ์ในวัยนี้ มักจะใช้คำพูดแสดงอารมณ์ต่าง ๆ แทนการรุกรานด้วยกำลังกาย เพราะพัฒนาการทางร่างกายยังไม่โตเต็มที่ (นิตยา คชภักดี, 2551; ปราณีย์ เมืองน้อย, 2551;

Vander Zanden et al., 2007) จึงเป็นช่วงสำคัญที่ผู้อบรมเลี้ยงดูจะช่วยในการปรับให้เด็ก มีการแสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสม หากบุคคลได้รับโอกาสตั้งแต่ระยะแรกเริ่มของชีวิต จะเป็นพื้นฐานที่มั่นคง และเป็นความพร้อมที่เอื้อให้เกิด การพัฒนาที่สมวัย และเกิดการพัฒนา ความฉลาดทางอารมณ์ ที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. พัฒนาการทางสังคม (Social development) มีการเรียนรู้เข้าใจและใช้ภาษาได้ดีขึ้น พ่อแม่และผู้ที่อยู่ใกล้ชิดตลอดจน ครูที่อยู่ในชั้นอนุบาล ได้อบรมสั่งสอนเพื่อให้เด็กเข้าใจถึง วัฒนธรรม ค่านิยม และศีลธรรมทีละน้อย โดยเริ่มจากสิ่งที่ยาก เช่น การพูดจาสุภาพ การเคารพ กราบไหว้ ฯลฯ เพื่อให้เด็กเติบโตเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ดังนั้นเมื่อเข้าไปอยู่ในโรงเรียนอนุบาล จะรู้จักคบเพื่อน รู้จักการผ่อนปรน รู้จักอดทนในบางโอกาส รู้จักการให้และการรับ (ปราณี เมืองน้อย, 2551; Santrock, 2012)

4. พัฒนาการทางสติปัญญาและภาษา (Cognitive development and language development) เป็นการเปลี่ยนแปลงความสามารถด้านความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งรอบตัวและความสัมพันธ์ ระหว่างตนเองและปรากฏการณ์และสิ่งต่าง ๆ ทำให้บุคคลสามารถปรับตัวและสร้างทักษะใหม่ขึ้น (นิตยา คชภักดี, 2551; Vander Zanden et al., 2007) การจินตนาการและการสร้างเรื่องจะพบมาก ในเด็กวัยนี้ จึงเป็นโอกาสเหมาะที่ควรจะได้สนับสนุน และส่งเสริมจินตนาการของเด็กให้มากที่สุด เท่าที่จะมากได้ โดยอาศัยนิทาน บทละคร และภาพวาดต่าง ๆ มีเด็กบางคนที่มีจินตนาการมากเกินไป จนไม่รู้ว่อะไรคือเรื่องจริง และอะไรคือเรื่องที่แต่งขึ้น จึงควรระวังในเรื่องเช่นนี้เช่นกัน วิธีการ ส่งเสริมให้เด็กมีจินตนาการต่อไป คือ การกระตุ้นให้กำลังใจให้เด็กฝึกเล่านิทาน และให้คำชมเชย หรือรางวัลเมื่อเด็กเล่าจบ ควรจัดหาเวลาพิเศษ หรือโอกาสพิเศษ เช่น “ชั่วโมงนิทานหรรรยา” “วันนิทานสุดสัปดาห์” ฯลฯ เพื่อให้เด็กสามารถตอบสนองความต้องการตามธรรมชาติของเด็ก ทำให้รู้สึกผ่อนคลาย มีสมาธิ เกิดการเรียนรู้ ส่งเสริมทักษะทางด้านภาษา ความคิดสร้างสรรค์ กล้าแสดงออกอย่างอิสระ

จากการสำรวจโครงการวิจัยพัฒนาแบบองค์รวมของไทย ผลการสำรวจทุกครั้งมีข้อสรุป ตรงกันว่า เด็กไทยจำนวนมากมีพัฒนาการทางภาษาค่อนข้างล่าช้า กรมอนามัยมีการสำรวจพัฒนาการ เด็กไทยอย่างต่อเนื่องทุก 3 ปี เก็บข้อมูลในรูปแบบงานวิจัยโดยสุ่มตัวอย่างทั่วประเทศ ใช้แบบคัดกรอง พัฒนาการ Denver II กลุ่มตัวอย่างคือเด็กประมาณ 1,600 กว่าคน/ ครั้ง ครั้งล่าสุดปี พ.ศ. 2553 ผลการคัดกรองพัฒนาการของเด็กตลอดทั้ง 4 ครั้ง ได้ผลไม่แตกต่างกันมากนัก โดยพบว่าเด็กไทย มีพัฒนาการสมวัยประมาณ 70 เปอร์เซ็นต์ และสงสัยพัฒนาการล่าช้าประมาณ 30 เปอร์เซ็นต์ รวมถึงข้อมูลงานวิจัยสำรวจพัฒนาการเด็กปฐมวัยไทย จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และสถาบันเด็กราชพฤกษ์ กรมสุขภาพจิต ก็พบข้อมูลที่ตรงกันว่า

เด็กปฐมวัยไทย มีพัฒนาการด้านภาษาล่าช้าค่อนข้างมาก (สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็ก และครอบครัว, 2556)

พัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัย

พัฒนาการทางภาษา (Language development) ถือเป็นพื้นฐานของการพัฒนาส่วนอื่น ๆ ทั้งการเรียนรู้ทางสติปัญญา อารมณ์ และสังคม ดังนั้นการพัฒนาภาษาโดยเฉพาะในช่วงวัยแห่งการเริ่มต้นที่เหมาะสมนั้นคือ ช่วงปฐมวัยจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น เด็กวัยนี้มีการพัฒนาด้านภาษาอย่างเห็นได้ชัดเจน เด็กจะเรียนคำศัพท์เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วมาก เมื่อเด็กได้ยินคำศัพท์ใหม่เพียงครั้งเดียว คำ ๆ นั้นจะผ่านกระบวนการแผนที่ทางความคิดอย่างรวดเร็ว (Fast mapping) และเด็กจะซึมซับคำศัพท์ใหม่นั้น (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2553) จึงเป็นเสมือนการเปิดประตูจินตนาการ และการส่งเสริมพัฒนาการทางการเรียนรู้ที่มีคุณค่าให้กับเด็กเป็นการปูพื้นฐานให้เขาก้าวเข้าสู่การเป็นผู้ใหญ่ที่มีศักยภาพ จะเห็นได้ว่าทุก ๆ ด้านของพัฒนาการล้วนมีความสำคัญกับการเติบโตอย่างมีคุณภาพของเด็กการพัฒนาเด็กนอกจากจะส่งเสริมตามแนวทางที่เหมาะสมแล้ว ยังต้องคำนึงถึงช่วงวัยในการพัฒนาที่เหมาะสมและปัญหาที่เด็กประสบอยู่ด้วย ซึ่งเด็กปฐมวัยเป็นช่วงที่ควรเริ่มการพัฒนาภาษา เพราะเด็กในช่วง 2-7 ปี เป็นวัยที่พัฒนาการทางภาษาเจริญงอกงามอย่างรวดเร็ว เด็กเรียนรู้ภาษาตามลำดับขั้นพัฒนาการ (กุลยา ดันดิผลาชีวะ, 2551) ทั้งทักษะการฟัง การพูดการอ่าน และเขียน ซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาในด้านต่าง ๆ แต่จากการสำรวจพัฒนาการเด็กอายุ 1-5 ปี ของกรมอนามัย (2555) โดยใช้แบบประเมินพัฒนาการ Denver II พบว่า เด็กมีพัฒนาการรวมทุกด้านปกติ ร้อยละ 72.5 เป็นเด็กที่มีพัฒนาการล่าช้ากว่าวัย ร้อยละ 27.5 หรือประมาณ 1 ล้านคนทั่วประเทศ

ในการส่งเสริมพัฒนาการที่ดีให้กับเด็ก ควรให้การส่งเสริมในทุกด้าน และสอดคล้องกับกิจกรรมที่เหมาะสมของแต่ละช่วงวัย อาทิ กิจกรรมการเล่นิทานเหมาะกับเด็กวัย 3-5 ปี ที่มักชอบเกี่ยวกับการแสดงบทบาทสมมุติ การรับฟังเรื่องเล่าต่าง ๆ และจากการสำรวจดังรายละเอียดข้างต้น พบพัฒนาการที่มีความล่าช้ามากที่สุด คือ พัฒนาการทางด้านภาษา ซึ่งการเล่นิทานสามารถส่งเสริมพัฒนาการในทุกด้านทั้งด้าน อารมณ์ สังคม สติปัญญา โดยเฉพาะพัฒนาการทางภาษาเนื่องจากภาษาเป็นพื้นฐานของการพัฒนาในส่วนอื่น ๆ ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาในส่วนพัฒนาการด้านภาษาในเด็กปฐมวัย

เด็กปฐมวัยใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารเมื่อเขาได้ทำกิจกรรมและมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล กระบวนการทางสังคมทำให้เด็กได้แลกเปลี่ยนความคิดเป็นภาษาพูดและการแสดงผลงานทางความคิดด้วยการวาดภาพ รับรู้และเข้าใจเรื่องต่าง ๆ จากการฟังและการอ่าน เด็กมีความพร้อมและความสามารถที่จะเรียนรู้ภาษาตามระดับพัฒนาการและความแตกต่างระหว่างบุคคล

เด็กจะเรียนรู้ภาษาอย่างมีความหมายจากประสบการณ์ตรงและการเลียนแบบ เด็กใช้ภาษา โดยการพูดได้อย่างมีศรัทธา เรียนภาษาโดยวิธีธรรมชาติ นอกจากนี้เด็กเรียนรู้ภาษา จากกิจวัตรประจำวัน เช่น การสนทนา การเล่น ฟังนิทาน ร้องเพลง อ่านหนังสือต่าง ๆ อธิบายหรือตอบ สิ่งที่เด็กพบปะ เด็กเรียนรู้ภาษาจากครอบครัวอย่างเป็นธรรมชาติ มิได้เป็นการตั้งใจสอนภาษา เป็นทางการ เขาจะไม่รู้สึกว่าเป็นความยากลำบากที่จะเรียนรู้ภาษา เด็กใช้ภาษาอย่างมีจุดมุ่งหมาย เช่น บอกความต้องการ ออกคำสั่ง แสดงอารมณ์ แสวงหาความรู้ โดยการถามและนำเสนอ ด้วยการเล่าเรื่อง

เด็กวัยนี้มีความสามารถในการใช้ภาษาได้อย่างดี เด็กจะเรียนรู้ศัพท์เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉลี่ยเด็กอายุ 3 ขวบ จะรู้จักศัพท์ประมาณ 3,000 คำ และเด็กสามารถใช้คำ วลี และประโยค ในการแสดงบทบาทตามแบบอย่างโทรทัศน์ได้ รู้จักใช้ท่าทางประกอบคำพูด (Monroe, 2009) เด็ก 4 ขวบช่วงซักถามมักจะมีคำถามว่า “ทำไม” “อย่างไร” แต่ก็ไม่สนใจคำตอบและคำอธิบายคำพูด เด็กวัยนี้สามารถพูดประโยคยาว ๆ ที่ต่อเนื่องกันได้ สามารถเล่านิทานสั้น ๆ ให้จบได้ และมักจะเอา เรื่องจริงปนเรื่องสมมติ สำหรับเด็กวัย 5 ขวบ พัฒนาการทางภาษาสูงมาก เด็กสามารถตอบคำถาม ตรงเป้าหมาย ชัดเจนและสั้น การซักถามน้อยลง แต่จะสนใจเฉพาะเรื่องไป ควรจัดให้เด็กได้มีโอกาส พูดให้เพื่อนฟัง เพื่อนก็ต้องเป็นผู้ฟังที่ดีด้วย และควรหมั่นเวียนกันออกมาพูดทุกคนและช่วงวัยนี้ จะมีทักษะในการฟังดีขึ้น เข้าใจประโยคที่ซับซ้อนมากขึ้น เรียนรู้วิธีการเข้าสังคมด้วยการพูดถามคำถามจำพวก ที่ไหนอย่างไร และโดยเฉพาะทำไม เด็กจะสามารถสื่อสารเป็นประโยค ได้อย่างต่อเนื่อง (รวีวรรณ รุ่งไพรวลัย, 2556)

ปัจจัยและหลักการส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษา

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการด้านภาษา

1. การดูแลอย่างเหมาะสมของผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็ก และการให้ความสำคัญของการมีปฏิสัมพันธ์ในครอบครัว ถือเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลที่สุดต่อพัฒนาการทางภาษา ทั้งการฟัง พูด อ่าน และเขียนของเด็ก (ศรีบุญรัตน์ คงอิม และอวยพร เรื่องตระกูล, 2555) รวมถึงการให้ความสำคัญของการมีปฏิสัมพันธ์ในครอบครัว โดยองค์กรที่ทำงานด้านเด็กเล็กในสหรัฐอเมริกา (Zero to Three National Center for Infants Toddlers and Families) พบว่า ปัจจัยการพัฒนภาษาที่สำคัญ คือ ปริมาณการพูดคุยกันในครอบครัว และการทำกิจกรรมร่วมกัน (สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็ก และครอบครัว, 2556)

2. เพศของเด็ก เพศมีผลต่อพัฒนาการทางภาษาของเด็ก จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า เด็กเพศหญิงจะมีทักษะทางภาษาดีกว่าเด็กเพศชาย โดยเฉพาะด้านการอ่านออกเสียง และการใช้คำศัพท์ (พิมพาภรณ์ กลั่นกลิ่น, 2555; ศิริลักษณ์ พนมเชิง, 2556)

3. การส่งเสริมการเรียนรู้ที่เป็นไปตามช่วงวัย เนื่องจากเด็กจะมีหน้าต่างแห่งโอกาสในการพัฒนาในแต่ละช่วงวัยแตกต่างกัน เด็กช่วงวัย 4-5 ปี เป็นวัยที่ชอบการเลียนแบบ ชอบเล่นบทบาทสมมติ และสามารถแยกเรื่องจริงออกจากเรื่องสมมติได้ (Vander Zanden et al., 2007)

4. วิธีการเลี้ยงดูที่เหมาะสม ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ทางภาษา เช่น บิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดูที่มีเวลาพูดคุยหรือเล่นกับเด็ก จะส่งผลให้เกิดการพัฒนาภาษาที่ดีแก่เด็ก โดยเฉพาะการพูด (ทวิศักดิ์ สิริรัตน์เรขา, 2550)

5. การให้เด็กเรียนรู้การเข้าสังคมอย่างเหมาะสม สังคมของเด็กวัยนี้ การเล่นกับเพื่อน การได้พูดคุยทำกิจกรรมร่วมกัน เด็กจะมีการเรียนรู้คำและประโยคใหม่ ๆ ซึ่งเป็นการเรียนรู้และพัฒนาทักษะทางภาษาได้ดี (Morrison, 2004)

หลักการส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษา

การส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาแก่เด็กมีวัตถุประสงค์หลัก คือ การที่เด็กสามารถใช้ทักษะภาษาในการสื่อสารเพื่อบอกความต้องการ ความคิด และอารมณ์ให้ผู้อื่นรับทราบได้ เด็กจะเรียนรู้และมีพัฒนาการทางภาษาที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง เมื่อเด็กได้รับการฝึกฝนและใช้สิ่งที่ได้เรียนรู้ในการสื่อสารเป็นประจำในสถานการณ์จริงสิ่งนั้น ได้รับการพัฒนามาเป็นทักษะ ดังนั้น บิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดูจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการช่วยเหลือ และจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมต่อการพัฒนา พัฒนาการทางภาษาของเด็ก ซึ่งมีหลักการส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษา (รวีวรรณ รุ่งไพโรจน์, 2556) ดังนี้

1. สร้างสิ่งแวดล้อมให้เด็กคุ้นกับหนังสือเพื่อซึมซับเรื่องราวในหนังสือ โดยอ่านหนังสือให้เด็กฟังทุกวัน สนทนาพูดคุยกับเด็ก ให้เด็กเล่าเรื่องโดยการพูด การเขียนและการวาด และการแสดงจัดพื้นที่ อุปกรณ์เพื่อสนับสนุนให้เด็กทำกิจกรรมสื่อสารภาษาในลักษณะเป็นองค์รวม โดยใช้การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนร่วมกัน ไม่แยกเป็นทักษะย่อยตลอดทั้งวัน

2. จัดการเรียนรู้แบบยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง จะต้องศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล ศึกษาความสนใจ ความสามารถและสอนเด็กตามระดับความสามารถที่แตกต่างกัน ให้เด็กได้เลือกกิจกรรมที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง เตรียมและวางแผนการสอนตามความสนใจของเด็ก เด็กมีโอกาสใช้ภาษาอย่างเป็นธรรมชาติและอย่างมีความสุข

3. จัดการเรียนรู้ให้เด็กสนใจและรักที่จะเรียนรู้ภาษาด้วยตนเอง การที่จะทำให้เด็กเกิดแรงจูงใจภายในต้องให้เด็กมีโอกาสเลือกเรื่องหรือหนังสือที่สนใจ เพราะฉะนั้นจึงควรมีหนังสือวรรณกรรมเด็กเป็นจำนวนมากเพียงพอ

4. เปิดโอกาสให้เด็กได้สื่อสารภาษาบนพื้นฐานประสบการณ์จริงที่มีความหมายต่อเด็ก จัดเวลาให้เด็กได้อ่านและเขียนอย่างมีจุดมุ่งหมายจริง ๆ เช่น การศึกษานอกสถานที่ การทดลอง วิทยาศาสตร์ การประกอบอาหาร การทำสวน การเลี้ยงสัตว์ (รวีวรรณ รุ่งไพรวัดย์, 2556)

จากการศึกษาค้นคว้าจะเห็นได้ว่าพัฒนาการทางภาษามีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะ ช่วงวัยเด็กที่พัฒนาการมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเด็กแต่ละคนจะมีการเปลี่ยนแปลงของ พัฒนาการที่แตกต่างกัน ซึ่งอาจก่อปัญหาพัฒนาการไม่สมวัยได้ ผู้เลี้ยงดูจึงมักมีคำถามถึงพัฒนาการ ที่ปกติกของเด็ก ทำให้เกิดความวิตกกังวลว่าเด็กจะเติบโตตามวัยที่ควรเป็นหรือไม่ ข้อสงสัยเกี่ยวกับ พฤติกรรมพัฒนาการเหล่านี้จะได้รับการคำตอบด้วยการคัดกรองพัฒนาการ ซึ่งเป็นการสะท้อนถึง พฤติกรรมความสามารถของเด็กในด้านต่าง ๆ

การประเมินพัฒนาการ

ปัจจุบันการประเมินพัฒนาการเด็กแรกเกิด-5 ปี ในประเทศไทยได้มีการแปลและพัฒนา เครื่องมือคัดกรองพัฒนาการเด็กหลายแบบ ตามบริบทของหน่วยงานที่นำมาใช้ เช่น สถาบันพัฒนาการ เด็กราชนครินทร์ ปัจจุบันใช้แบบประเมินเพื่อป้องกันปัญหาพัฒนาการ Thai Developmental Skills Inventory (TDSI) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริม พัฒนาการเด็กปฐมวัย Developmental Surveillance and Promotion Manual (DSPM) ซึ่งเครื่องมือ ดังกล่าวข้างต้นพัฒนามาจาก เครื่องมือทดสอบพัฒนาการเด็กปฐมวัย Denver II ทั้งสิ้น

ในการศึกษารุ่นนี้จึงเลือกใช้แบบทดสอบ Denver II เป็นแบบทดสอบ เพื่อประเมิน พัฒนาการ เนื่องจากเป็นแบบทดสอบตามมาตรฐานของเด็กไทย ที่มีความเที่ยงตรง น่าเชื่อถือ โดยพัฒนามาจาก DDST ซึ่งเป็นเครื่องมือประเมินพัฒนาการที่ใช้แพร่หลายมาทั่วโลก ในระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา คุณประโยชน์ของการทดสอบพัฒนาการเด็กปฐมวัยแบบ Denver II คือ สามารถ ทดสอบผลสรุปรวมของพัฒนาการอย่างรอบด้านที่เป็นระบบและสามารถเตือน ให้ผู้ใช้คัดกรอง แยกเด็กที่มีความเสี่ยงต่อปัญหาพัฒนาการ เพื่อการตรวจวินิจฉัยอย่างละเอียดในขั้นต่อไป โดยผู้ใช้มีความระมัดระวังด้านความแม่นยำตรงเชื่อมั่นได้ของแบบทดสอบมากขึ้น เนื่องจาก Denver II ได้รับการ ออกแบบเพื่อให้ผู้ทดสอบต้องทำความเข้าใจกับอุปกรณ์ และกระบวนการทดสอบที่เป็นระบบ ขณะทดสอบต้องทำอย่างเป็นมาตรฐาน ผู้ทดสอบต้องผ่าน การฝึกฝนอบรมอย่างครบถ้วน ก่อนที่จะ นำผลการทดสอบไปใช้อย่างเป็นทางการ การใช้ Denver II ประกอบด้วย กระเป๋ารวมอุปกรณ์ ทดสอบ แผ่นกระดาษให้คะแนน หนังสือคู่มือ โดยผู้ทำการทดสอบบอกให้เด็กแสดงความสามารถ ต่าง ๆ ตามความเหมาะสมกับอายุ อุปกรณ์การทดสอบ ประกอบด้วย โหมพรมลูกกลมสีแดง ลูกเกด กุ้งกิ้ง ลูกบาศก์ไม้หลากสี ขนาด 1 x 1 จำนวน 10 ก้อน ขวดใบเล็กปากแคบ กระดิ่งเล็ก ลูกเทนนิส ดินสอ ตุ๊กตาพลาสติก และช้อน ถ้วยพลาสติก มีหูจับ กระดาษเปล่า อุปกรณ์ทั้งหมดจัดอยู่ในกระเป๋า

ยกเว้นกระดาษเปล่า (นิตยา คชภักดี, 2558)

แบบทดสอบพัฒนาการ Denver II ฉบับภาษาไทย ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมดรวม 125 ข้อ แบ่งเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. พัฒนาการด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคม (Personal social development) เป็นการประเมินการปรับตัวของเด็กเมื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม และการดูแลช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน

2. พัฒนาการด้านภาษา (Language development) เป็นการประเมินการได้ยิน การเข้าใจภาษา และการใช้ภาษา

3. พัฒนาการด้านการใช้กล้ามเนื้อเล็ก (Fine motor adaptive development) เป็นการประเมินการมอง การใช้มือหยิบจับสิ่งของ การทำงานประสานกันระหว่าง กล้ามเนื้อมือและตา

4. พัฒนาการด้านการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ (Gross motor development) เป็นการประเมินการทรงตัว และการเคลื่อนไหวร่างกาย เช่น นั่ง การเดิน การกระโดด และการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อใหญ่ทั้งหมด

ลักษณะของแบบทดสอบเพื่อคัดกรองพัฒนาการเด็กของเดนเวอร์ทูนี้ ด้านบนของตารางมีตัวเลขแสดงอายุ มีหน่วยเป็นเดือน เริ่มจาก 1-24 เดือน และเป็นปีตั้งแต่ 2 ปี 6 เดือน ถึง 6 ปี ข้อทดสอบแต่ละข้อ แสดงในรูปของแท่งสี่เหลี่ยม ซึ่งวางนอนขนานตามอายุ โดยแสดงอัตราร้อยละ ตั้งแต่ 25, 50, 75 และ 90 ของเด็กปกติที่สามารถผ่านข้อทดสอบดังกล่าว เมื่ออายุต่าง ๆ

ขั้นตอนการทดสอบ

1. อธิบายให้บิดามารดาทราบว่า การทดสอบด้วยแบบทดสอบเพื่อคัดกรองพัฒนาการเด็กของ Denver นี้ ไม่ใช่การทดสอบทางสติปัญญา แต่เป็นการประเมินพัฒนาการโดยรวมในปัจจุบันของเด็ก และเด็กไม่จำเป็นต้องทำกิจกรรมได้ครบทุกอย่าง

2. ขณะทดสอบพัฒนาการ เด็กต้องมีอารมณ์แจ่มใส ไม่ง่วงนอน หิว หรือป่วย เป็นต้น หากมีภาวะที่ไม่ปกติดังกล่าว ควรเลื่อนการทดสอบพัฒนาการของเด็กไปเวลาอื่น

3. ลากเส้นอายุผ่านพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ในแบบทดสอบ ถ้าเด็กคลอดก่อนกำหนดให้หักจำนวนวันและเดือนที่เด็กเกิดก่อนกำหนดออกจากอายุของเด็ก และลากเส้นตามอายุใหม่ที่คำนวณได้ การปรับอายุในเด็กเกิดก่อนกำหนดทำในเด็กที่อายุต่ำกว่า 2 ปี

4. โดยทั่วไปควรเริ่มทดสอบด้านที่เด็กมีส่วนร่วมน้อยที่สุด หรือถามข้อมูลจากผู้เลี้ยงดูก่อน เช่น ด้านสังคม และการช่วยเหลือตนเอง ตามด้วยด้านกล้ามเนื้อเล็กซึ่งไม่ต้องใช้ภาษา และตามด้วยข้อทดสอบทางภาษา และส่วนใหญ่จะทดสอบกล้ามเนื้อใหญ่เป็นด้านสุดท้าย

5. ในการทดสอบ ผู้ทดสอบควรหยิบอุปกรณ์เฉพาะที่จะใช้ทดสอบครั้งละ 1 ชิ้นเท่านั้น ควรเลือกสถานที่ ๆ สงบ และเป็นสัดส่วน

การแปลผล

1. การให้คะแนน ข้อทดสอบแต่ละข้อ ควรบันทึกใกล้เส้น 50% โดยใช้คำย่อดังนี้

P = ผ่าน (pass)

F = ไม่ผ่าน (failure)

R = ปฏิเสธไม่ยอมทำ (refusal)

NO = ไม่มีโอกาสได้ทำ (no opportunity)

2. การแปลผลในครั้งแรกจะแปลข้อทดสอบแต่ละข้อก่อน แล้วจึงแปลผลรวม การแปลผลข้อทดสอบรายข้อแบ่งเป็น 4 ระดับ คือ เร็วกว่าวัย หมายถึง ปกติ ควรระวังและล่าช้า การแปลผลโดยรวม แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ปกติ สงสัย และไม่สามารถประเมินได้

จากเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจะเห็นได้ว่าภาษาเป็นเรื่องสำคัญที่ควรพัฒนา โดยเฉพาะช่วงปฐมวัย และมีการประเมินโดยใช้เครื่องมือที่เหมาะสม เนื่องจากพัฒนาการทางภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญของการคิด ซึ่งนำไปสู่พัฒนาการทางเชาวน์ปัญญา และพัฒนาการทางภาษา ควรได้รับการพัฒนาควบคู่ไปกับความฉลาดทางอารมณ์ของเด็ก เพื่อเป็นการเพิ่มโอกาสของความฉลาด และการพัฒนาแบบองค์รวมแก่เด็กปฐมวัย เมื่อเด็กเข้าใจภาษามากและมีความฉลาดทางอารมณ์สูง จึงเป็นการสร้างโอกาสในการเรียนรู้จากสิ่งรอบตัวได้ดี ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการประเมินเฉพาะพัฒนาการด้านภาษา โดยการใช้การทดสอบพัฒนาการเด็กปฐมวัยแบบ Denver II ประกอบด้วยการประเมินการได้ยิน การเข้าใจภาษา และการใช้ภาษา สามารถทดสอบผลสรุปรวมพัฒนาการได้อย่างรอบด้านที่เป็นระบบ และสามารถเตือนให้ผู้คัดกรองแยกเด็กที่มีความเสี่ยงและเกิดปัญหาได้อย่างละเอียด

ความฉลาดทางอารมณ์

อีคิว (EQ) มาจากคำเต็มว่า Emotional quotient เมื่อแปลเป็นไทยมีชื่อเรียกหลายแบบ เช่น ความฉลาดทางอารมณ์ เข้าวอารมณ์หรือวุฒิภาวะทางอารมณ์ อีคิว อาจไม่ใช่เรื่องใหม่แน่ แต่เพิ่งได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางในช่วงไม่กี่ปีมานี้ เหตุผลที่สำคัญอาจเป็นเพราะว่า ไอคิว (IQ) หรือระดับสติปัญญาเพียงอย่างเดียว ไม่สามารถตอบคำถามในเรื่องการทำให้บุคคลประสบความสำเร็จหรือมีความสุขในชีวิตได้ อีคิวเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ใช้ให้เห็นพัฒนาการหลาย ๆ ด้านของเด็ก (กนิยะ อินสริยะประชา, 2552)

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ให้นิยามของความฉลาดทางอารมณ์ในเด็กว่าเป็นพัฒนาการทางอารมณ์ที่สมวัย สามารถปรับตัวและปรับใจได้อย่างเหมาะสม ทั้งด้านดี คือ การมีความพร้อมทางอารมณ์ที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ เก่ง เป็นความพร้อมทางอารมณ์ที่จะพัฒนาตนเองไปสู่ความสำเร็จ และสุข คือ ความพร้อมทางอารมณ์ของบุคคลที่ทำให้เกิดความสุข (กรมสุขภาพจิต, 2545 ก)

ความฉลาดทางอารมณ์เกี่ยวข้องกับความสามารถที่จะรับรู้อารมณ์ ความรู้สึกของตนเองอย่างถูกต้อง การแสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสม ความสามารถที่จะดำเนินการหรือจัดการกับอารมณ์ของตนเองได้อย่างเหมาะสม ความสามารถที่จะทำความเข้าใจและเรียนรู้กับอารมณ์ของตนเอง ความสามารถที่จะพัฒนาปรับปรุงอารมณ์ของตนเอง (วีระวัฒน์ ปิ่นนิคามัย, 2551; Bar-on, 1997; Goleman, 1998 b; Salovey & Mayer, 1990) ในที่นี้จะกล่าวถึงรายละเอียดของความฉลาดทางอารมณ์เกี่ยวกับความสำคัญของความฉลาดทางอารมณ์ องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์

ความสำคัญของความฉลาดทางอารมณ์

Bar-on (1992 cited in Goleman, 1998 b) กล่าวว่า เชาว์อารมณ์เป็นองค์ประกอบของความสามารถด้านส่วนตัว อารมณ์ และสังคมของบุคคลที่จะปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้อย่างประสบความสำเร็จ เชาว์อารมณ์ของ Bar-on จะตอบคำถามว่า “ทำไมคนบางคนจึงสามารถประสบความสำเร็จในชีวิตมากกว่าคนอื่น ๆ” Bar-on ได้ประมวลเอกสารงานวิจัยพบว่า ลักษณะทางบุคลิกภาพมีส่วนเกี่ยวข้องกับความสำเร็จในชีวิตและระบอบองค์ประกอบ 5 ด้าน ที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จดังนี้

1. ทักษะภายในตัวบุคคล (Intrapersonal skills) ประกอบด้วย การตระหนักรู้ตนเองทางอารมณ์ (Emotional self-awareness) การกล้าแสดงออก (Assertiveness) การนับถือตนเอง (Self-regard) การบรรลุสู่ธรรมแห่งตน (Self-actualization) และความเป็นอิสระ (Independence)
2. ทักษะระหว่างบุคคล (Interpersonal skills) ประกอบด้วยสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ความรับผิดชอบต่อสังคม และความเข้าใจผู้อื่น
3. ความสามารถการปรับตัว (Adaptability) ประกอบด้วยความสามารถในการแก้ปัญหาความเป็นจริงและความยืดหยุ่น
4. การจัดการกับความเครียด (Stress management) ประกอบด้วยความทนทานต่อความเครียดการอดคึกคัก (Impulse control)
5. สภาวะอารมณ์ทั่วไป (General mood) ประกอบด้วย ความสุข และการมองโลกในแง่ดี

องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์

ในการศึกษาคั้งนี้เลือกศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ตามแนวคิดของกรมสุขภาพจิต เนื่องจากมีการแบ่งช่วงอายุชัดเจนเป็นช่วง 3-5 ปี โดยยึดพัฒนาการเป็นหลักแล้วนำทฤษฎีพัฒนาการทั้งด้านอารมณ์ จริยธรรมและทฤษฎีการเรียนรู้ มาวิเคราะห์ร่วมกับแนวคิด เรื่องความฉลาดทางอารมณ์

องค์ประกอบความฉลาดทางอารมณ์ในเด็กอายุ 3-5 ปี แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข (กรมสุขภาพจิต, 2543; 2545 ข; 2546)

1. ด้านดี เป็นความพร้อมทางอารมณ์ที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น โดยประเมินจากการรู้จักอารมณ์ การมีน้ำใจ และรู้ว่าอะไรถูกและอะไรผิดประกอบด้วย

1.1 รู้จักอารมณ์ รู้จักลักษณะอารมณ์ของตนเองและการแสดงออกทางอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น มีน้ำใจ รู้จักแสดงความสนใจ แบ่งปันและช่วยเหลือผู้อื่น

1.2 รู้ว่าอะไรถูก อะไรผิด อะไรควรอะไรไม่ควร

2. ด้าน/ เก่ง คือ ความพร้อมที่จะพัฒนาตนไปสู่ความสำเร็จ โดยประเมินจากความกระตือรือร้น/ สนใจใฝ่รู้ การปรับตัวต่อความเปลี่ยนแปลงและการกล้าพูดกล้าบอก ประกอบด้วย

2.1 กระตือรือร้นสนใจใฝ่รู้ เป็นความสนใจใฝ่รู้ในสิ่งแวดล้อมรอบตัวโดยการซักถามหรือการกระทำด้วยตนเองได้

2.2 ปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง เป็นการยอมรับและยืดหยุ่นเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลง

2.3 กล้าพูดกล้าบอก เป็นการกล้าพูดกล้าบอกถึงความรู้สึก ความต้องการหรือเรื่องราวต่าง ๆ กับผู้อื่น

3. ด้านสุข คือ ความพร้อมทางอารมณ์ที่ทำให้เกิดสุข โดยประเมินจากการมีความพอใจ ความอบอุ่นใจ และความสนุกสนานร่าเริงประกอบด้วย

3.1 มีความพอใจ เป็นความรู้สึกพอใจจากการได้รับความรัก ความสนใจ และความชื่นชมจากผู้อื่น

3.2 อบอุ่นใจ เป็นความรู้สึกที่เกิดจากการได้รับการดูแล ปกป้องคุ้มครอง

3.3 สนุกสนานร่าเริง เป็นความสามารถในการสนุกสนานกับการเล่นทำกิจกรรมตามลำพังและร่วมกับผู้อื่น

จากองค์ประกอบทั้ง 3 ด้านจึงมีการจัดทำ แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (เด็ก 3-5 ปี) ของ กรมสุขภาพจิต (2546) เป็นข้อคำถามที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ ความรู้สึก และพฤติกรรมของเด็กที่แสดงออกในลักษณะต่าง ๆ ในช่วง 4 เดือนที่ผ่านมา ซึ่งมีทั้งหมด 55 ข้อ 100 คะแนน แยกเป็น

3 ด้านตามองค์ประกอบ คือ ด้านดี (ข้อ 1-24) ด้านเก่ง (ข้อ 25-42) ด้านสุข (ข้อ 43-55) โดยให้ผู้ปกครองของเด็กประเมิน ลักษณะแบบวัดเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) มี 4 ระดับ คือ ไม่เป็นเลย หมายถึง ไม่เคยปรากฏ, บางครั้ง หมายถึง นาน ๆ ครั้งหรือทำบ้าง ไม่ทำบ้าง บ่อยครั้ง หมายถึง ทำบ่อย ๆ หรือเกือบทุกวัน และเป็นประจำ หมายถึง ทำทุกครั้งเมื่อเกิดสถานการณ์นั้น โดยมีแบ่งเป็นคำถามเชิงบวก 45 ข้อ เชิงลบ 10 ข้อ

การแปลผล เมื่อให้คะแนนครบทุกข้อแล้วให้คิดคะแนนดังนี้

1. รวมคะแนนในแต่ละด้านย่อย
2. นำคะแนนที่ได้ไปแปลงเป็นคะแนนมาตรฐาน คะแนนที่ (T-score) เพื่อเปรียบเทียบกับคะแนนที่ได้กับเกณฑ์ปกติ คะแนนที่ (T-score norms) ของความฉลาดทางอารมณ์ในแต่ละด้าน
3. กรอคะแนนที่ (T-score) ที่ได้ลงในตาราง ให้สอดคล้องกับช่วงเกณฑ์คะแนนที่กำหนด
4. คิดคะแนนความฉลาดทางอารมณ์รวมโดยนำคะแนนที่ (T-score) ทั้ง 9 ด้านมารวมกันหารด้วย 9 แล้วแปลผล ดังนี้

เกณฑ์คะแนนที่ 50 ขึ้นไป หมายความว่า มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับสูง บ่งบอกว่าเด็กมีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ที่ดีควรส่งเสริมและรักษาคุณลักษณะนี้ให้คงไว้

เกณฑ์คะแนนที่ 40-49 หมายความว่า มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับปานกลาง บ่งบอกว่าเด็กควรได้รับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ในด้านนั้น ๆ ให้ดียิ่งขึ้น ควรร่วมกันส่งเสริมให้เด็กมีความฉลาดทางอารมณ์ในด้านนั้น ๆ อย่างต่อเนื่อง

เกณฑ์คะแนนที่ต่ำกว่า 40 หมายความว่า มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับต่ำ บ่งบอกว่าเด็กจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ในด้านนั้น ๆ ให้ดียิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องช่วยกันเอาใจใส่พัฒนาความฉลาดทางอารมณ์เด็กอย่างจริงจังและสม่ำเสมอ

หากคะแนนของเด็กแตกต่างจากช่วงคะแนนของเด็กส่วนใหญ่ที่ได้จากการสำรวจ ไม่ว่าจะคะแนนจะมากหรือน้อยก็ตาม ควรตระหนักถึงการส่งเสริมให้เด็ก ประพฤติปฏิบัติตน ให้เหมาะสมตามแนวทางพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์แต่ละด้าน

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กแต่ละคนนั้น พบว่า มีทั้งปัจจัย การเสริมสร้างและยับยั้งความฉลาดทางอารมณ์ (ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา, 2550; นพวรรณ ศรีวงศ์พานิช และชนิสสา เวชวิรุฬ, 2548) ดังนี้

1. ปัจจัยการเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ในเด็ก ประกอบด้วย

1.1 การได้รับการเลี้ยงดูและการดูแลที่เหมาะสม โดยใช้เหตุผล หักใจให้เด็กช่วยเหลือตัวเองตามวัย ให้เด็กเจอความยากลำบากบ้าง รู้จักการอดทนและรอคอย ให้เด็กมีประสบการณ์การเรียนรู้จากสิ่งต่าง ๆ ที่หลากหลายวิธีการเลี้ยงดูที่เหมาะสมจะช่วยให้เด็กสามารถรับผิดชอบต่อตนเอง มีความภาคภูมิใจในตัวเอง ไม่ย่อท้อต่อปัญหาอุปสรรค และเป็นคนที่ไม่เอาแต่ใจตัวเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง ความรู้สึกดี ๆ ที่เด็กมีต่อตัวเองนี้ จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพแก่เด็กมากขึ้นในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองไม่ว่าจะเป็นด้านสติปัญญาหรือพัฒนาการด้านอารมณ์

1.2 การสัมผัสเด็กด้วยความรัก เช่น การโอบกอด การลูบตัว และการแสดงออกซึ่งความรักต่อเด็ก ทั้งคำพูดและท่าทาง จะทำให้สมองหลังฮอร์โมนความสุขซึ่งช่วยกระตุ้นให้เส้นใยสมองเชื่อมโยงกัน เด็กจะฉลาดและยังมีผลต่อพัฒนาการทางอารมณ์ทำให้เด็กรู้สึกว่าคุณค่าเกิดความไว้วางใจ และมองโลกในแง่ดี

1.3 การได้รับสารอาหารที่ครบถ้วนและมีประโยชน์ จะช่วยสร้างเครือข่ายใยสมองให้พร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ และการนอนหลับพักผ่อนที่เพียงพอ จะทำให้การหลั่งฮอร์โมนของร่างกายคงที่ ช่วยให้ไม่เกิดอารมณ์เฉื่อยชา อ่อนเพลีย เหนื่อยล้า ซึ่งมีผลในการฟังและการเรียนรู้

1.4 การได้มีโอกาสแห่งการเรียนรู้ตามช่วงวัย เด็กแต่ละวัยจะมีหน้าต่างแห่งโอกาสการพัฒนา หรือจังหวะเวลาในการพัฒนาสิ่งต่าง ๆ แตกต่างกันในแต่ละช่วงวัย การที่เข้าใจหน้าต่างโอกาสนี้ และให้การพัฒนาเด็กตามวัย ก็จะทำให้การพัฒนาทั้งอวัยวะและไอคิวเด็กประสบความสำเร็จมากขึ้น

ช่วงวัย 3-5 ปี เป็นช่วงวัยแห่งการเรียนรู้แบบ เด็กชอบเล่น เลียนแบบตามบทบาทสมมติ ชอบการเล่นนิทาน จึงเป็นสิ่งจำเป็นในการส่งเสริมพัฒนาการตามที่เด็กชอบซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Salts, Dixon, and Johnson (1977) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมให้กับเด็กอนุบาลอายุ 3-4 ปี ที่โรงเรียนในเมืองดีทรอยด์ เด็กในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 146 คน ผลการทดลองปรากฏว่า เด็กที่ได้แสดงบทบาทเลียนแบบตัวละครในเรื่องไปด้วยสามารถพัฒนาพฤติกรรมต่าง ๆ ที่พึงประสงค์ได้ดีแสดงว่าเมื่อเด็กฟังนิทานแล้ว เด็กย่อมมีความต้องการที่จะเลียนแบบตัวละครที่ชอบ และนำไปสู่การพัฒนาพฤติกรรมที่ดีขึ้น

1.5 การได้เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า เด็กสามารถพัฒนาทั้งสติปัญญาและอารมณ์ได้จากการเล่นผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า การเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ในรูปแบบที่หลากหลาย ผ่านกิจกรรมการเล่น นิทาน ศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหวร่างกาย การเล่นเป็นกลุ่ม การให้เด็กมีโอกาสจับต้องสิ่งต่าง ๆ และเรียนรู้ในสิ่งที่เขาสนใจ

1.6 สภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมจะส่งเสริมโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาเด็ก สิ่งแวดล้อมที่ดีก่อให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อตัวเด็กและผู้ดูแล

1.7 สื่อการสอนที่ทำให้เด็กตื่นตัวและอยากที่จะเรียนรู้ การจัดหาสื่อเครื่องมืออุปกรณ์การสอนที่เหมาะสม จะทำให้เด็กมีความตื่นตาตื่นใจและตื่นตัวที่จะรับรู้ เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ปัจจัยยับยั้งความฉลาดทางอารมณ์

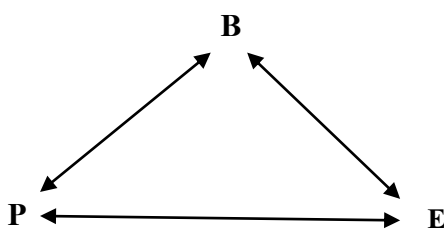
2.1 ความเครียดจากทุกสาเหตุ การที่เด็กเติบโตภายใต้บรรยากาศที่ไม่มีความสุข และมีความเครียด เช่น ถูกเลี้ยงดูแบบเข้มงวด ถูกบังคับให้เรียนหรือทำในสิ่งที่ตนเองไม่ชอบ ไม่มีเวลาพักผ่อน ไม่ได้ออกกำลังกาย มองคุณค่าตัวเองต่ำ เป็นต้น มีผลทำให้ร่างกายหลังสารเคมีที่ไม่ดีไปก่อกำการทำงานของสมอง ซึ่งจะยับยั้งการส่งข้อมูลของเซลล์สมองรวมถึงการเติบโตของเซลล์สมอง ยับยั้งความสามารถในการจำทำให้เด็กมีสมาธิสั้นและความสามารถในการเรียนรู้ลดลง

2.2 อุบัติเหตุ และ สารพิษ การที่สมองถูกกระทบกระเทือนแรง ๆ หรือได้รับการกระทบกระเทือนบ่อย ๆ จากอุบัติเหตุจากการเล่นหรือจากการถูกเขย่าจะมีผลต่อสมองอาจทำให้สมองช้า กระทบต่อความจำและทักษะการเคลื่อนไหวซึ่งขึ้นอยู่กับส่วนของสมองที่ได้รับการกระทบกระเทือน เนื่องจากเนื้อสมองที่ละเอียดอ่อนและซับซ้อนเป็นส่วนที่เปราะบางถ้าสมองถูกทำลาย ประสิทธิภาพในการเรียนรู้จะลดลงตามไปด้วย ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้ด้านวิชาการหรือการเรียนรู้ทักษะทางสังคม

จากที่กล่าวมาแล้วสามารถสรุปได้ว่า ความฉลาดทางอารมณ์หรือ EQ เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อเด็ก โดยเฉพาะเด็กปฐมวัย เนื่องจากเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงจะเป็นคนที่สามารถรับรู้ เข้าใจ และจัดการกับความรู้สึกของตนเองได้ดี สามารถเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น พัฒนาตนเองได้ทั้ง ด้านดี คือ มีน้ำใจ รู้ว่าอะไรถูกผิด และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ มีความสุข อบอุ่นใจ ใช้ชีวิตได้อย่างสนุกสนานร่าเริง รวมถึงเป็นคนเก่งที่พร้อมจะพัฒนาตนเองไปสู่ความสำเร็จ ซึ่งปัจจัยที่ช่วยพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สำหรับเด็กนั้น ประกอบด้วย การได้รับการดูแลและอย่างเหมาะสมด้วยความรัก การได้รับโอกาสแห่งการเรียนรู้ตามช่วงวัย ได้รับสารอาหารที่ครบถ้วนและมีประโยชน์ การได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี และได้รับสื่อการเรียนที่เหมาะสม ดังนั้นการพัฒนาบุคคลให้มีความฉลาดทางอารมณ์สูง จะมีประโยชน์ต่อตนเองและครอบครัว สังคม และประเทศชาติต่อไป

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social cognitive learning theory) เป็นทฤษฎีของ Bandura แห่งมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด (Stanford) ประเทศสหรัฐอเมริกา Bandura (1986) มีความเชื่อว่า การเรียนรู้ของมนุษย์ส่วนมากเป็นการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือการเลียนแบบ จึงเรียกการเรียนรู้จากการสังเกตว่า “การเรียนรู้โดยการสังเกต” หรือ “การเลียนแบบ” (Observational learning or modeling) เนื่องจากมนุษย์มีปฏิสัมพันธ์ (Interact) กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบ ๆ ตัวอยู่เสมอ จึงกล่าวได้ว่าการเรียนรู้เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมในสังคมซึ่งทั้งผู้เรียน และสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อกันและกัน ต่อมา Bandura (1986) ได้เปลี่ยนชื่อเป็นการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social cognitive learning theory) โดยเชื่อว่า การเรียนรู้ส่วนมากเป็นการเรียนรู้จากการสังเกตพฤติกรรมของผู้อื่นแล้วพยายามเลียนแบบพฤติกรรมนั้น ทฤษฎีนี้ถือว่าพฤติกรรมส่วนใหญ่ของบุคคลเกิดจากการเรียนรู้ ในขบวนการเรียนรู้ตัวแบบจะมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ เมื่อบุคคลได้เห็นตัวแบบก็จะสามารถรับรู้สัญลักษณ์ของการกระทำนั้นได้ และสัญลักษณ์เหล่านั้น จะชี้้นำให้แสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม ซึ่งถือว่าเป็นการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือการเรียนรู้จากตัวแบบ โดยพฤติกรรมของบุคคลมิได้ถูกผลักดันโดยพลังภายใน (Inner force) ไม่ได้ถูกปรับแต่งอย่างอัตโนมัติ (Automatically shaped) และทั้งไม่ได้ถูกควบคุมโดยสิ่งเร้าจากภายนอก (External stimuli) เท่านั้นแต่ Bandura อธิบายว่า พฤติกรรมของบุคคลเกิดขึ้นโดยการปฏิสัมพันธ์ที่มีขึ้นต่อกัน จากองค์ประกอบ 3 ส่วน (Triadic reciprocity) (Bandura, 1986) ดังนี้

ภาพที่ 2 พฤติกรรมของมนุษย์กับปฏิสัมพันธ์กับปัจจัยหลัก

จากองค์ประกอบทั้ง 3 ส่วน (Triadic reciprocity) สามารถอธิบายได้ว่า พฤติกรรม (Behavior: B) ของมนุษย์มีปฏิสัมพันธ์กับปัจจัยหลักอีก 2 ปัจจัย คือ

1. ปัจจัยทางปัญญาและปัจจัยส่วนบุคคลอื่น ๆ (Personal factor: P) สำหรับปัจจัยบุคคลประกอบด้วย การรับรู้ความสามารถของตน กระบวนการทางอภิปัญญา กลวิธีทางความรู้ รวมถึง

สิ่งภายในอื่น ๆ ที่มีผลต่อการเรียนรู้และการกระทำ เช่นความคิด ความรู้สึก ความเชื่อ ความคาดหวัง

2. อิทธิพลของสภาพแวดล้อม (Environmental Influences: E) ประกอบด้วย โครงสร้างของสังคม บริบทการเรียนรู้ อำนวยจากรูปแบบของประสบการณ์ การชักจูงทางภาษา และรูปแบบสัญลักษณ์ที่หลากหลายของข้อมูล และหมายรวมถึง สิ่งที่อยู่รอบ ๆ ตัวของบุคคล เช่น ครอบครัว เพื่อน

ในการศึกษาเกี่ยวกับ การเรียนรู้ทางปัญญาสังคม มีประเด็นที่ควรเรียนรู้ ได้แก่ กระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญ โดยการสังเกตจากตัวแบบ การทำหน้าที่ของตัวแบบ ชั้นของการเรียนรู้ โดยการสังเกตจากตัวแบบ หลักการเรียนรู้จากตัวแบบ และผลที่ได้ ซึ่งมีรายละเอียดในแต่ละหัวข้อดังต่อไปนี้

กระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญโดยการสังเกตจากตัวแบบ

สำหรับตัวแบบไม่จำเป็นต้องเป็นตัวแบบที่มีชีวิตเท่านั้นแต่อาจจะเป็นตัวแบบ สัญลักษณ์ เช่น ตัวแบบที่เห็นในโทรทัศน์ ภาพยนตร์ เกม คอมพิวเตอร์หรืออาจจะเป็น รูปภาพ การ์ตูน หนังสือ นอกจากนี้ คำบอกเล่าด้วยคำพูดหรือข้อมูลที่เขียนเป็นลายลักษณ์-อักษร ก็เป็นตัวแบบได้ ซึ่งมีขั้นตอนการเรียนรู้โดยการเลียนแบบดังนี้

ภาพที่ 3 ขั้นตอนการเรียนรู้โดยการเลียนแบบ (Bandura, 1986)

ขั้นตอนการเรียนรู้โดยการเลียนแบบ ประกอบด้วย กระบวนการ 4 กระบวนการสำคัญ ได้แก่ ความใส่ใจ (Attention) กระบวนการจำ (Retention) และกระบวนการเลียนแบบ (Reproduction) กระบวนการจูงใจ (Motivation) (Bandura, 1986) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. กระบวนการใส่ใจ (Attention) บุคคลจะสามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้มาก จากการสังเกตเมื่อเขามีความใส่ใจหรือตั้งใจ และรับรู้อย่างแม่นยำถึงพฤติกรรมที่ตัวแบบแสดงออก ซึ่งองค์ประกอบที่มีผลต่อกระบวนการตั้งใจแบ่งออกได้ 2 องค์ประกอบ คือ

1.1 ลักษณะของตัวแบบ ตัวแบบที่มีความเด่นชัด จดจำได้ง่าย มีความดึงดูดใจสูง จะทำให้ผู้สังเกตใส่ใจได้มาก นอกจากนั้นพฤติกรรมที่ตัวแบบแสดงออกมา ก็สามารถโน้มน้าวจิตใจผู้สังเกตให้ใส่ใจได้มากขึ้น

1.2 ลักษณะของผู้สังเกตต้องมีความตื่นตัวในการใส่ใจพฤติกรรมของตัวแบบ และความสามารถในการรับรู้ ซึ่งรวมทั้งการเห็น การได้ยิน การรับรู้รส กลิ่น และสัมผัส จุดของการรับรู้ ความสามารถทางปัญญา และระดับของการตื่นตัว

2. กระบวนการจำ (Retention) ผู้สังเกตต้องบันทึกสิ่งที่สังเกต กิจกรรมหรือข้อมูล ข่าวสารได้ ทั้งนี้เพื่อการนำกลับคืนมาและใช้ต่อไป ถ้าผู้สังเกตสามารถอธิบายการกระทำด้วยการสร้างภาพในใจ ด้วยคำพูดหรือการซักซ้อมด้วยการกระทำจะสามารถเลียนแบบพฤติกรรมได้ดี แม้เวลาผ่านไปนาน

3. กระบวนการเลียนแบบ (Reproduction) คือ การนำสิ่งบันทึกไว้ในความจำมาเป็นสิ่งชี้้นำในการเลียนแบบตามพฤติกรรมของตัวแบบพฤติกรรมที่แสดงออกไม่ใช่การลอกแบบอย่างตรงไปตรงมาแต่เป็นการเลียนแบบที่มีความรู้ความเข้าใจและความพร้อม ดังนั้น พฤติกรรมของแต่ละบุคคลอาจมีความแตกต่างกันไป แม้ว่าจะมาจากตัวแบบเดียวกัน บางคนอาจทำได้ดีกว่า ทำได้แย่กว่า หรือทำได้เท่าเทียมกันกับตัวแบบก็ได้

4. กระบวนการจูงใจ (Motivation) การจูงใจเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดการเลียนแบบ ผู้สังเกตจะเลียนแบบพฤติกรรมที่ให้ผลดีกับเขา เช่น ได้รับแรงเสริม รางวัลหรือคำชมเชย มากกว่าที่จะเลียนแบบสิ่งที่ไม่ให้โทษและมีแนวโน้มที่จะเลียนแบบพฤติกรรมที่เขาพอใจ มากกว่าพฤติกรรมที่เขาทำแล้วไม่สบายใจ ดังนั้นการจูงใจและการเสริมแรงจะมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้มาก Bandura ได้แบ่งการเสริมแรงออกเป็น 3 ลักษณะ คือ การเสริมแรงโดยตรง เช่น สิ่งของที่จับต้องได้ การมอบรางวัล การเสริมแรงที่ได้รับอิทธิพลจากผู้อื่น เช่น การเห็นสิ่งล่อใจที่ผู้อื่นได้รับ การเห็นผู้อื่นเป็นที่ยอมรับของสังคม และการเสริมแรงตนเอง ซึ่งเป็นการเสริมแรงที่สำคัญ เพราะจะเป็นตัวควบคุมการแสดงพฤติกรรมได้ดี การเสริมแรงในลักษณะนี้คือ การสร้างความสำเร็จให้กับตนเองเพื่อใช้เป็นแรงจูงใจในการทำพฤติกรรมต่าง ๆ

การทำหน้าที่ของตัวแบบ

หน้าที่ของตัวแบบแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะด้วยกันคือ (สม โภชน์ เอี่ยมสุภานิต, 2553)

1. ทำหน้าที่สร้างพฤติกรรมใหม่ กรณีนี้คือ ผู้สังเกตตัวแบบนั้นยังไม่เคยได้เรียนรู้พฤติกรรมดังกล่าวมาก่อนเลยในอดีต เช่น พฤติกรรมการพูดของเด็กหรือพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับทักษะในการช่วยตนเอง เป็นต้น

2. ทำหน้าที่เสริมพฤติกรรมที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น เป็นกรณีที่ผู้สังเกตตัวแบบเคยเรียนรู้พฤติกรรมดังกล่าวมาบ้างแล้วในอดีต ตัวแบบจะทำหน้าที่เป็นแรงจูงใจให้ผู้ที่เคยเรียนรู้พฤติกรรมดังกล่าวพยายามพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

3. ทำหน้าที่ยับยั้งการเกิดของพฤติกรรม ในกรณีที่ผู้สังเกตมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ หรือยังไม่เคยมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์มาก่อน ตัวแบบนั้นก็จะช่วยทำให้พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์นั้นลดลงหรือไม่เกิดขึ้น เช่น การเห็นคนข้ามถนนตรงบริเวณที่ไม่ใช่ทางม้าลาย หรือสะพานลอยแล้วถูกรถชนเสียชีวิตจะทำให้เกิดการยับยั้งไม่ให้บุคคลที่สังเกตพฤติกรรม

ดังกล่าวทำตาม เป็นต้น

ขั้นตอนของการเรียนรู้โดยสังเกตจากตัวแบบ (Observational modeling)

บุคคลสามารถเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้จากการสังเกตพฤติกรรมของตัวแบบต่าง ๆ ที่อยู่ในสังคมรวมทั้งเรียนรู้จากผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการกระทำของตนเองการเรียนรู้จากตัวแบบไม่ใช่การเลียนแบบพฤติกรรมจากตัวแบบเท่านั้น แต่เป็นการเรียนรู้ที่ผ่านกระบวนการทางการใช้ปัญญาของบุคคลที่ซับซ้อนก่อนที่จะมีการเปลี่ยนแปลงของผู้สังเกตเกิดขึ้น ซึ่ง Bandura (1986) กล่าวว่า การเรียนรู้โดยการสังเกตหรือเลียนแบบมี 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 เป็นขั้นการได้รับมาซึ่งการเรียนรู้ (Acquisition)

เป็นขั้นที่ทำให้สามารถแสดงพฤติกรรมได้ ซึ่งการเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสติปัญญา (Cognitive process) กล่าวคือ ผู้สังเกตจะต้องมีความใส่ใจในการเลือกสิ่งเร้า (Selective attention) ต้องรับรู้พฤติกรรมที่สำคัญของผู้ที่เป็นตัวแบบแล้วนำมาเข้ารหัส (Coding) และทำการบันทึกสิ่งที่ตนเองสังเกตจากตัวแบบไว้ในความทรงจำระยะยาว ซึ่งจะนำไปสู่ขั้นกระทำ ดังแสดงในภาพ

ขั้นที่ 2 เป็นขั้นการแสดงออก (Performance)

ขั้นการแสดงออก (Performance) หรือขั้นการกระทำเป็นขั้นที่บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมา ซึ่งการแสดงพฤติกรรมขึ้นอยู่กับผู้สังเกต เช่น ความสามารถทางด้านร่างกาย ทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็น รวมทั้งความคาดหวังที่จะได้รับการเสริมแรงซึ่งเป็นการจูงใจให้ผู้สังเกตเกิดการเรียนแบบเป็นไปตามกระบวนการดังแสดงในภาพ

หลักการเรียนรู้จากตัวแบบ

การเรียนรู้จากตัวแบบที่เกิดขึ้นอาศัยหลักการดังต่อไปนี้ (Bandura, 1986)

1. ความสามารถในการเรียนรู้ของเฉพาะตัวบุคคล บุคคลจะมีการเปลี่ยนกลุ่มในการเรียนรู้ เมื่อมีความแตกต่างระหว่างกันในด้านความต้องการในเรื่องที่อยากเรียนรู้ พื้นฐานเดิม และทักษะของแต่ละบุคคล
2. ประสบการณ์เดิมของบุคคลจะช่วยชะลอความเชื่อมั่นในความสามารถ ทางด้านร่างกาย และการรับรู้ทางระบบประสาท
3. ประสบการณ์ในการเรียนรู้เดิมจะเป็นแหล่งสนับสนุนที่สำคัญต่อการเรียนรู้ในปัจจุบัน เมื่อบุคคลมีความรับผิดชอบ มีประสบการณ์ในการเรียนรู้และความ มั่นใจเพิ่มขึ้น จะเปลี่ยนความคิดจากการฟังผู้อื่นมาเป็นอิสระในการปฏิบัติ
4. บุคคลมีแนวโน้มที่จะสนใจการเรียนรู้โดยยึดความต้องการ ของตนเองเป็นศูนย์กลาง
5. ปัจจัยภายนอกสามารถนำมาใช้ เพื่อจูงใจบุคคลให้เกิดการเรียนรู้
6. การให้ผู้เรียนรู้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้น

7. สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมจะเป็นปัจจัย ที่ช่วยสนับสนุนให้การเรียนรู้ประสบความสำเร็จ

8. ตัวแบบสัญลักษณ์ (Symbolic model) เป็นตัวแบบที่ผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น วิทยุ ทีวี ทัศนการ์ตูน สไลด์ หนังสือ สื่อภาพ เป็นต้น

9. การชักจูงด้วยคำพูด (Verbal persuasion) การชักจูงด้วยคำพูด เป็นการแนะนำ ชักจูง บอกกล่าวว่าคุณคนนั้นมีความสามารถที่จะกระทำกิจกรรมได้สำเร็จ ซึ่งวิธีนี้เป็นวิธีที่ง่าย แต่มีข้อจำกัดในประสิทธิภาพต่อการพัฒนาการรับรู้สมรรถนะแห่งตน ดังนั้นจึงควรได้รวมกับการทำให้บุคคลมีประสบการณ์ในการประสบความสำเร็จในการกระทำ จะทำให้บุคคลมีการรับรู้สมรรถนะแห่งตนเพิ่มมากขึ้น และอาจขึ้นกับปัจจัยหลายประการ ได้แก่ ความชำนาญของผู้ชักจูง ความรู้สึกไว้วางใจต่อผู้ชักจูง แรงจูงใจให้มีการกระทำพฤติกรรม รวมทั้งสถานการณ์นั้น ๆ ด้วย

ผลที่ได้รับจากการเรียนรู้

1. ทำให้เกิดพฤติกรรมใหม่ ๆ เช่น คุณตัวอย่าง การเดินร่ำ แล้วสามารถกระทำตามได้ หรือตัวอย่างทักษะต่าง ๆ เช่น การปฏิบัติงานในห้องทดลอง การดูตัวอย่างที่ดีจะก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

2. เป็นตัวกระตุ้นพฤติกรรมที่สามารถกระทำได้แล้ว เช่น ทักษะการพูด ถ้าได้ดูตัวอย่างบุคคลที่พูดเก่งก็จะทำให้มีความสามารถในการเรื่องการพูดได้ดีด้วย

3. การเพิ่มหรือลดการไตร่ตรองในการแสดงพฤติกรรม พฤติกรรมที่ไม่ดีบางอย่าง ถ้าตัวแบบซึ่งเป็นผู้ที่เด่นหรือบุคคลที่สำคัญเป็นผู้กระทำ จะทำให้เกิดการทำตามอย่าง

4. การดึงความสนใจต่อสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น ๆ เพราะโดยปกติแล้ว การสังเกตผู้อื่นเราจะไม่สังเกตเพียงแค่การกระทำเท่านั้น แต่จะสังเกตสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย

5. การเร้าอารมณ์ การสังเกตพฤติกรรมของผู้อื่นอาจก่อให้เกิดการมีอารมณ์ร่วมด้วย (Bandura & Richard, 1963)

จากกระบวนการเรียนรู้ของ Bandura จะเห็นได้ว่า กระบวนการตั้งใจให้ความสำคัญในเรื่องลักษณะของตัวแบบว่า ตัวแบบต้องเป็นแบบที่มีความเด่นชัด ก่อให้เกิดความพอใจดึงดูดใจ จึงจะก่อให้เกิดความใส่ใจที่จะเลียนแบบ ซึ่งเด็กวัย 4-6 ปี เป็นช่วงวัยที่ชอบฟังเรื่องราวเลียนแบบ จากบทบาทสมมติ เรื่องเล่า หรือนิทาน ดังนั้นนิทานจึงเป็นแบบที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย จึงมีการนำนิทานมาเป็นตัวแบบให้กับเด็ก ดังการศึกษาวิจัยของ สุนีย์ ชินศักดิ์ชัย (2525) ได้ศึกษา การใช้นิทานหุ่นมือเป็นแม่แบบเพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นอนุบาล 2 จำนวน 30 คน โดยให้กลุ่มทดลองได้ฟังนิทานหุ่นเชิดมือ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง

ครั้งละ 1 เรื่อง เรื่องละประมาณ 10 นาที จำนวน 4 เรื่อง ส่วนกลุ่มควบคุมให้นักเรียนเรียนรู้จากการสอนตามปกติ ผลการศึกษาพบว่า คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมให้กับเด็กอนุบาลอายุ 3-4 ปี ที่โรงเรียนในเมืองดีทรอยต์ เด็กในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 146 คน แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มแรกเล่านิทานให้ฟังแล้วให้เด็กแสดงบทบาทประกอบตามเรื่อง กลุ่มที่ 2 เล่านิทานให้ฟังพร้อมพาไปดูของจริงนอกสถานที่ เช่น ไปซื้อของ ไปสวนสัตว์ กลุ่มที่สามสนทนากับเด็กเกี่ยวกับเรื่องที่เล่าให้ฟัง ผลการทดลองพบว่า เด็กกลุ่มที่ได้แสดงบทบาทเลียนแบบตัวละครในเรื่องไปด้วยพัฒนาจิตลักษณะต่าง ๆ ได้ดีที่สุด แสดงว่าเมื่อเด็กฟังนิทานแล้ว เด็กย่อมมีความต้องการที่จะเลียนแบบตัวละครที่ตัวชอบ (Saltz & Johnson, 1974)

โปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการเล่านิทาน

นิทาน คือ เรื่องเล่าหรือเรื่องที่แต่งขึ้นเพื่อมุ่งให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน สอดแทรกคติเพื่อสอนคน ในการดำรงชีวิต นิทานถือเป็นกิจกรรมที่โน้มน้าวให้เด็กมีความสนใจและเกิดการเรียนรู้ โดยผ่านกิจกรรมต่าง ๆ หลากหลาย ซึ่งเหมาะกับเด็กปฐมวัย อาทิ นิทานหุ่นมือ นิทานหุ่นเชิด การใช้นิทานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ให้แก่เด็กเป็นวิธีการหนึ่งที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์เพราะนิทานเสมือนอาหารสมอง และอาหารใจ เนื่องจากขณะที่เล่านิทานเด็กจะเกิดสมาธิและจินตนาการพร้อม ๆ กับเกิดความรู้สึกอบอุ่นใจในความรักความใกล้ชิดที่ผู้เล่ามอบให้ (บวร งามศิริอุดม, 2557) ลักษณะพฤติกรรมของเด็กระหว่างอายุ 4-6 ปี เป็นช่วงวัยที่อยากรู้อยากเห็น มีความเข้าใจความจริงและเรื่องสมมุติ ชอบคิดจินตนาการ สนใจในโลกของความเป็นจริงและสนใจสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัว มีความสนใจในตัวเองลดลง หันมาสนใจในโลกภายนอกมากขึ้น ชอบฟังนิทานต่าง ๆ โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับสัตว์พูดได้ ชอบพูดคำซ้ำ ๆ มีความสนใจเรื่องเกี่ยวกับนางฟ้า เทวดา เรื่องลึกลับธรรมชาติ เรื่องเกี่ยวกับคน นิทานปรัมปรา

ประเภทของนิทาน

นิทานแบ่งเป็นหลายประเภท โดยใช้เกณฑ์การแบ่งที่แตกต่างกันออกไปได้แบ่งนิทานออกเป็น 5 รูปแบบ คือ

1. ตำนานเป็นเรื่องที่อธิบายชีวิต ปรัชญาการณั้ธรรมชาติ และสรรพสิ่งต่าง ๆ ที่ไม่มีอยู่ในโลก
2. นิทานคติ เป็นเรื่องเกี่ยวกับสัตว์ จบลงด้วยคติสอนใจในการดำรงชีวิตแก่คน
3. นิทานท้องถิ่น เป็นนิทานสอนใจเช่นเดียวกับนิทานคติ แต่ให้ความรู้ว่าเป็นเรื่องจริงมากกว่า นิทานท้องถิ่นเป็นเรื่องที่มีทั้งเค้าเรื่องจริง และเรื่องที่เกินความจริงผสมอยู่

4. นิทานปรัมปราเป็นเรื่องราวที่กล่าวถึงคนแดนมหัศจรรย์ และเรื่องราวของการใช้อิทธิฤทธิ์ต่าง ๆ ใช้เล่าเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน

5. รูปแบบอื่น ๆ เช่น เพลงชาวบ้านสุภาพย์คำพังเพย ปริศนา มุขตลก กลอนชาวบ้าน กลอนและบทเพลงสำหรับเด็ก (กิ่งกาญจน์ ทวีสวัสดิ์, 2557)

คุณค่าของการเล่านิทานและการเล่าเรื่อง

โดยธรรมชาติและความต้องการของเด็กโดยมากแล้วจะชอบด้วยความรื่นเริงบันเทิงใจ นิทานก็เป็นอาหารทางใจอย่างหนึ่งของเด็กเป็นสิ่งที่ให้ความรู้ความบันเทิงแก่เด็ก ทั้งยังเป็นแหล่งรวมความคิดสร้างสรรค์จินตนาการ ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมที่พึงงามให้กับเด็ก ทำให้เด็กหรือผู้อ่านมีความสุข เป็นการส่งเสริมให้เด็กรักการอ่านหนังสือ โดยทางอ้อมด้วย

นิทานนั้นจะมีประโยชน์และคุณค่าต่อเด็กเป็นอย่างมาก โดยการเน้นสื่อที่ส่งเสริมให้ครูหรือพ่อแม่ ผู้ปกครองได้ใกล้ชิดเด็กโดยการเล่านิทานให้เด็กฟังในเวลาว่าง หรือก่อนนอน ซึ่งสามารถเป็นสะพาน ส่งเสริมให้เข้าใจเด็กได้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งยังมีประโยชน์ในการเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงงามให้กับเด็กหลายประการ กล่าวคือ

1. นิทานเป็นสื่อเชื่อมโยงความรักใคร่ ความใกล้ชิดระหว่าง พ่อแม่กับลูก ครูกับศิษย์ บรรณารักษ์กับเด็ก ๆ ที่มาใช้ห้องสมุด ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกอบอุ่นเกิดความเชื่อมั่นในตนเองรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

2. เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของเด็ก ๆ ที่อยู่ในวัยอยากรู้อยากเห็น อยากรู้ประสบการณ์

3. ฝึกให้เด็กรู้จักฟัง มีสมาธิ รู้จักสำรวจอิริยาบถของตนเอง

4. ช่วยเสริมสร้างพัฒนาการทางด้านภาษา ความคิด และจินตนาการที่สวยงามให้แก่เด็ก

5. นิทานให้ความบันเทิงแก่เด็ก ๆ ทำให้เด็กได้ผ่อนคลายอารมณ์ ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน ทำให้เด็กมีอารมณ์แจ่มใส สมวัยและผ่อนคลายความตึงเครียด

6. ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก ๆ นิทานก่อให้เกิดจินตนาการ เด็กอาจจะเกิดความคิด สร้างสรรค์ในการแต่งนิทานขึ้นเอง หรือวาดรูปภาพตามจินตนาการหลังจากฟังนิทานแล้ว ทำให้ เด็ก ๆ คิดว่าเขามีโลกส่วนตัวที่เขาจะคิดสร้างสรรค์อะไรก็ได้ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจตามมา

7. เพิ่มพูนความรู้เล็ก ๆ น้อย ๆ ให้กับเด็ก เช่น ด้านศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ภูมิศาสตร์ของประเทศต่าง ๆ ทำให้เด็กสามารถตัดสินใจในด้านการแสดงออก และสนองตอบต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ถูกต้อง

8. ผู้เล่ามีโอกาสที่จะสอดแทรกคำสั่งสอนไปในนิทานเท่าที่เด็กจะรับได้ เช่น การปลูกฝังคุณธรรมด้านต่าง ๆ สอนให้เด็กรักและเมตตาสัตว์ ไม่พูดเท็จ มีความซื่อสัตย์ มีใจโอบอ้อมอารี ไม่อิจฉาริษยากัน ฯลฯ เป็นการกล่อมเกลานิสาสัยเด็กให้น่ารักอ่อนโยนไม่เอาเปรียบผู้อื่น เป็นที่รักของคนทุกคน (กรมอนามัย, 2550; เรไร ไพรวรรณ, 2551)

จากประโยชน์และคุณค่าของนิทานดังกล่าวสามารถนำไปปรับปรุงหรือดัดแปลงเพื่อช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดในการเรียนการสอนได้อย่างดี ทำให้ทราบถึงพัฒนาการทางกาย ทางอารมณ์ ทางสังคม ทางสติปัญญา ความสนใจและความต้องการฟังนิทานของเด็ก ๆ วัยต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการเลือกสรรนิทาน ตลอดจนการใช้ถ้อยคำภาษาที่เหมาะสมกับเด็กแต่ละวัย นิทานจึงเป็นที่นิยมของเด็ก ๆ โดยเฉพาะนิทานเรื่องสัตว์ที่มีตัวละครในเรื่องเป็นสัตว์ทั้งที่เป็นสัตว์ป่า สัตว์บ้านและบางเรื่องก็มีคนเกี่ยวข้อง ไม่ใช่มีแต่สัตว์ล้วน ๆ แต่ทั้งคนและสัตว์นั้นจะพูดโต้ตอบกันเสมือนหนึ่งว่าเป็นมนุษย์ นิทานที่มีตัวละครซึ่งมีชีวิตจิตใจแบบมนุษย์เรา เด็กที่ได้ฟังนิทานจึงเท่ากับได้มีโอกาสเรียนรู้ลักษณะของมนุษย์การได้เรียนรู้เกี่ยวกับอุปสรรคต่าง ๆ ตลอดจนการเอาชนะอุปสรรคของตัวละครจะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้เรื่องของชีวิตมากขึ้น สามารถจะอดทนและพยายามหาทางเอาชนะ เมื่อต้องเผชิญอุปสรรคในชีวิตจริง

การเลือกนิทานที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย (ก่อนประถม 4-6 ปี)

เด็กในแต่ละระดับอายุจะมีความชอบนิทานแตกต่างกันออกไป ดังนั้นประเภทนิทานที่เด็กชอบและลักษณะพฤติกรรมจะแตกต่างกันไปด้วย สรุปได้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2550)

พัฒนาการ	ลักษณะพฤติกรรม	ประเภทนิทาน
อายุ 3-4 ปี	1. ชอบฟังนิทานเรื่องราวอยู่ใกล้ตัว 2. ชอบเกี่ยวกับความจริง	1. เกี่ยวกับเรื่องในชีวิตจริง
อายุ 4-5 ปี	1. อยากรู้อยากเห็น 2. มีความเข้าใจความจริงและเรื่องสมมติ 3. ชอบคิดจินตนาการ	1. เรื่องสั้น ๆ เข้าใจง่าย 2. มีตัวละครตัวเอกเพียงตัวเดียว 3. เรื่องที่ส่งเสริมจินตนาการ
อายุ 5-6 ปี	1. สนใจในโลกของความเป็นจริง 2. สนใจสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัว ชอบจินตนาการ	1. เรื่องที่ส่งเสริมจินตนาการด้านสติปัญญา 2. เรื่องจริงในปัจจุบัน

เทคนิคการเล่านิทาน

1. การปรับเสียงให้ดี มีความชัดเจน มีการเน้นเสียงให้รับคำที่เปล่งออกมาและใช้เสียงสูงต่ำได้อย่างมีความหมาย
2. การทรงตัวที่ดีโดยการนั่งในท่าที่สบายแต่ให้หลังตรง
3. การเลือกใช้คำพูด เพื่อกระตุ้นและเร้าความสนใจของผู้ฟัง
4. การใช้ภาษาถิ่นควรใช้เมื่อจำเป็นและต้องใช้อย่างระมัดระวัง
5. การใช้ท่าทางประกอบควรเป็นไปตามธรรมชาติ
6. เลือกหนังสือนิทานที่มีภาพประกอบ
7. มองสบตาผู้ฟังทุกคน
8. ถ้ามีการขัดจังหวะ ในขณะที่เล่านิทานผู้เล่าต้องยอมรับการขัดจังหวะอย่างอดทน และดำเนินการเล่านิทานต่อไป เมื่อเด็กพร้อมที่จะฟัง
9. ในขณะที่เล่านิทานควรสังเกตผู้ฟังว่ามีความพึงพอใจหรือไม่ เพื่อเป็นการทดสอบผู้ฟัง
10. สำนวณข้อดีและข้อบกพร่องของตัวเอง โดยคุณตัวเองในกระจกเงาหรืออัดเสียงลงเครื่องบันทึกเทป
11. ศึกษาหาความรู้และฝึกฝนตนเองเพื่อให้เกิดความมั่นใจในการเล่านิทาน (ใบทอง, 2557)

การเล่านิทานผ่านหุ่นมือ

หุ่นมือเป็นสื่อสามมิติที่มีการเคลื่อนไหวเมื่อมีการขยับตัว เด็กจะเกิดความสนใจเหมือนเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นจริง โดยการเชิดจะใช้นิ้ว 3 นิ้ว คือ นิ้วชี้สอดไว้ที่หัวของหุ่น ส่วนนิ้วหัวแม่มือกับนิ้วกลางสอดไว้ที่แขน เวลาเชิดก็ใช้มือสอดเข้าไป หุ่นจะเคลื่อนไหวไปตามลีลาของการขยับข้อมือและนิ้วมือ แต่เดิมนั้นหุ่นมือถูกนำมาใช้ในการให้ความบันเทิง ในระยะต่อมาได้มีการนำมาใช้ในด้านการศึกษาและด้านการบำบัดรักษาทางการแพทย์ เช่น ในประเทศเม็กซิโก รัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการได้ใช้การแสดงหุ่นมือเพื่อให้นักศึกษาแก่มวลชน ซึ่งการแสดงหุ่นมือให้ผลแก่ผู้ดู ในแง่การจูงใจให้กระทำตาม เช่น ในกรณีที่เด็กมีปัญหาการอ่านเขียน ปัญหาการปรับตัวเมื่อย้ายโรงเรียน เป็นต้น ในประเทศไทย จากการศึกษาวงการของเด็กปฐมวัยขณะเล่านิทานพบว่า สื่อที่เด็กปฐมวัยชอบและสนใจเรียงตามลำดับดังนี้ หุ่นมือตัวละคร หุ่นเชิดตัวละคร จากสามมิติ ซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถดึงดูดใจในเด็กปฐมวัยได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับผลการศึกษาของ หรรษา แดงบุญเรือง และชีพสมน รังสยาธร (2548) ที่พบว่า เด็กให้ความสนใจหุ่นมือและอยากสัมผัสหุ่นมือ กระดานสำหรับใช้เป็นฉากดึงดูดความสนใจของเด็กได้เป็นอย่างดี

และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วัชรวิ ทองคอนหับ (2545) กล่าวว่า สื่อประกอบการเล่านิทาน ที่เด็กปฐมวัยชอบ คือ หุ่นมือตัว ซึ่งการเล่านิทานโดยใช้หุ่นมือประเภทต่าง ๆ จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการและทักษะการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ของเด็กปฐมวัย เช่น ความคิดสร้างสรรค์ การอ่านการเขียน การฟัง การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมได้ดี

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า การเล่านิทานเป็นกิจกรรมที่ดี มีประโยชน์ เด็กจะได้รับการถ่ายทอดสิ่งเหล่านี้ผ่านตัวแบบไปพร้อมกับความสนุกสนาน ซึ่งสอดคล้องกับ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมของ Bandura ที่อธิบายว่า การเรียนรู้ส่วนใหญ่เกิดจากการสังเกต และการเลียนแบบ (Observational learning or modeling) ซึ่งตัวแบบนั้นอาจเป็นตัวแบบที่มีชีวิต เช่น บุคคลในครอบครัว ครู เพื่อน หรือบุคคลทั่วไป และตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์ เช่น ตัวแบบจากนิทาน หรือคำบอกเล่า โดยพฤติกรรมของบุคคลมิได้ถูกผลักดันโดยพลังภายใน (Inner force) ไม่ได้ถูกปรับแต่งอย่างอัตโนมัติ (Automatically shaped) และทั้งไม่ได้ถูกควบคุมโดยสิ่งเร้าจากภายนอก (External stimuli) เท่านั้น ทฤษฎีนี้ยังให้ความสำคัญด้านปฏิสัมพันธ์ของอินทรีย์ และสิ่งแวดล้อม และถือว่าการเรียนรู้เป็นผลของปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อม โดยบุคคลและสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อกันซึ่งเป็นสาเหตุของพฤติกรรม

การเล่านิทานเลียนแบบตามที่คุณเล่าได้ถ่ายทอด จึงเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมแก่เด็กช่วงวัยนี้ ที่จะช่วงพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ควบคู่ไปกับการส่งเสริมพัฒนาการทางภาษา เพราะนิทานเป็นเครื่องมือสำคัญ ในการสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และยับยั้งพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ในเด็ก โดยผ่านการนำเสนอที่สนุกสนาน มีชีวิตชีวา จนเกิดแรงบันดาลใจในการเลือกทำสิ่งที่ดี ปฏิเสธสิ่งที่ไม่ดี มีเหตุมีผล และมีทัศนคติที่ดี โดยนิทานสามารถเชื่อมโยงได้ทุกเรื่อง ทั้งด้าน อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เป็นทั้งโลกของภาษา โลกจินตนาการ เป็นสื่อที่ช่วยในการพัฒนาการ เรียนรู้ และที่สำคัญคือเป็นสิ่งที่เชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างพ่อ แม่ ลูก ให้แน่นแฟ้นขึ้น

จากการศึกษาวิจัยในเรื่อง ผลของนิทานที่ช่วยพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ มีการศึกษา บางส่วนที่ส่งผลดีต่อองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์แยกย่อยบางด้านและพัฒนาการ ทางภาษา อาทิการศึกษาของ ดวงสมร ศรีใสคำ (2552) ศึกษาผลของกิจกรรมการเล่านิทานที่บ้าน ที่มีต่อพัฒนาการทางภาษา ด้านการพูดของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย ราชภัฏมหาสารคาม จำนวน 10 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงให้เข้ารับการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ด้วยแผนการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับพัฒนาการทางภาษาด้านการพูด ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานที่บ้านที่มีต่อพัฒนาการทางภาษาด้านการพูด ของนักเรียนมีประสิทธิภาพ คิดเป็นร้อยละ 88.33 ดังนั้นประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรม การเล่านิทานที่บ้านที่มีต่อพัฒนาการทางภาษาพูด ร้อยละ 75.58 โดยสรุปผลของกิจกรรม

การเล่านิทานพื้นบ้านที่มีต่อพัฒนาการทางภาษาด้านการพูดของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม นักเรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้น และการศึกษาของ พนิดา นวลสนธิ (2555) ที่ศึกษา การเปรียบเทียบการรับรู้พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ระหว่างการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามปกติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่เด็กปฐมวัยที่กำลังศึกษาระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนบ้าน โนนเต็ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 6 จำนวน 20 คน ผลการวิจัยพบว่า เด็กประถมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทาน มีค่าเฉลี่ยการเรียนรู้พฤติกรรมเชิงจริยธรรม ทั้งด้านความซื่อสัตย์และด้านความเมตตาคุณาหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สูงกว่าก่อนจัดประสบการณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

นอกจากนั้นยังมีการศึกษาของ รสสุคนธ์ อยู่เย็น (2555) ที่ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบการแสดงบทบาทสมมุติที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นอนุบาล ชั้นปีที่ 2 จำนวน 16 คน โรงเรียนอนุบาลบ้านบ่อฝาย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นอนุบาลชั้นปีที่ 2 รายด้าน หลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบการแสดงบทบาทสมมุติสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และการศึกษา ผลของการเล่านิทานพื้นบ้านภาคอีสานที่มีต่อการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของเด็กปฐมวัยที่มีอายุระหว่าง 4-5 ปี ของโรงเรียนสาธิต จำนวน 20 คน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน โดยรวมและรายด้านเพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณา รายด้านพบว่า ด้านความมีน้ำใจมากที่สุด ตามด้วยความซื่อสัตย์ และความสามัคคี ค่าเฉลี่ย 8.43, 8.34, 8.23 ตามลำดับ (ประวีณา แก้วเมืองกลาง และชีพสุมน รังสยาธร, 2555)

สำหรับการศึกษาในส่วนของผลของนิทานที่ช่วยพัฒนาพัฒนาการทางภาษา มีการศึกษาของ Solemani and Akbari (2013) ทำการศึกษาผลของการเล่านิทานที่มีต่อการเรียนรู้คำศัพท์ ภาษาอังกฤษของเด็กชาวอิหร่าน จุดประสงค์ของการศึกษานี้เพื่อตรวจสอบว่าการเล่านิทาน มีผลต่อการเรียนรู้คำศัพท์ในภาษาอังกฤษของเด็กก่อนวัยเรียนจากโรงเรียนที่มีการสอนภาษาอังกฤษ เป็นภาษาต่างประเทศในระดับเดียวกัน 2 โรงเรียน โดยประเมินผลด้วย แบบทดสอบก่อนและหลัง เป็นภาพคำศัพท์ภาษาอังกฤษภาพที่สัมพันธ์และแบบเรียนภาษาอังกฤษที่เด็กคุ้นเคยภาพและจำนวน หนึ่งเป็นภาพคำศัพท์จากเรื่องที่ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการเล่านิทานช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ คำศัพท์ของเด็ก

และการศึกษาผลของการเล่านิทานและการอ่านนิทานที่มีต่อภาษาพูดที่ซับซ้อน และความเข้าใจในเรื่องของเด็กเล็ก จุดประสงค์ของการศึกษานี้เพื่อหาผลของการเล่านิทาน และการอ่านนิทานที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการและความเข้าใจในเรื่องของเด็กอายุ 3-5 ปี

ในระหว่างที่ศึกษาเด็ก 2 กลุ่ม ได้ฟังนิทาน 24 เรื่อง กลุ่ม A ได้ฟังจากการเล่านิทานส่วนกลุ่ม B ได้อ่านนิทานจากหนังสือ โดยการใช้สมมุติภาพและวิเคราะห์โดยการวัดความซับซ้อนและความเข้าใจ ในเนื้อเรื่องของเด็กพบว่า เด็กทั้งสองกลุ่มมีความเข้าใจในภาษาพูดมากขึ้น ข้อแตกต่างระหว่างเด็กสองกลุ่ม คือ เด็กกลุ่มที่ได้รับฟังนิทานผ่านการเล่าเรื่องมีการพัฒนาความเข้าใจในเรื่องที่พวกเขาได้รับฟังผ่านการเล่าเรื่องที่ได้ฟังสูง ในขณะที่เด็กที่ได้รับรู้เรื่องราวผ่านการอ่านมีการพัฒนาทางด้านความซับซ้อนของภาษาสูงของ (Isbell, Sobol, Lindauer, & Lowrance, 2004)

ในประเทศไทยพบการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะทางภาษาโดยการเล่านิทาน ไม่มากนัก ดังการศึกษาของ วิชาวรรณ ชาญประดิษฐ์ (2549) ศึกษาการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นอนุบาล 1 โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทาน ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดประสบการณ์ โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานมีประสิทธิภาพเท่ากับร้อยละ 95.63 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด แผนการจัดประสบการณ์ โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานมีค่าดัชนีประสิทธิผล คิดเป็นร้อยละ 86.09 ที่เรียน โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานมีคะแนนเฉลี่ยทักษะทางภาษาไทย หลังการจัดประสบการณ์ คิดเป็นร้อยละ 92.29 ของคะแนนเต็ม และการศึกษาของ รัตนาภา เกริกการิณย์ (2547) ทำการวิจัย เพื่อศึกษาความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านโป่งน้อย จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 30 คน หลังจากรับการสอนด้วยแผนการจัดประสบการณ์ โดยใช้นิทานเป็นตัวแบบ เพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษา ผลการวิจัยพบว่า หลังจากฟังนิทานเสริมกิจกรรม นักเรียนมีความสามารถทางภาษาเพิ่มสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการศึกษาที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่า การเล่านิทานเป็นการถ่ายทอด การเรียนรู้ผ่านตัวแบบ ทั้งจากผู้เล่าที่เป็นตัวแบบและจากเรื่องราวในนิทาน เมื่อเด็กฟังนิทาน เด็กจะมีความต้องการเลียนแบบ ตัวละครในเรื่องที่ชอบนิทานจึงช่วยเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้เด็กปฐมวัยได้ชัดเจน การใช้นิทานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และความสามารถทางภาษาให้แก่เด็ก จึงเป็นวิธีการหนึ่งที่สำคัญ และเป็นประโยชน์เพราะนิทานเสมือนอาหารสมอง และอาหารใจ เนื่องจากขณะที่เล่านิทาน เด็กจะเกิดสมาธิและจินตนาการ พร้อม ๆ กับเกิดความรู้สึกรอบอุ้มใจในความรักความใกล้ชิดที่ผู้เล่ามอบให้รวมถึงลักษณะพฤติกรรมของเด็กระหว่างอายุ 4-6 ปี เป็นช่วงวัยที่อยากรู้อยากเห็น มีความเข้าใจความจริงและเรื่องสมมติ ชอบคิดจินตนาการ การกระทำเลียนแบบสนใจในโลกของความเป็นจริง และสนใจสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัว มีความสนใจในตัวเองลดลง หันมาสนใจในโลกภายนอกมากขึ้น ชอบฟังนิทานต่าง ๆ โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับสัตว์พูดได้ ชอบพูดคำซ้ำ ๆ มีความสนใจเรื่องเกี่ยวกับนางฟ้า เทวดา เรื่องลึกลับธรรมชาติ เรื่องเกี่ยวกับคน นิทานปรัมปรา

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า การศึกษาเกี่ยวกับผลของกิจกรรมการเล่านิทาน ที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ และความสามารถทางภาษาของเด็กช่วงปฐมวัย ยังขาดการศึกษา

อย่างครอบคลุมในทุกมิติ มีเพียงการศึกษาในด้านดีและด้านเก่งเท่านั้น ซึ่งยังไม่ครบโดยรวมของความฉลาดทางอารมณ์ ส่วนในด้านพัฒนาการทางภาษาก็ยังมีการศึกษาน้อย และยังขาดการศึกษาในส่วนของการใช้นิทานเป็นตัวแบบ ในการส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาและความฉลาดทางอารมณ์ รวมทั้งงานวิจัยที่ผ่านมา มีการศึกษาเฉพาะในนักเรียนเท่านั้น และจัดกิจกรรมเฉพาะที่ภายในโรงเรียน ยังขาดการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และการทำกิจกรรมต่อเนื่องที่บ้าน เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน จะเห็นได้ว่า การเล่านิทานเป็นกิจกรรมที่ดีที่จะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้จากการจดจำตัวแบบ เนื่องจากเด็กวัยนี้เป็นวัยแห่งจินตนาการ และชอบแสดงเรื่องสมมุติ อีกทั้งลักษณะเด่นของเด็กวัยนี้คือ ความอยากรู้อยากเห็นและชอบเรียนแบบจึงเป็นช่วงวัยที่ดีในการถ่ายทอดนิทาน ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาผลของโปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการเล่านิทานต่อความฉลาดทางอารมณ์ และพัฒนาการทางภาษา เพื่อสร้างเสริมความฉลาดทางอารมณ์ และพัฒนาการทางภาษา ในเด็กปฐมวัย โดยจัดกิจกรรมให้ทั้งกับตัวเด็กปฐมวัย และผู้ปกครอง เพื่อให้กิจกรรมสามารถดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง ถาวร และนำไปเป็นแนวทางส่งเสริมและพัฒนาเด็กอย่างมีคุณภาพต่อไป

โปรแกรมในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างโปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการเล่านิทานขึ้น โดยปรับปรุงและพัฒนาเนื้อหา การเล่านิทานมาจากการศึกษางานวิจัยต่าง ๆ ซึ่งจัดกิจกรรมให้ทั้งกับเด็กและผู้ปกครอง โดยให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรม ชีตกระบวนการสำคัญในการเรียนรู้ การสังเกตหรือเลียนแบบประกอบด้วย 4 ขั้นตอน โดยเลือกนิทานมาจัดกิจกรรม สัปดาห์ละ 1 เรื่อง เรื่องละ 2 ครั้ง/ สัปดาห์ ใช้ระยะเวลาจัดกิจกรรมครั้งละ 1 ชั่วโมง รวมเล่านิทาน 4 เรื่อง เป็นระยะเวลา 4 สัปดาห์ ส่วนผู้ปกครองที่เข้าร่วมโปรแกรมจะได้เข้าร่วมกิจกรรม สร้างทักษะของการเล่านิทาน และชี้ให้เห็นคุณค่าของการเล่านิทานในสัปดาห์แรก รวมถึงมีการติดตามกระตุ้นเตือนจากผู้วิจัยทุก ๆ สัปดาห์ เป็นระยะเวลา 4 สัปดาห์ ซึ่งโปรแกรมนี้ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 กระบวนการใส่ใจ (Attention) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็กและผู้ปกครองมีความสนใจตัวแบบ ให้ตัวแบบแต่งกายด้วยเสื้อผ้าสีสันสดใสและสอดคล้องกับเนื้อเรื่องนิทานที่จะเล่า เพื่อดึงดูดใจ เตรียมความพร้อมทางกายให้เด็กตื่นตัว โดยให้ทำท่าประกอบกิจกรรมเข้าจังหวะ เตรียมความพร้อมทางใจ เพื่อเรียกความสนใจ โดยให้ทำสมาธิฝึกลมหายใจ

ในส่วนผู้ปกครองจะมีการสร้างทักษะของการเล่านิทานและเห็นคุณค่าของการเล่านิทาน

ขั้นที่ 2 กระบวนการจดจำ (Retention) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็กสามารถสังเกตจดจำ และบันทึกสิ่งที่ได้เรียนรู้ไว้ในความทรงจำได้เป็นการเล่านิทานประกอบหุ่นมือให้เด็กฟัง และถามคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาในเรื่อง 2-3 คำถาม เพื่อกระตุ้นการจดจำเนื้อหาแก่กลุ่มตัวอย่าง และให้ผู้ปกครองเล่านิทานให้เด็กฟังที่บ้านเป็นประจำทุกวันอย่างน้อยสัปดาห์ละ 2 ครั้ง และบันทึก

ตามคู่มือ

ขั้นที่ 3 กระบวนการเลียนแบบ (Reproduction) มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้เด็กสามารถเลียนแบบพฤติกรรมจากนิทาน โดยให้เด็กออกมาเล่านิทาน ผู้วิจัยและเด็กร่วมกันสรุป สิ่งที่ได้เรียนรู้ และมอบตุ๊กตาหุ่นมือ เพื่อเสริมสร้างแรงบันดาลใจ สำหรับที่บ้านให้เด็กเล่านิทานให้ผู้ปกครองฟัง

ขั้นที่ 4 กระบวนการจูงใจ (Motivation) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อจูงใจให้เด็กคงไว้ซึ่งพฤติกรรมของความฉลาดทางอารมณ์ และการเรียนรู้ทางภาษาที่เหมาะสมกับวัย ผู้วิจัยและเด็กร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ และมอบรางวัล เพื่อเสริมสร้างแรงบันดาลใจ รวมทั้งชี้แนะให้ผู้ปกครองกล่าวชมเชยแก่เด็ก เมื่อสามารถเล่านิทานได้

โปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการเล่านิทาน ใช้กระบวนการตามแนวคิดของ Bandura เป็นการสังเกตจากตัวแบบ (Bandura, 1986) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ กระบวนการใส่ใจ (Attention) กระบวนการจดจำ (Retention) กระบวนการเลียนแบบ (Reproduction) และกระบวนการจูงใจ (Motivation) เป็นหลัก โดยในการดำเนินโปรแกรมแก่เด็ก มีการติดตามเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่องที่สำคัญ คือ ให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ได้แก่ จัดการอบรมผู้ปกครอง และโทรศัพท์กระตุ้นเตือนผู้ปกครองในการดำเนินกิจกรรมกับเด็กทั้ง 4 ขั้นตอนตามที่ได้รับ การอบรมไปและตรวจสอบประเมินการเล่านิทานที่มอบให้กับผู้ปกครอง พร้อมทั้งติดตาม ประเมินผล ความฉลาดทางอารมณ์ และพัฒนาการทางภาษา ให้เกิดการพัฒนาย่างยั่งยืน ซึ่งตามกระบวนการ ตัวแบบจะเป็นผู้ถ่ายทอด ทั้งความคิดและการแสดงออกที่เหมาะสม ช่วยในการส่งเสริมให้เด็กปฐมวัย มีความฉลาดทางอารมณ์ และพัฒนาการทางภาษาที่ดีเหมาะสมยิ่งขึ้น รวมทั้งเป็นการกระตุ้นให้ผู้ปกครองเห็นถึงความสำคัญต่อการส่งเสริมและพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และพัฒนาการทางภาษาอย่างยั่งยืนต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental research design) แบบสองกลุ่ม วัดก่อนและหลังการทดลอง (Two groups pretest-posttest design) เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการเล่านิทานต่อความฉลาดทางอารมณ์ และพัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่มารับบริการในโรงเรียนอนุบาลบ้านกล้วย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ผู้ปกครองและเด็กปฐมวัยที่มีอายุ 4-5 ปี โดยศึกษาในชั้นอนุบาล 1 ซึ่งเข้ารับการศึกษานในโรงเรียนปฐมวัย อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท จากสถิติตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555-2558 พบว่า มีเด็กปฐมวัยจำนวนเฉลี่ย 500 คน/ปี

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ปกครองและเด็กปฐมวัยที่มีอายุ 4-5 ปี โดยศึกษาในชั้นอนุบาล 1 ซึ่งเข้ารับการศึกษานในโรงเรียนปฐมวัย อำเภอเมือง จังหวัด ชัยนาท จำนวน 53 คู่ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง 26 คู่ และกลุ่มควบคุม 27 คู่

เกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง เข้าร่วมการวิจัย (Inclusion criteria) โดยกำหนดคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

เด็กปฐมวัย

1. เป็นเด็กที่เรียนอยู่ในชั้นอนุบาล 1
2. สามารถสื่อสารและเข้าใจภาษาไทยได้
3. ไม่มี ความบกพร่องทางสายตา หรือการได้ยิน
4. ไม่มีปัญหาทางสติปัญญา และความพิการ
5. ผู้ปกครองยินยอมและอนุญาตให้เข้าร่วมการวิจัย

ผู้ปกครอง

1. เป็นบิดา/ มารดา/ ญาติ หรือผู้เลี้ยงดูเด็กปฐมวัยที่ให้การดูแลเด็กเป็นประจำอย่างน้อย 6 เดือน มีความผูกพันทางสายเลือดกับเด็ก และอยู่บ้านหลังเดียวกันกับเด็ก
2. อายุ 20 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป
3. สามารถสื่อสารและเข้าใจภาษาไทยได้

4. ยินยอมให้ความร่วมมือในการวิจัย

เกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างออกจากการวิจัย (Exclusion criteria)

1. เด็กปฐมวัยที่ไม่สามารถร่วมในกระบวนการวิจัยได้ครบทุกขั้นตอน
2. ผู้ปกครองที่ไม่สามารถทำกิจกรรมเล่นิทานกับเด็กที่บ้าน ได้อย่างน้อย 2 ครั้ง

ต่อสัปดาห์

การคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง

กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธี เปิดตารางวิเคราะห์อำนาจการทดสอบ (Power analysis) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยก่อนและหลัง โปรแกรมกำหนดค่านัยสำคัญที่ .05 อำนาจทดสอบเท่ากับ .80 ส่วนขนาดอิทธิพล จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมาผู้วิจัยได้นำการศึกษาที่มีความใกล้เคียงกับการศึกษาครั้งนี้ คือ การศึกษาของ ดวงศิริ เครือหงส์ (2551) ศึกษาการใช้กิจกรรมการเล่นิทานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ด้านสุข โดยใช้ค่าคะแนนเฉลี่ย ความฉลาดทางอารมณ์ หลังการทดลอง ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเท่ากับ 16.62 ($SD = 2.38$) และ 14.77 ($SD = 2.83$) แล้วนำมาแทนค่าโดยใช้สูตรการคำนวณขนาดอิทธิพล จากค่าเฉลี่ย 2 กลุ่มของ Glass (บุญใจ ศรีสถิตยัณราภรณ์, 2553) ดังนี้

$$\begin{aligned} d &= \frac{X_e - X_c}{SD_c} \\ &= \frac{16.62 - 14.77}{2.83} \\ &= 0.65 \end{aligned}$$

เมื่อ d = ขนาดอิทธิพล

X_e = ค่าเฉลี่ยของกลุ่มทดลอง

X_c = ค่าเฉลี่ยของกลุ่มควบคุม

SD_c = ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มควบคุม

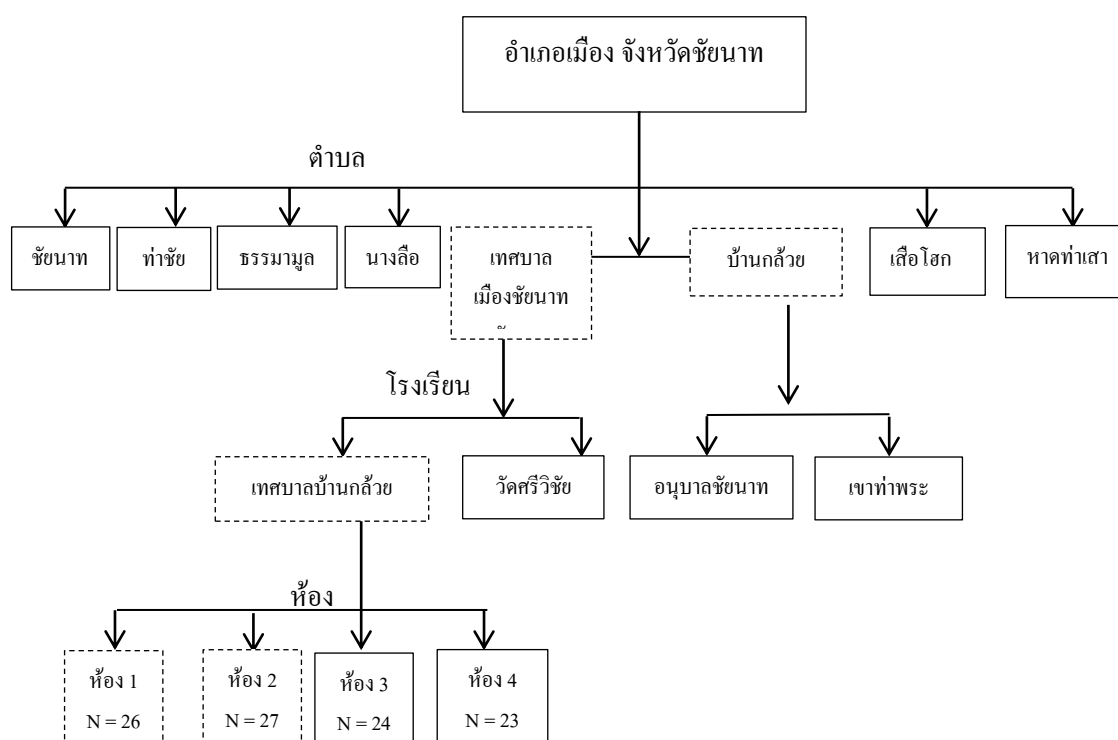
จากค่า d ที่ได้คือ 0.65 เป็นค่าอิทธิพลขนาดกลาง ผู้วิจัยจึงคำนวณหาขนาดตัวอย่างจากการเปิดตาราง Statistical power tables ของ Burns and Grove (2012) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 22 คนต่อกลุ่ม แต่เนื่องจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม และเก็บข้อมูลเด็กเป็นแต่ละห้อง ดังนั้นงานวิจัยครั้งนี้ จึงมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มทดลอง 26 คู่ และกลุ่มควบคุม 27 คู่ รวมทั้งหมด 53 คู่ ตามจำนวนเด็กในห้อง

วิธีคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

เลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธี สุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi stage random sampling) ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ศึกษาโรงเรียนปฐมวัย ในอำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท โดยเริ่มจากการสุ่มด้วย

การจับฉลาก ขั้นตอนที่ 1 คือ สุ่มตำบล ร้อยละ 25 ของตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท ซึ่งมี 8 ตำบล จึงต้องสุ่ม 2 ตำบล ได้เทศบาลเมืองชัยนาทและบ้านกล้วย และสุ่มขั้นที่ 2 คือ สุ่มโรงเรียน ร้อยละ 25 ของทั้ง 4 โรงเรียน จึงต้องสุ่ม 1 โรงเรียนได้โรงเรียนเทศบาลบ้านกล้วย และสุ่มขั้นที่ 3 คือ สุ่มห้องเรียน ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกันจึงสุ่มมา ร้อยละ 50 จาก 4 ห้องเรียน ได้ 2 ห้องเรียน จากนั้นจับฉลากแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม (Random assignment) คือ กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ขนาดกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนเด็กในแต่ละห้องที่สุ่มได้ห้องที่ 1 และ 2

ขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง

□ หมายถึง กลุ่มตัวอย่างที่สุ่มได้

ภาพที่ 4 ขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง

สถานที่ทำการศึกษาวิจัย

ผู้วิจัยทำการศึกษาคู่เด็กวัยก่อนเรียนและผู้ปกครองที่มารับบริการในโรงเรียนเทศบาล บ้านกล้วย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท ซึ่งเป็นโรงเรียนปฐมวัยรับดูแลเด็กที่มีอายุ ระหว่าง 3-15 ปี โดยดูแลเด็กตั้งแต่เวลา 08.00-16.00 น. ห้องเรียนมีทั้งหมด 56 ห้อง มีเด็กอายุ 4-5 ปี จำนวน 4 ห้อง แต่ละห้องมีเด็ก 20-26 คน มีครูพี่เลี้ยงประจำห้อง ๆ ละ 2 คน รายละเอียดดังตารางด้านล่าง

ตารางที่ 1 รายละเอียดกลุ่มตัวอย่าง

ชั้น	ช่วงอายุ/ปี	นักเรียนชาย	นักเรียนหญิง	รวม
อนุบาล 1/1	4-5	16	10	26
อนุบาล 1/2	4-5	14	12	27
อนุบาล 1/3	4-5	15	9	24
อนุบาล 1/4	4-5	12	11	23

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ประกอบด้วย

1.1 โปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการเล่านิทานซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาโปรแกรมขึ้น จากแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social cognitive learning theory) (Bandura, 1986) และการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย แผนกิจกรรม 4 ขั้นตอน คือ 1) กระบวนการใส่ใจ (Attention) 2) กระบวนการจำ (Retention) 3) กระบวนการเลียนแบบ (Reproduction) และ 4) กระบวนการจูงใจ (Motivation) ซึ่งเด็กจะได้ร่วมกิจกรรมตามแผนกิจกรรมทั้ง 4 ขั้นตอน ในทุก ๆ สัปดาห์ โดยเลือกนิทานมาจัดกิจกรรม สัปดาห์ละ 1 เรื่อง เรื่องละ 2 ครั้ง/ สัปดาห์ ใช้ระยะเวลาจัดกิจกรรมครั้งละ 1 ชั่วโมง รวมเล่านิทาน 4 เรื่อง เป็นระยะเวลา 4 สัปดาห์ ส่วนผู้ปกครองที่เข้าร่วมโปรแกรมจะได้เข้าร่วมกิจกรรมสร้างทักษะของการเล่านิทาน และชี้ให้เห็นคุณค่าของการเล่านิทานในสัปดาห์แรก โดยมีคู่มือ นิทานสรรหาและแบบประเมินการเล่านิทาน มอบให้ และกลับไปเล่านิทานให้กับเด็กในทุก ๆ วัน รวมถึงมีการโทรศัพท์ ติดตามกระตุ้นเตือน จากผู้วิจัยทุก ๆ สัปดาห์ เป็นระยะเวลา 4 สัปดาห์

แผนการดำเนินงานของโปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการเล่านิทาน มีรายละเอียดดังนี้
 ขั้นตอนที่ 1 กระบวนการใส่ใจ (Attention) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็กและผู้ปกครอง
 มีความสนใจตัวแบบ โดยจัดกิจกรรมที่โรงเรียนให้กับเด็กและผู้ปกครอง ดังนี้

กิจกรรมที่จัดให้กับเด็ก คือ เตรียมความพร้อมทางกายให้เด็กตื่นตัวโดยให้ทำท่าประกอบ
 กิจกรรมเข้าจังหวะ ส่วนผู้วิจัยเตรียมทักษะการเล่านิทาน สถานที่ และแต่งกายอย่างเหมาะสม

กิจกรรมที่จัดให้กับผู้ปกครอง คือ การสร้างทักษะของการเล่านิทานและเห็นคุณค่าของ
 การเล่านิทาน

ขั้นตอนที่ 2 กระบวนการจดจำ (Retention) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็กสามารถสังเกต
 จดจำ และบันทึก สิ่งที่ได้เรียนรู้ ไว้ในความทรงจำได้ โดยจัดกิจกรรมที่โรงเรียนและที่บ้าน ดังนี้

กิจกรรมที่โรงเรียน ผู้วิจัยเล่านิทานประกอบหุ่นมือให้เด็กฟัง และถามคำถามเกี่ยวกับ
 เนื้อหาในเรื่อง เพื่อกระตุ้นการจดจำเนื้อหา สัปดาห์ละ 1 เรื่อง อย่างน้อยเรื่องละ 2 ครั้ง/ สัปดาห์
 ใช้ระยะเวลา 1 ชั่วโมง รวมเล่านิทาน 4 เรื่อง ระยะเวลา 4 สัปดาห์

กิจกรรมที่บ้านให้ผู้ปกครองกลับไปเล่านิทานให้เด็กฟังที่บ้านเป็นประจำทุกวัน
 อย่างน้อย 1 เรื่อง และบันทึกข้อมูลในแบบบันทึกการเล่านิทานที่แจกให้

ขั้นตอนที่ 3 กระบวนการเลียนแบบ (Reproduction) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็กสามารถ
 เลียนแบบพฤติกรรมจากนิทานให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง ความเสียสละ รู้มารยาท เห็นคุณค่า
 ของตนเองและผู้อื่น รวมถึงมีความพยายามและอดทน โดยจัดกิจกรรมที่โรงเรียนและที่บ้านดังนี้

กิจกรรมที่โรงเรียนให้เด็กออกมาเล่านิทาน

กิจกรรมที่บ้านให้เด็กเล่านิทานให้ผู้ปกครองฟังและผู้ปกครอง บันทึกข้อมูลในแบบ
 บันทึกการเล่านิทาน

ขั้นตอนที่ 4 จูงใจ (Motivation) มีวัตถุประสงค์เพื่อจูงใจให้เด็ก คงไว้ซึ่งพฤติกรรม
 ของความฉลาดทางอารมณ์ และการเรียนรู้ทางภาษาที่เหมาะสมกับวัย โดยจัดกิจกรรมที่โรงเรียน
 และที่บ้าน ดังนี้

กิจกรรมที่โรงเรียน หลังจากเด็กปฐมวัยออกมาเล่านิทานเสร็จสิ้น กล่าวชมเชย
 และปัมดาวให้แก่เด็กปฐมวัยเพื่อเสริมสร้างแรงทางบวก

กิจกรรมที่บ้าน ชี้นำให้ผู้ปกครอง กล่าวชมเชยแก่เด็ก เมื่อสามารถเล่านิทานได้

1.2 คู่มือนิทานหรรษา เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ซึ่งผู้วิจัย
 พัฒนาขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับคุณค่าและประโยชน์
 ของนิทานที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย วิธีการเล่านิทานให้สนุก เนื้อหานิทานจำนวน 4 เรื่อง คือ
 เรื่อง นกกระจอกรวมใจ สวิมมี แพะเจ็ดตัว และเต่ากับกระต่าย (กรมสุขภาพจิต, 2555) พร้อมทั้ง

สรุปสิ่งที่จะได้จากนิทานในแต่ละเรื่อง และแบบประเมินการเล่านิทาน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยแบบสอบถามข้อมูล จำนวน

2 ชุด และแบบประเมินจำนวน 2 ชุด

2.1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของเด็กวัยก่อนเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สำหรับบันทึกข้อมูลทั่วไปของเด็กปฐมวัย ได้แก่ เพศ อายุ น้ำหนัก ส่วนสูง ลำดับที่ของการเป็นบุตร ผู้เลี้ยงดูหลัก และระยะเวลาที่เข้ารับบริการในสถานรับเลี้ยงเด็กปฐมวัย

2.2 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครอง ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อบันทึกข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครอง ได้แก่ เพศ ความสัมพันธ์กับเด็ก สถานภาพสมรส ลักษณะครอบครัว อาชีพ

2.3 แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ สำหรับเด็กวัยก่อนเรียน ผู้วิจัยใช้แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (เด็ก 3-5) ปี ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (กรมสุขภาพจิต, 2546) ซึ่งเป็นข้อคำถามที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ ความรู้สึก และพฤติกรรมของเด็กที่แสดงออก ลักษณะต่าง ๆ ในช่วง 4 เดือนที่ผ่านมา มีทั้งหมด 55 ข้อ แบ่งเป็นคำถามเชิงบวก ทั้งหมด 45 ข้อ เชิงลบ 10 ข้อ รวมทั้งสิ้น 100 คะแนน ประเมินความฉลาดทางอารมณ์ 3 ด้าน คือ ด้านดี (ข้อ 1-24) ด้านเก่ง (ข้อ 25-42) ด้านสุข (ข้อ 43-55) โดยให้ผู้ปกครองของเด็กประเมิน ลักษณะแบบวัดเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) มี 4 ระดับ แบ่งกลุ่มคำถามออกเป็น 2 กลุ่ม คือ แบ่งเป็นคำถามเชิงบวก 45 ข้อ เชิงลบ 10 ข้อ

การประมาณค่า	คำถามเชิงบวก	คำถามเชิงลบ
ไม่เป็นเลย	1 คะแนน	4 คะแนน
เป็นบางครั้ง	2 คะแนน	3 คะแนน
เป็นบ่อยครั้ง	3 คะแนน	2 คะแนน
เป็นประจำ	4 คะแนน	1 คะแนน

การแปลผล

1. รวมคะแนนในแต่ละด้านย่อย
2. นำคะแนนที่ได้ไปแปลงเป็นคะแนนมาตรฐาน คะแนนที (T-score) เพื่อเปรียบเทียบคะแนนที่ได้กับเกณฑ์ ปกติ คะแนนที (T-score norms) ของความฉลาดทางอารมณ์ในแต่ละด้าน
3. กรอคะแนนที (T-score) ที่ได้ลงในตาราง ให้สอดคล้องกับช่วงเกณฑ์คะแนนที่กำหนด
4. คิดคะแนนความฉลาดทางอารมณ์รวมโดยนำคะแนนที (T-score) ทั้ง 9 ด้านมารวมกันหารด้วย 9 แล้วแปลผล (กรมสุขภาพจิต, 2546) โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

เกณฑ์คะแนนที่ 50 ขึ้นไป หมายความว่า มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับสูง
 เกณฑ์คะแนนที่ 40-49 หมายความว่า มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับปานกลาง
 เกณฑ์คะแนนที่ 39 ลงไป หมายความว่า มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับต่ำ

2.4 แบบประเมินพัฒนาการด้านภาษา ผู้วิจัยใช้แบบทดสอบเพื่อคัดกรองพัฒนาการเด็ก Denver II ฉบับภาษาไทย ในส่วนของการประเมินพัฒนาการด้านภาษา (Language development) รวม 39 ข้อ เป็นการประเมินการได้ยิน การเข้าใจภาษา และการใช้ภาษา ลักษณะของแบบทดสอบ ส่วนของการแบ่งช่วงอายุให้ดูที่แนวโน้มด้านบนของแบบฟอร์มการทดสอบจะแสดงอายุ ซึ่งมีหน่วยเป็นเดือน เริ่มจาก 1-24 เดือน และเป็นปีตั้งแต่ 2 ปี 6 เดือน ถึง 6 ปี และข้อทดสอบแต่ละข้อแสดงในรูปของแท่งสี่เหลี่ยม โดยแสดงเป็นเปอร์เซ็นต์ไทม์ที่เด็กในกลุ่มตัวอย่างทำผ่าน ตั้งแต่ 25, 50, 75 และ 90 ของเด็กปกติที่สามารถผ่านข้อทดสอบดังกล่าว เมื่ออายุต่าง ๆ

การแปลผล

1. การให้คะแนน ข้อทดสอบแต่ละข้อ ควรบันทึกใกล้เส้น 50% โดยใช้คำย่อดังนี้

P = ผ่าน (Pass)

F = ไม่ผ่าน (Failure)

R = ปฏิเสธไม่ยอมทำ (Refusal)

NO = ไม่มีโอกาสได้ทำ (No opportunity)

2. การแปลผลในครั้งแรกจะแปลข้อทดสอบแต่ละข้อก่อน แล้วจึงแปลผลรวม

การแปลผลข้อทดสอบ แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ปกติ ควรระวัง และล่าช้า

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity)

ผู้วิจัยนำโปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการเล่านิทานที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ประกอบด้วย อาจารย์พยาบาลผู้เชี่ยวชาญด้านการพยาบาลเด็ก 1 ท่าน และอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนเด็กปฐมวัย 2 ท่าน แล้วนำแผนการเล่านิทานดังกล่าวมาปรับปรุงแก้ไข ให้มีความเหมาะสม และความชัดเจนของเนื้อหา ภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

การตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability)

แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์เด็ก 3-5 ปี ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข มีการนำไปใช้ในงานวิจัยการพัฒนาแบบประเมิน พบว่า ค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง 0.89-0.91

(กรมสุขภาพจิต, 2545 ก, 2546) และแบบประเมินพัฒนาการด้านภาษา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในแบบทดสอบ Denver II ฉบับภาษาไทย โดยหาค่าความเชื่อมั่นไม่แยกเฉพาะด้านภาษา พบว่าค่าความเชื่อมั่น 0.95 (นิตยา คชภักดี, 2558) และผู้วิจัยจะตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของผู้วิจัยโดยกระบวนการทำ Inter-rater reliability ระหว่างผู้วิจัยและอาจารย์พยาบาลผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินพัฒนาการเด็ก โดยประเมินกับเด็กปฐมวัยที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน ที่โรงเรียนอนุบาลบ้านกล้วย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท แล้วนำมาคำนวณหาค่าความเที่ยง ซึ่งได้ค่า Reliability coefficient ซึ่งยอมรับได้ 0.89

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

ก่อนการจัดทำการวิจัย ผู้วิจัยนำเสนอโครงการวิจัยต่อคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย ระดับบัณฑิตศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เมื่อผ่านการพิจารณาแล้ว ทำการขออนุญาตผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาลบ้านกล้วย จากนั้นทำการสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างเมื่อได้กลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง และผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่างทุกราย โดยการแนะนำตนเอง ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล และระยะเวลาในการทำวิจัย พร้อมทั้งชี้แจงให้ทราบถึงสิทธิของกลุ่มตัวอย่างในการตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้ โดยไม่มีผลกระทบต่อการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างแต่อย่างใด ในระหว่างการทำ การวิจัย หากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นเด็กวัย 4-5 ปี แสดงอาการไม่สบาย เบื่อ งอแง จะไม่บังคับหรือฝืนใจ หรือหากต้องการถอนตัวออกจากการเข้าร่วมวิจัย ผู้ปกครองสามารถแจ้งโดยตรงกับผู้วิจัยได้ทันที และกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ปกครองของเด็กวัย 4-5 ปี หากไม่สะดวกในการให้ข้อมูล สามารถยกเลิกการให้ข้อมูลได้ตลอด โดยไม่เกิดผลเสียใด ๆ และหากมีข้อสงสัยเกี่ยวกับการทำวิจัย สามารถสอบถามผู้วิจัยได้ตลอดเวลา เมื่อกลุ่มตัวอย่างเข้าใจและยินดีให้ความร่วมมือแล้วจึงให้ผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่าง ลงลายมือชื่อในใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัย โดยเอกสารข้อมูลทุกอย่างจะถูกเก็บใส่แฟ้ม ใส่ในตู้ล็อกกุญแจถือว่าเป็นความลับ เก็บรักษาไว้ 1 ปี หลังจากนั้นจะนำเอกสารของกลุ่มตัวอย่างไปทำลาย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นเตรียมการ

1. หลังจากโครงร่างวิจัยได้รับการรับรองจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาแล้ว ผู้วิจัยขอพบผู้อำนวยการ ครูพี่เลี้ยง และผู้ปกครองโรงเรียนอนุบาลบ้านกล้วย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท เพื่อแนะนำตนเอง ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย และขอความร่วมมือในการทำวิจัย

2. เตรียมความพร้อมของผู้วิจัย โดย

2.1 ผู้วิจัยเตรียมตัวในการเป็นตัวแทน โดยเข้าร่วมอบรมเทคนิคการเล่านิทานของสำนักพิมพ์ก้อนเมฆ เป็นระยะเวลา 1 วัน หลังจากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการเล่านิทานเป็นผู้ชี้แนะความถูกต้อง

2.2 ผู้วิจัยเตรียมความพร้อมการใช้เครื่องมือการวิจัย โดยการเข้าอบรมเชิงปฏิบัติการทดสอบพัฒนาการเด็กปฐมวัย เป็นระยะเวลา 4 วัน จากสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล และผู้วิจัยได้ผ่านการอบรมเป็นผู้ทดสอบพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้วยแบบทดสอบ Denver II ฉบับภาษาไทย

ขั้นดำเนินการทดลอง

1. สำรวจและคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มา รับบริการในโรงเรียนอนุบาลบ้านกล้วย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท ตามคุณสมบัติที่กำหนด จากนั้นจึงเริ่มเก็บข้อมูลพร้อมกันทั้งกลุ่มควบคุมและทดลอง

2. ผู้วิจัยดำเนินการกับกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มควบคุม ดังนี้

ระยะเตรียมการ

2.1 ผู้วิจัยแนะนำตนเอง ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ขอความร่วมมือในการทำวิจัย จากกลุ่มควบคุม ขออนุญาตผู้ปกครอง และครูพี่เลี้ยง พร้อมทั้งพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มควบคุม

2.2 ผู้วิจัยอธิบาย วิธีตอบแบบสอบถามให้ผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่าง เข้าใจจึงให้ตอบข้อคำถามก่อนการทดลอง (Pre-test) ในวันพุธของสัปดาห์แรกพร้อมกับกลุ่มทดลอง เวลา 16.30 น.-17.15 น. ซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กวัยก่อนเรียน ข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครอง แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ และแบบประเมินพัฒนาการทางภาษา

ระยะทดลอง

สัปดาห์ที่ 1-5 รวมเป็นระยะเวลา 5 สัปดาห์ คุณครูประจำโรงเรียน จัดกิจกรรม นันทนาการก่อนเรียนตามตารางปกติที่ทางโรงเรียนกำหนดไว้ได้แก่ กิจกรรมออกกำลังกาย ตามจังหวะเพลงก่อนเข้าชั้นเรียน ครั้งละ 30-45 นาที ในทุก ๆ วัน และมีกิจกรรมที่คุณครูเล่านิทาน ให้กับเด็กฟัง เดือนละ 1 ครั้ง

ระยะหลังทดลอง สัปดาห์ที่ 6

ทำการประเมินความฉลาดทางอารมณ์ และพัฒนาการทางภาษา โดยผู้ปกครองของกลุ่มควบคุมเป็นผู้ทำแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ และผู้วิจัยประเมินพัฒนาการทางภาษา (Post-test) หลังจากสิ้นสุดการทดลอง โดยใช้แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ และแบบประเมินพัฒนาการทางภาษา ซึ่งเป็นฉบับเดียวกันกับที่ใช้ประเมินก่อนการทดลอง รวมถึงแจกคู่มือ การเล่านิทานแก่เด็ก (คู่มือนิทานหรรษา) และแนะนำการใช้ให้กับผู้ปกครอง

3. ผู้วิจัยดำเนินการกับกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มทดลองดังนี้

ผู้วิจัยแนะนำตนเอง ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ขอความร่วมมือในการทำการวิจัยขออนุญาตผู้ปกครองและครูที่เลี้ยง พร้อมทั้งพิทักษ์สิทธิให้เด็ก และผู้ปกครองได้รับโปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการเล่านิทาน โดยใช้แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social cognitive learning theory) (Bandura, 1986) ยึดกระบวนการสำคัญ ในการเรียนรู้ จากการสังเกตหรือเลียนแบบ ประกอบด้วย แผนกิจกรรม 4 ขั้นตอน คือ 1) กระบวนการใส่ใจ (Attention) 2) กระบวนการจำ (Retention) 3) กระบวนการเลียนแบบ (Reproduction) และ 4) กระบวนการจูงใจ (Motivation) ซึ่งเด็กทั้งห้องเรียนจะได้ร่วมกิจกรรม ตามแผนกิจกรรม ทั้ง 4 ขั้นตอนในทุก ๆ สัปดาห์ โดยจะเลือกนิทานมาจัดกิจกรรม สัปดาห์ละ 1 เรื่อง เรื่องละ 2 ครั้ง/ สัปดาห์ ใช้ระยะเวลาจัดกิจกรรมครั้งละ 1 ชั่วโมง รวมเล่านิทาน 4 เรื่อง เป็นระยะเวลา 4 สัปดาห์ ส่วนผู้ปกครองที่เข้าร่วมโปรแกรม จะได้เข้าร่วมกิจกรรม สร้างทักษะของการเล่านิทาน และชี้ให้เห็นคุณค่าของการเล่านิทาน ในสัปดาห์แรกของกิจกรรม (วันพุธที่ 21 กันยายน พ.ศ. 2559) โดยมีคู่มือนิทานหรรษาและแบบประเมินการเล่านิทานมอบให้ รวมถึงมีการโทรศัพท์ ติดตาม กระตุ้นเตือนและสอบถามปัญหาอุปสรรคและให้ผู้ปกครองบันทึกการเล่านิทานที่แจกให้ทุก ๆ สัปดาห์ ในวันศุกร์ ช่วงเวลา 17.00 น.-19.00 น. ครั้งละ 10-15 นาที เป็นระยะเวลา 4 สัปดาห์ โดยผู้วิจัยพบกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 10 ครั้ง และการเยี่ยมชมติดตามทางโทรศัพท์ 4 ครั้ง รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 6 สัปดาห์ ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยในกลุ่มทดลอง

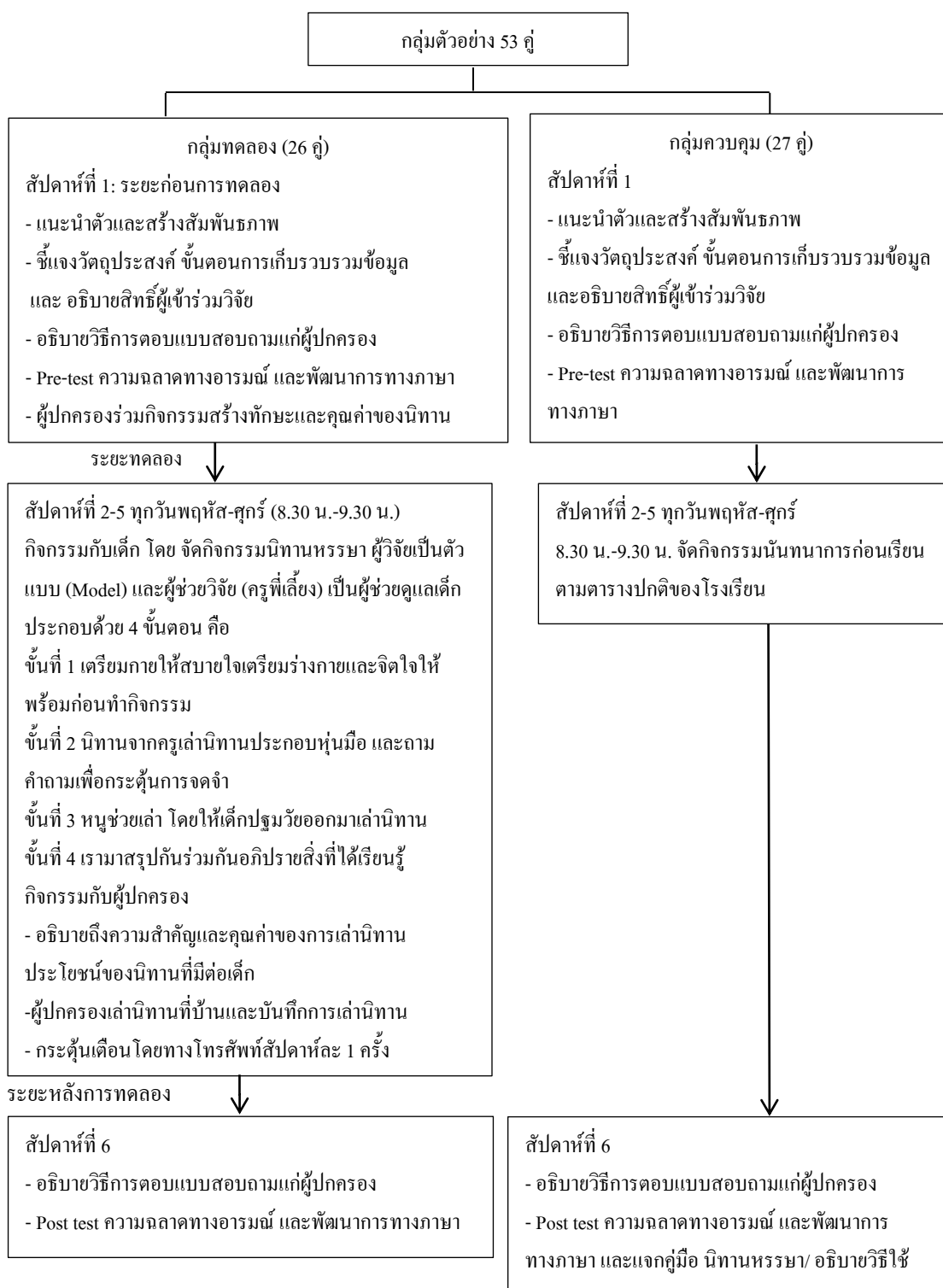
สัปดาห์ที่/ ขั้นตอนที่/ เวลา	กิจกรรม	ระยะเวลา
<p>ระยะเตรียมการ</p> <p>วันพุธ สัปดาห์ที่ 1</p> <p>เวลา 16.30 น.-17.15 น.</p>	<p>1. ผู้วิจัยแนะนำตนเอง ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ขอความร่วมมือในการทำการวิจัย จากกลุ่มควบคุม ขออนุญาตผู้ปกครอง และครูพี่เลี้ยง พร้อมทั้งพิทักษ์สิทธิของกลุ่มควบคุม</p> <p>2. ตอบข้อคำถาม ก่อนการทดลอง (Pre-test) ซึ่งประกอบด้วย แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์สำหรับเด็กวัยก่อนเรียน โดยให้ผู้ปกครองเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม และแบบประเมินพัฒนาการทางภาษาโดยผู้วิจัยเป็นผู้ประเมิน</p> <p>กิจกรรมที่โรงเรียน โดยผู้วิจัยจัดกิจกรรมกับผู้ปกครอง</p>	<p>5-10 นาที</p> <p>45 นาที</p>
<p>ระยะการทดลอง</p> <p>วันศุกร์ สัปดาห์ที่ 1</p> <p>กระบวนการใส่ใจ (Attention)</p> <p>เวลา 16.30 น.-17.15 น.</p>	<p>ดำเนินกิจกรรม สายใยถักทอดคุณค่าของนิทาน</p> <p>1. อธิบายถึงคุณค่าของการเล่านิทาน</p> <p>2. ให้ผู้ปกครองของเด็กร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของนิทาน</p> <p>3. ฝึกทักษะการเล่านิทานแก่ผู้ปกครอง</p> <p>4. มอบคู่มือ นิทานหรรษา เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และอารมณ์ และแบบบันทึกการเล่านิทาน แก่ผู้ปกครอง อธิบายรายละเอียดแบบบันทึก และขออนุญาตโทรศัพท์ สอบถามถึงการเล่านิทาน และกระตุ้นเตือนถึงคุณค่าของการเล่านิทานแก่ผู้ดูแลเด็ก สัปดาห์ละ 1 ครั้ง</p> <p>5. เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้ซักถามข้อสงสัย</p>	<p>45 นาที</p>

ตารางที่ 2 (ต่อ)

สัปดาห์ที่/ ขั้นตอน	กิจกรรม	ระยะเวลา
สัปดาห์ที่ 2-5 ขั้นตอนที่ 1-4 เวลา 08.30 น.-09.30 น. กระบวนการใส่ใจ (Attention)	กิจกรรมที่โรงเรียน โดยผู้วิจัยจัดกิจกรรมกับเด็ก 1. ทำกิจกรรม นิทานหรรษา ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 เตรียมกายให้สบายใจ เป็นการเตรียมร่างกาย ให้พร้อมก่อนเข้ากิจกรรม ทั้งตัวแบบ (Model) และผู้สังเกต โดยตัวแบบแต่งกายด้วยเสื้อผ้าสีสัน สดใสและสอดคล้องกับเนื้อเรื่องนิทาน ที่จะเล่า เพื่อดึงดูดใจผู้สังเกต เตรียมความพร้อมทางกายให้ ผู้สังเกต ตื่นตัวโดยให้ทำท่าประกอบกิจกรรมเข้า จังหวะตามเพลง 1 เพลง เตรียมความพร้อมทางใจ เพื่อเรียกความสนใจ โดยให้ทำสมาธิ ฟังกลมหายใจ ตามเพลง ดอกไม้บาน จากนั้นนำเสนอเรื่องนิทานที่ จะเล่า และแจ้งขั้นตอนการปฏิบัติ และข้อตกลงร่วม	10 นาที
กระบวนการจำ (Retention)	ขั้นที่ 2 นิทานจากครู 1. เล่านิทานประกอบหุ่นมือ ให้เด็กฟังสัปดาห์ละ 1 เรื่อง เรื่องละ 2 ครั้ง รวม 4 เรื่อง คือ เรื่อง นกกระจอกรวมใจ เต่ากับกระต่าย สวิมมี และแพะเจ็ดตัว 2. ถามคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาในเรื่อง 2-3 คำถาม เพื่อกระตุ้นการจดจำเนื้อหาแก่กลุ่มตัวอย่าง	10 นาที
กระบวนการเลียนแบบ (Reproduction)	ขั้นที่ 3 หนูช่วยเล่า 1. ให้เด็กปฐมวัยออกมาเล่านิทาน โดยให้นั่งล้อม วงใช้หุ่นมือเป็นอุปกรณ์ในการเล่าให้เล่า 12-15 คน/ ครั้ง เล่านิทาน 3 รอบ โดยแบ่งกลุ่มละ 4-5 คน เป็นตัวละครคนละตัว ช่วยกันเล่า 2. ให้กำลังใจแก่เด็กปฐมวัยที่ออกมาเล่านิทานเพื่อ เป็นการเสริมแรงทางบวก	30 นาที

ตารางที่ 2 (ต่อ)

สัปดาห์ที่/ ขั้นตอน	กิจกรรม	ระยะเวลา
กระบวนการจูงใจ (Motivation)	ขั้นที่ 4 เรามาสรุปกัน ผู้วิจัยและเด็กปฐมวัย กลุ่มทดลอง ร่วมกันอภิปรายสิ่งที่ได้เรียนรู้ กิจกรรมที่บ้านโดยผู้ปกครองทำกิจกรรมกับเด็ก	5 นาที
ขั้นตอนที่ 2-4 - กระบวนการจำ (Retention) - กระบวนการเลียนแบบ (Reproduction) - กระบวนการจูงใจ (Motivation)	1. ให้ผู้ปกครองกลับไปเล่นนิทานให้เด็กฟัง ที่บ้านเป็นประจำ ให้เด็กลองเล่นนิทานให้ ผู้ปกครองฟัง อย่างน้อยสัปดาห์ละ 2 ครั้ง เมื่อเด็ก สามารถทำได้ ให้ผู้ปกครองเสริมแรงโดย ชมเชย 2. ผู้วิจัยติดตามและกระตุ้นเตือนถึงคุณค่าของ การเล่นิทานให้กับเด็ก โดยติดตามเยี่ยมผู้ปกครอง ทางโทรศัพท์ในทุกศุกร์สัปดาห์ ช่วงเวลา 17.00 น.-19.00 น. ครั้งละ 10-15 นาที 2.1 แจ้งวัตถุประสงค์ของการติดตามเยี่ยม 2.2 ประเมินความก้าวหน้าของการเล่นิทาน ให้กับเด็ก 2.3 กระตุ้นเตือนถึงความสำคัญของการเล่นิทาน ให้กับเด็ก และให้กำลังใจในการเล่นิทานแก่เด็ก	10-15 นาที
ระยะหลังการทดลอง สัปดาห์ที่ 6 เวลา 16.30 น-17.15 น	1. กล่าวทักทายกลุ่มตัวอย่าง และผู้ปกครอง ตรวจสอบแบบบันทึกการเล่นิทานของผู้ปกครอง 2. ตอบข้อคำถาม หลังการทดลอง (Post-test) ซึ่งประกอบด้วย แบบประเมินความฉลาดทาง อารมณ์ สำหรับเด็กวัยก่อนเรียน โดยให้ผู้ปกครอง เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม และแบบประเมิน พัฒนาการทางภาษาโดยผู้วิจัยเป็นผู้ประเมินจากนั้น ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วนของ ข้อมูล และนำไปวิเคราะห์ หลังจากได้จำนวนกลุ่ม ทดลองครบ 24 คน	45 นาที

ภาพที่ 5 ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลจนครบแล้วนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้อง จากนั้นให้คะแนนและลงรหัสข้อมูล เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป กำหนดค่าความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กวัยก่อนเรียน ข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครอง วิเคราะห์โดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พิสัย Chi-square tests และ Independent *t*-test

2. เปรียบเทียบคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติ Independent *t*-test ก่อนวิเคราะห์ข้อมูลได้ทำการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้น ดังนี้ การกระจายของข้อมูล มีการกระจายแบบปกติ (Normality) ทดสอบจากกราฟ Box-plot ความแปรปรวนของทั้ง 2 กลุ่มเท่ากัน ทดสอบโดยสถิติ ที (Independent *t*-test) ดูจากค่า Levene test กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่ม และกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มเป็นอิสระต่อกัน ทดสอบโดย Durbin-Watson ซึ่งผลการทดสอบเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้น

3. เปรียบเทียบคะแนนพัฒนาการทางภาษา ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติ Chi-square tests ก่อนการทดลอง แต่เนื่องจากหลังการทดลอง การทดสอบข้อตกลงเบื้องต้น กรณีหาความสัมพันธ์ตัวแปรแต่ละตัวแบ่งเป็นระดับตั้งแต่ 2 ระดับขึ้นไป พบว่ามีค่าคาดหวังน้อยกว่า และเกินร้อยละ 20 จึงวิเคราะห์โดยใช้สถิติ Fisher's exact tests

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental research design) แบบสองกลุ่มวัดก่อนและหลังการทดลอง (Two groups pretest-posttest design) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการเล่านิทานต่อความฉลาดทางอารมณ์และพัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ปกครองและเด็กปฐมวัยที่มีอายุ 4-5 ปี โดยศึกษาในชั้นอนุบาล 1 ซึ่งเข้ารับการศึกษานในโรงเรียนปฐมวัยอำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท จำนวน 53 คู่ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 26 คู่ และกลุ่มควบคุม 27 คู่ เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนกันยายน พ.ศ. 2559 ถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2559 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถนำเสนอได้ 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 การเปรียบเทียบคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ในระยะก่อนและหลังการทดลอง

ส่วนที่ 3 การเปรียบเทียบพัฒนาการทางภาษาระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ในระยะก่อนและหลังการทดลอง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. ข้อมูลทั่วไปของเด็กปฐมวัย

กลุ่มทดลองส่วนมากเป็นเพศหญิง (ร้อยละ 57.7) และเป็นเพศชาย (ร้อยละ 42.3) อายุเฉลี่ย 54.11 เดือน ($SD = 3.51$) ส่วนมากเป็นบุตรลำดับที่ 2 (ร้อยละ 65.4) และมารดาเป็นผู้เลี้ยงดูหลัก (ร้อยละ 76.9)

กลุ่มควบคุมส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 70.4) เป็นเพศชาย (ร้อยละ 29.6) อายุเฉลี่ย 52.07 เดือน ($SD = 4.30$) ส่วนมากเป็นบุตรคนแรก (ร้อยละ 59.3) มีมารดาเป็นผู้เลี้ยงดูหลัก (ร้อยละ 66.7) ดังแสดงในตารางที่ 3

เมื่อทำการเปรียบเทียบข้อมูลทั่วไปของเด็ก ได้แก่ เพศ ลำดับที่การเป็นบุตร และผู้เลี้ยงดูหลัก โดยใช้การทดสอบด้วยสถิติ Chi-square พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = .33, .09$ และ $.68$ ตามลำดับ) สำหรับอายุเป็นเดือนของเด็กใช้การทดสอบด้วยสถิติ Independent t -test พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของข้อมูลทั่วไปของเด็กปฐมวัย

ข้อมูล	กลุ่มทดลอง ($n = 26$)		กลุ่มควบคุม ($n = 27$)		p -value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
เพศของเด็ก					.33 ^a
ชาย	11	42.3	8	29.6	
หญิง	15	57.7	19	70.4	
อายุเป็นเดือนของเด็ก	$(\bar{X} = 54.11, SD = 3.51)$		$(\bar{X} = 52.07, SD = 4.30)$.06 ^b
ลำดับที่การเป็นบุตร					.09 ^a
คนแรก	9	34.6	17	59.3	
คนที่สอง	17	65.4	10	37.0	
ผู้เลี้ยงดูหลัก					.68 ^a
มารดา	20	76.9	18	66.7	
บิดา	2	3.80	2	7.40	
ยาย/ ย่า	4	19.2	7	25.9	

^a เป็นค่าสถิติจาก Chi square test, ^b เป็นค่าสถิติจาก Independent t -test

2. ข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครอง

ผู้ปกครองของกลุ่มทดลองส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 92.3) และเป็นมารดา (ร้อยละ 76.9) มีสถานภาพสมรสคู่ (ร้อยละ 76.9) ลักษณะครอบครัวเป็นครอบครัวเดี่ยวมากที่สุด (ร้อยละ 69.2) ประกอบอาชีพรับจ้างและค้าขาย มากที่สุด (ร้อยละ 30.8) รองลงมา คือ แม่บ้าน และรับราชการเท่ากัน (ร้อยละ 19.2) ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 92.4)

ผู้ปกครองของกลุ่มควบคุมส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 96.9) เป็นมารดา (ร้อยละ 66.7) ร้อยละ 77.8 มีสถานภาพสมรสคู่ ส่วนมากมีลักษณะครอบครัวเป็นครอบครัวเดี่ยว (ร้อยละ 51.9) ประกอบอาชีพค้าขายมากที่สุด (ร้อยละ 40.7) รองลงมาคือ แม่บ้าน (ร้อยละ 19.6) รับราชการ (ร้อยละ 11.1) ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 88.9) ดังแสดงในตารางที่ 4

เมื่อทำการเปรียบเทียบข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครอง ได้แก่ เพศ ความสัมพันธ์กับเด็ก สถานภาพสมรส ลักษณะครอบครัว อาชีพ และศาสนา โดยใช้การทดสอบด้วยสถิติ Chi-square พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = .07, .44, .09, .45, .81$ และ $.85$ ตามลำดับ) สำหรับอายุ (ปี) ใช้การทดสอบด้วยสถิติ Independent t -test พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = .33$) ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครอง
ของเด็กปฐมวัย

ข้อมูล	กลุ่มทดลอง ($n = 26$)		กลุ่มควบคุม ($n = 27$)		p -value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
อายุ (ปี)	$(\bar{X} = 35.69, SD = 11.14)$		$(\bar{X} = 33.88, SD = 8.69)$.33 ^b
20-29 ปี	10	39.6	11	35.6	
30-39	9	33.5	8	34.7	
40-49 ปี	2	7.7	3	11.1	
50-59	2	7.7	2	7.4	
มากกว่า 59	3	11.5	3	11.2	
เพศของผู้ปกครอง					.07 ^a
หญิง	24	92.3	25	96.9	
ชาย	2	7.7	2	3.1	
ความสัมพันธ์กับเด็ก					.44 ^a
มารดา	20	76.9	18	66.7	
บิดา	2	3.80	2	7.4	
ยาย/ ย่า	4	19.2	7	25.9	
สถานภาพสมรส					.09 ^a
คู่	20	76.9	21	77.8	
แยกกันอยู่	3	8.4	2	7.4	
หม้าย/ หย่า	3	14.7	4	14.8	
ลักษณะครอบครัว					.45 ^a
ครอบครัวเดี่ยว	18	69.2	14	51.9	
ครอบครัวขยาย	8	30.8	13	48.1	

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อมูล	กลุ่มทดลอง ($n = 26$)		กลุ่มควบคุม ($n = 27$)		p -value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
อาชีพ					.81 ^a
แม่บ้าน	5	19.2	5	19.6	
รับจ้าง	8	30.8	8	28.6	
ค้าขาย/ ธุรกิจ	8	30.8	11	40.7	
รับราชการ	5	19.2	3	11.1	
ศาสนา					.85 ^a
พุทธ	24	92.4	24	88.9	
คริสต์	1	3.8	1	3.7	
อิสลาม	1	3.8	2	7.4	

^a เป็นค่าสถิติจาก Chi square test, ^b เป็นค่าสถิติจาก Independent t -test

ส่วนที่ 2 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ในระยะก่อนและหลังการทดลอง

ระยะก่อนการทดลอง

กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์โดยรวมเท่ากับ 45.06 ($SD = 6.95$) ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน 3 ด้านหลัก คือ ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข พบว่า ด้านดีมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 42.35 ($SD = 9.16$) ด้านเก่ง มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 46.19 ($SD = 7.62$) และด้านสุข มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 46.64 ($SD = 7.26$) ซึ่งอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 3 ด้าน

กลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์โดยรวมเท่ากับ 45.58 ($SD = 5.96$) ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน 3 ด้านหลัก คือ ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข พบว่า ทั้ง 3 ด้าน มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เท่ากับ 45.20 ($SD = 6.55$) 44.25 ($SD = 6.49$) และ 47.29 ($SD = 7.59$) ตามลำดับ

เมื่อเปรียบเทียบคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ในระยะก่อนการทดลอง โดยการวิเคราะห์ด้วยสถิติ (Independent t -test) พบว่า กลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์โดยรวมและรายด้านทั้ง 3 ด้าน ไม่แตกต่างกับกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > .05$) ดังแสดงในตารางที่ 5

ระยะหลังการทดลอง

กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์โดยรวมเท่ากับ 57.38 ($SD = 6.89$) ซึ่งอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน 3 ด้านหลัก คือ ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข พบว่า ด้านดี และด้านเก่ง มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงเท่ากับ 61.23 ($SD = 7.75$) และ 61.62 ($SD = 7.50$) ตามลำดับ และด้านสุข มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางเท่ากับ 49.28 ($SD = 7.00$)

กลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์โดยรวมเท่ากับ 43.46 ($SD = 6.46$) ซึ่งอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน 3 ด้านหลัก คือ ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข พบว่า ทั้ง 3 ด้าน มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เท่ากับ 43.33 ($SD = 7.14$), 44.65 ($SD = 7.67$) และ 42.39 ($SD = 7.17$) ตามลำดับ

การเปรียบเทียบคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ของกลุ่มตัวอย่างระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมในระยะหลังการทดลอง โดยใช้การวิเคราะห์ด้วยสถิติที (Independent t -test) พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์โดยรวมและรายด้านทั้ง 3 ด้าน สูงกว่า กลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ในระยะก่อนและหลังการทดลอง

คะแนน	กลุ่มทดลอง ($n = 26$)			กลุ่มควบคุม ($n = 27$)			t	p -value
	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ		
คะแนนโดยรวม								
ก่อนการทดลอง	45.06	6.95	ปานกลาง	45.58	5.96	ปานกลาง	-.29	.76
หลังการทดลอง	57.38	6.89	สูง	43.46	6.46	ปานกลาง	7.58	< .001
ด้านดี								
ก่อนการทดลอง	42.35	9.16	ปานกลาง	45.20	6.55	ปานกลาง	-1.30	.20
หลังการทดลอง	61.23	7.75	สูง	43.33	7.14	ปานกลาง	8.74	< .001
ด้านเก่ง								
ก่อนการทดลอง	46.19	7.62	ปานกลาง	47.29	7.59	ปานกลาง	-.52	.60
หลังการทดลอง	61.62	7.50	สูง	44.65	7.67	ปานกลาง	8.13	< .001
ด้านสุข								
ก่อนการทดลอง	46.64	7.26	ปานกลาง	44.25	6.49	ปานกลาง	1.25	.21
หลังการทดลอง	49.28	7.00	ปานกลาง	42.39	7.17	ปานกลาง	3.53	.01

ส่วนที่ 3 เปรียบเทียบพัฒนาการทางภาษาระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในระยะก่อนและหลังการทดลอง

ระยะก่อนการทดลอง

กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมส่วนใหญ่มีพัฒนาการทางภาษาปกติ (ร้อยละ 88.5 และ 85.2 ตามลำดับ) และมีส่วนน้อยที่สงสัยล่าช้า (ร้อยละ 11.5 และ 14.8 ตามลำดับ)

การเปรียบเทียบพัฒนาการทางภาษาระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยการวิเคราะห์ด้วยสถิติ Chi-square tests พบว่า กลุ่มทดลองมีพัฒนาการทางภาษาไม่แตกต่างกับกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = .725$) ดังแสดงในตารางที่ 6

ระยะหลังการทดลอง

กลุ่มทดลองทุกราย มีพัฒนาการทางภาษาปกติ (ร้อยละ 100) และไม่พบเด็กที่พัฒนาการทางภาษาสงสัยล่าช้า สำหรับกลุ่มควบคุม ส่วนใหญ่มีพัฒนาการทางภาษาปกติ (ร้อยละ 85.2) และมีส่วนน้อยที่สงสัยล่าช้า (ร้อยละ 14.8)

การเปรียบเทียบพัฒนาการทางภาษาระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมโดยการวิเคราะห์ด้วยสถิติ Fisher's Exact tests พบว่า กลุ่มทดลองมีพัฒนาการทางภาษาไม่แตกต่างกับกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = .06$) ดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบพัฒนาการทางภาษาระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในระยะก่อนหลังการทดลอง

พัฒนาการทางภาษา	กลุ่มทดลอง ($n = 26$)		กลุ่มควบคุม ($n = 27$)		p -value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ก่อนการทดลอง					
ปกติ	23	88.5	23	85.2	.725 ^a
สงสัยล่าช้า	3	11.5	4	14.8	
หลังการทดลอง					
ปกติ	26	100	23	85.2	.06 ^b
สงสัยล่าช้า	0	0.0	4	14.8	

^a เป็นค่าสถิติจาก Chi square test, ^b เป็นค่าสถิติจาก Fisher's exact tests

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษาครั้งนี้เป็นงานวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental research design) แบบสองกลุ่มวัดสองครั้ง (Two groups pretest-posttest design) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการเล่านิทานต่อการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ และพัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัยตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social learning theory) (Bandura, 1986)

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ปกครองและเด็กปฐมวัยที่มีอายุ 4-5 ปี โดยศึกษาในชั้นอนุบาล 1 ซึ่งเข้ารับการศึกษานี้ในโรงเรียนปฐมวัย อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท จำนวน 53 คู่ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง 26 คู่ และกลุ่มควบคุม 27 คู่ เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนกันยายน พ.ศ. 2559 ถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2559

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ประกอบด้วย โปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการเล่านิทาน และคู่มือนิทานหรรษา เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และอารมณ์ และ 2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของเด็กก่อนเรียน แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครอง แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ และแบบประเมินพัฒนาการด้านภาษา พบว่า ค่าความเชื่อมั่น 0.91 และ 0.95 ตามลำดับ

หลังผ่านกระบวนการพิจารณาทางจริยธรรม ผู้วิจัยเข้าพบผู้อำนวยการ โรงเรียน ครูพี่เลี้ยง และผู้ปกครองเพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการทำการวิจัย พร้อมทั้งพิทักษ์สิทธิให้ผู้ปกครองเซ็น ใบยินยอมเข้าร่วมในการวิจัย โดยผู้วิจัยแนะนำตนเอง ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนการทดลอง (Pre-test) ทั้ง 2 กลุ่ม หลังจากนั้นให้กลุ่มควบคุมได้รับการดูแลตามปกติ ส่วนกลุ่มทดลองผู้วิจัยจัดกิจกรรมให้กับเด็กและผู้ปกครอง ภายหลังจากครบ 6 สัปดาห์ ประเมินความฉลาดทางอารมณ์ และพัฒนาการด้านภาษาซ้ำกับทั้ง 2 กลุ่ม ด้วยแบบประเมินชุดเดิม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติการทดสอบที (*t*-test) และทดสอบเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ พัฒนาการทางภาษา ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในการศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ด้วยสถิติ Independent *t*-test, Chi-square tests และ Fisher's Exact tests

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปประกอบด้วย

1.1 ข้อมูลทั่วไปของเด็กปฐมวัย พบว่า กลุ่มทดลองส่วนมากเป็นเพศหญิง (ร้อยละ 57.7) และเป็นเพศชาย (ร้อยละ 42.3) อายุเฉลี่ย 54.11 เดือน ($SD = 3.51$) ส่วนมากเป็นบุตรลำดับที่ 2 และมารดาเป็นผู้เลี้ยงดูหลัก (ร้อยละ 76.9) ส่วนกลุ่มควบคุม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 70.4) อายุเฉลี่ย 52.07 เดือน ($SD = 4.30$) ส่วนมากเป็นบุตรคนแรก (ร้อยละ 59.3) มีมารดาเป็นผู้เลี้ยงดูหลัก (ร้อยละ 66.7)

1.2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครอง พบว่า ผู้ปกครองของกลุ่มทดลองส่วนใหญ่เป็นมารดา (ร้อยละ 76.9) มีสถานภาพสมรสคู่ (ร้อยละ 76.9) เป็นครอบครัวเดี่ยวมากที่สุด (ร้อยละ 69.2) ประกอบอาชีพ รับจ้างและค้าขาย มากที่สุด (ร้อยละ 30.8) ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 92.3) ส่วนกลุ่มควบคุมผู้ปกครอง เป็นมารดา (ร้อยละ 66.7) มีสถานภาพสมรสคู่ (ร้อยละ 77.8) ส่วนมากเป็นครอบครัวเดี่ยว (ร้อยละ 51.9) ประกอบอาชีพค้าขายมากที่สุด (ร้อยละ 40.7) ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 88.9)

2. การเปรียบเทียบคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในระยะก่อนและหลังการทดลอง

ระยะก่อนการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์โดยรวม และรายด้านทั้ง 3 ด้าน ไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > .05$) ส่วนระยะหลังทดลองพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์โดยรวมและรายด้านทั้ง 3 ด้าน สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$)

3. การเปรียบเทียบพัฒนาการทางภาษาระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ในระยะก่อนและหลังการทดลอง

ระยะก่อนทดลองและหลังการทดลองพบว่า กลุ่มทดลองมีพัฒนาการทางภาษา ไม่แตกต่างกับกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = .725$ และ $.06$ ตามลำดับ)

อภิปรายผล

การศึกษาผลของโปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการเล่านิทานต่อความฉลาดทางอารมณ์ และพัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัย จากผลการศึกษสามารถอภิปรายผลตามสมมติฐาน ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 ภายหลังจากได้รับโปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการเล่านิทาน กลุ่มทดลองมีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่ากลุ่มควบคุม

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) ทั้งคะแนนโดยรวม และคะแนนรายด้านทุกด้าน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่า โปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการเล่านิทานที่ผู้วิจัยได้พัฒนามาจาก ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social cognitive learning theory) กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์ว่าเกิดขึ้นโดยการเรียนรู้จากตัวแบบทฤษฎีนี้จึงเน้นความสำคัญของตัวแบบ ทั้งผู้เล่านิทานและตัวแบบจากในเนื้อหานิทาน ซึ่งเป็นการถ่ายทอดเรื่องราวให้เห็นจากตัวแบบ ทำให้เด็กมีความสนใจ และถ่ายทอดกิจกรรมนั้น ๆ ออกมา รวมถึงเด็กปฐมวัยมีโอกาสได้เห็นตัวแบบที่หลากหลายในการจดจำและถ่ายทอดพฤติกรรม ส่วนการจัดกิจกรรม ผู้วิจัยจัดขึ้นมีการจัดกิจกรรมทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน ทั้งกับเด็กและผู้ปกครองให้ได้มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกัน จึงทำให้เกิดการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยอย่างยั่งยืน

โปรแกรมประกอบด้วยกระบวนการ 4 กระบวนการสำคัญที่สอดคล้องกับกลไกการพัฒนา ความฉลาดทางอารมณ์ของเด็ก (Bandura, 1986) ได้แก่ 1) กระบวนการใส่ใจ (Attention) มีการเตรียมความพร้อมทางกายให้เด็กตื่นตัวโดยให้ทำท่าประกอบกิจกรรมเข้าจังหวะ และผู้วิจัยได้เตรียมทักษะการเล่านิทาน สถานที่ และแต่งกายอย่างเหมาะสม รวมถึงการสร้างทักษะของการเล่านิทานและเห็นคุณค่าของการเล่านิทานให้กับผู้ปกครอง กิจกรรมนี้จึงทำให้เด็กและผู้ปกครองมีความสนใจในตัวแบบเป็นอย่างดี 2) กระบวนการจดจำ (Retention) มีการเล่านิทานประกอบหุ่นมือให้เด็กฟังและถามคำถามเกี่ยวกับ เนื้อหาในเรื่อง เพื่อกระตุ้นการจดจำเนื้อหาสัปดาห์ละ 1 เรื่อง เรื่องละ 2 ครั้ง/ สัปดาห์ ตลอดระยะเวลาการทดลอง เด็กจึงได้รับการจัดกิจกรรมทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน รวมอย่างน้อย 16 ครั้ง จึงทำให้เด็กสามารถ สังเกต จดจำ และบันทึกสิ่งที่ได้เรียนรู้ไว้ในความทรงจำได้เป็นอย่างดี 3) กระบวนการเลียนแบบ (Reproduction) ให้เด็กออกมาเล่านิทาน ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริมให้เด็กสามารถเลียนแบบพฤติกรรมจากนิทาน ทำให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง ความเสียสละ รู้มารยาท เห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น รวมถึงมีความพยายามและอดทนซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ และ 4) กระบวนการจูงใจ (Motivation) ซึ่งเป็นการคงไว้ซึ่งพฤติกรรมของความฉลาดทางอารมณ์ และการเรียนรู้ทางภาษาที่เหมาะสมกับวัย

ส่วนในกลุ่มควบคุมเป็นกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมนันทนาการก่อนเข้าชั้นเรียน ตามตารางที่ทางโรงเรียนกำหนดไว้ ได้แก่ กิจกรรมออกกำลังกายตามจังหวะเพลงก่อนเข้าชั้นเรียน ครั้งละ 30-45 นาที ในทุก ๆ วัน และมีกิจกรรมที่คุณครูเล่านิทานให้กับเด็กฟัง เดือนละ 1-2 ครั้ง ซึ่งไม่มีกระบวนการที่ส่งผล ต่อการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ เช่น ไม่ได้ให้เด็กออกมาเล่านิทานให้ฟัง และขาดการสะท้อนคิด อาจทำให้เด็กได้รับการจัดกิจกรรมไม่สอดคล้องกับการพัฒนา

ความฉลาดทางอารมณ์ รวมทั้งไม่มีโอกาสติดตามการดูแลเด็กจากผู้ปกครองเมื่อเด็กอยู่ที่บ้าน และขณะอยู่ที่โรงเรียน เด็กไม่มีโอกาสได้ฝึกทักษะการเล่านิทาน ซึ่งเป็นส่วนสนับสนุนที่สำคัญในการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นทำให้กลุ่มควบคุม มีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ต่ำกว่ากลุ่มทดลองในทุกด้าน และกลุ่มควบคุมมีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์หลังการทดลอง ต่ำกว่าก่อนการทดลองรวมถึงยังอยู่ในระดับคะแนนปานกลางเท่าเดิม เนื่องจากช่วงของการทดสอบความฉลาดทางอารมณ์หลังการทดลองของกลุ่มควบคุม เป็นช่วงที่เด็กมีการสอบวัดความรู้ อาจเป็นเหตุการณ์ที่มีผลกระทบต่อเด็ก จากการศึกษาทบทวนวรรณกรรมที่สำคัญพบว่าความเครียด เป็นปัจจัยสำคัญในการขัดขวางความฉลาดทางอารมณ์ (ทวิศักดิ์ สิริรัตน์เรขา, 2550)

โปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการเล่านิทานที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนี้ มีกระบวนการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ที่เหมาะสมกับช่วงอายุของเด็กปฐมวัย จากผลการวิเคราะห์จึงพบว่าเด็กในกลุ่มทดลองมีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่ากลุ่มควบคุม และสูงกว่าก่อนการทดลองในทุกด้าน โดยเฉพาะคะแนนด้านดีและด้านเก่งของกลุ่มทดลองก่อนการทดลอง มีค่าเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 42.35$ และ 46.19) ภายหลังการทดลองเพิ่มขึ้นมาอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 61.23$) ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด สอดคล้องกับ การศึกษาของ รสสุคนธ์ อยู่เย็น (2555) ที่ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบการแสดงบทบาทสมมุติที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นอนุบาลชั้นปีที่ 2 จำนวน 16 คน โรงเรียนอนุบาลบ้านบ่อฝ้าย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นอนุบาลชั้นปีที่ 2 รายด้าน ภายหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบการแสดงบทบาทสมมุติ สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าประสิทธิผลของโปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการเล่านิทาน มีกลไกที่สำคัญทั้ง 4 กระบวนการสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัยซึ่งเป็นช่วงวัยที่ชอบการเล่นแบบ การแสดงบทบาทสมมุติ โดยเฉพาะการถ่ายทอดผ่านการเล่านิทาน เด็กวัย 4-5 ปี จึงมีความสนใจในกิจกรรม รวมถึงการกำกับติดตามพ่อแม่ ผู้ปกครองในกลุ่มทดลองให้มีการทำกิจกรรมกับเด็กที่บ้านและบันทึกหลังการทำกิจกรรมทุกครั้ง จึงทำให้ความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กกลุ่มทดลองได้รับการคงไว้ และส่งเสริมมากขึ้นได้ดี เนื่องจากพ่อแม่ผู้ปกครองเป็นปัจจัยสำคัญของการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ให้แก่เด็ก ผลการทดลองในครั้งนี้จึงพบว่า กลุ่มทดลองมีความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่ากลุ่มควบคุม ทั้งคะแนนโดยรวมและรายด้านทุกด้าน

สมมติฐานข้อที่ 2 ภายหลังได้รับโปรแกรมกลุ่มทดลอง มีพัฒนาการทางภาษาคือว่า กลุ่มควบคุม

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีพัฒนาการทางภาษาคือว่ากลุ่มควบคุมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้สามารถอภิปรายได้ว่า ปัจจัยที่สนับสนุนพัฒนาการด้านภาษาของเด็กนั้น มีปัจจัยสำคัญทางด้านบริบทที่แวดล้อมตัวเด็ก (Strickland & Morrow, 1990) ซึ่งผู้ปกครองเป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการทางภาษา ดังที่ Collin (1992) กล่าวว่า ผู้ปกครองเปรียบเสมือนผู้ปลูกเมล็ดพันธ์แห่งการรู้ภาษาของเด็ก จากข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้พบว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครองทั้ง 2 กลุ่ม ได้แก่ เพศ ความสัมพันธ์กับเด็กและสถานภาพสมรส ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่มีความแตกต่างกัน รวมถึงมารดาของเด็กส่วนใหญ่เป็นวัยพร้อมดูแลเด็กอยู่แล้ว จึงทำให้ไม่เกิดความแตกต่างกันเนื่องจากเป็นช่วงวัยที่สามารถทำหน้าที่ตามพันธกิจได้ดีทั้ง 2 กลุ่มมีอายุเฉลี่ยอยู่ในช่วง 33-36 ปี ซึ่งตามทฤษฎีพัฒนาการครอบครัวของ (Duvall, 1977) ในช่วงครอบครัวระยะมีบุตรวัยก่อนเรียน (**Families with preschool children**) กล่าวว่าพ่อแม่ถือเป็นสถาปนิกของครอบครัว เป็นผู้ออกแบบและชี้นำครอบครัวในการพัฒนาดูแลให้เด็กได้เรียนรู้ตามระยะพัฒนาการ โดยช่วงอายุที่เหมาะสมที่พ่อแม่จะทำหน้าที่ได้ดีคือช่วงอายุ 25 ปี เป็นต้นไป ดังนั้นจึงเป็นช่วงเวลาที่สำคัญในการเพิ่มความแข็งแกร่งของครอบครัวและพัฒนาลูกได้ดี

ผลการประเมินพัฒนาการทางภาษาในการศึกษานี้พบว่า ในระยะก่อนการทดลอง ทั้งกลุ่มทดลองและควบคุม ส่วนใหญ่เด็กมีพัฒนาการทางภาษาปกติ (ร้อยละ 88.5 และ 85.2 ตามลำดับ) มีเด็กจำนวนน้อยที่พัฒนาการสงสัยล่าช้า รวมถึงเมื่อพิจารณาข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ อายุ เพศ ลำดับที่การเป็นบุตรของเด็กพบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน ส่วนของนิทานที่เลือกใช้ใน โปรแกรมประยุกต์จากนิทานที่เน้นส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กวัย 3-5 ปี จากกรมสุขภาพจิต บางส่วนอาจไม่เฉพาะเจาะจงกับพัฒนาการทางภาษา รวมถึงแบบประเมินที่ใช้เป็นการคัดกรองภาพรวม อาจไม่เฉพาะต่อการพัฒนาภาษาส่วนใดส่วนหนึ่ง นอกจากนั้นเด็กกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มต่างได้รับการสอนเพื่อส่งเสริมพัฒนาการมาตั้งแต่อยู่ชั้นเตรียมอนุบาล เพื่อผ่านเข้าสู่ชั้นอนุบาล จึงทำให้เด็กทั้ง 2 กลุ่ม ก่อนข้างมีพัฒนาการทางภาษาที่ดีอยู่แล้ว แต่อย่างไรก็ตามภายหลังการทดลอง เด็กมีพัฒนาการปกติร้อยละ 100 ในเด็กกลุ่มทดลอง ส่วนกลุ่มควบคุมไม่มีความแตกต่างจากก่อนทดลอง แสดงให้เห็นว่าเด็กที่ได้รับโปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการเล่านิทานมีพัฒนาการทางภาษาที่เพิ่มขึ้นเนื่องจากโปรแกรมมีกระบวนการทั้ง 4 ที่ช่วยพัฒนาภาษาแก่เด็ก โดยเฉพาะขั้นตอนที่ 3 กระบวนการเลียนแบบ (Reproduction) ที่ให้เด็กออกมาเล่านิทานเด็กจึงได้ฝึกทักษะทางภาษาด้านการพูดอย่างเต็มที่ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Solemani and Akbari (2013)

ในส่วนของผลของนิทานที่ช่วยพัฒนาพัฒนาการทางภาษา มีการศึกษาผลของการเล่านิทานที่มีต่อการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของเด็กชาวอิหร่าน โดยประเมินผลด้วยแบบทดสอบก่อนและหลังเป็นภาพคำศัพท์ภาษาอังกฤษภาพที่สัมพันธ์และแบบเรียนภาษาอังกฤษที่เด็กคุ้นเคยภาพ และจำนวนหนึ่งเป็นภาพคำศัพท์จากเรื่อง ผลการวิจัย แสดงให้เห็นว่าการเล่านิทานช่วยส่งเสริมการเรียนรู้คำศัพท์ของเด็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะและการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการปฏิบัติ สามารถนำโปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการเล่านิทานไปแนะนำแก่ผู้ปกครองและครูผู้ดูแลเด็กในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์

1.2 ด้านการวิจัย เป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้เพื่อศึกษาวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการใช้รูปแบบกิจกรรมเล่านิทาน การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ของเด็กช่วงวัยอื่น เช่น เด็กก่อนวัยเรียน

1.3 ด้านการศึกษา สามารถนำโปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการเล่านิทานมาเป็นบทเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาพยาบาลในการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์แก่เด็กปฐมวัย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาในส่วนพัฒนาการด้านภาษาซ้ำ โดยการใช้แบบประเมินพัฒนาการด้านภาษา ที่มีความเฉพาะเจาะจงเพิ่มมากขึ้น

2.2 ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมด้านภาษาเพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทางภาษาที่เหมาะสม

บรรณานุกรม

- กนกกาญจน์ พิศนุช. (2555). ผลของโปรแกรมการเรียนรู้แบบจิตปัญญาที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย โรงเรียนทหารอากาศบำรุง จังหวัดนครราชสีมา. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- กนิยะ อินสริยะประชา. (2552). การเสวนาเรื่อง เรียนดี EQ สูง เก่งกิจกรรมทำอย่างไร. เข้าถึงได้จาก http://www.thaigifted.org/general/pdf/d_07074_2.pdf
- กรมสุขภาพจิต. (2543). อีคิว: ความฉลาดทางอารมณ์. นนทบุรี: กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.
- กรมสุขภาพจิต. (2545 ก). การพัฒนาแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์เด็กอายุ 3-5 ปี และ 6-11 ปี: รายงานวิจัย. นนทบุรี: โรงพิมพ์แห่งองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- กรมสุขภาพจิต. (2545 ข). คู่มือความฉลาดทางอารมณ์. กรุงเทพฯ: ศูนย์สารนิเทศและประชาสัมพันธ์ กระทรวงสาธารณสุข.
- กรมสุขภาพจิต. (2546). แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์เด็กอายุ 3-5 ปี (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: กระทรวงสาธารณสุข.
- กรมสุขภาพจิต. (2555). รายงานการสำรวจสถานการณ์ระดับสติปัญญาเด็กนักเรียนไทย 2554 (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข
- กรมอนามัย. (2550). คู่มือวิทยากร โรงเรียนพ่อแม่สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข. นนทบุรี: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กรมอนามัย. (2555). รายงานประจำปี กรมอนามัย 2555. เข้าถึงได้จาก www.anamai.moph.go.th/ewtdl_link.php
- กึ่งกาญจน์ ทวีสวัสดิ์. (2557). ประโยชน์ของนิทาน. เข้าถึงได้จาก www.13nr.org/posts/309461
- กึ่งกาญจน์ อังกสิทธิ์. (2555). การพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยของเด็กปฐมวัยตามแนวสมคูลภาษาเรื่องพยัญชนะไทย ชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาล สันป่ายางหลวง จังหวัดลำพูน. ลำปาง: โรงเรียนเทศบาล สันป่ายางหลวง.
- กุลนิดา เต็มชวลา และสุวรรณี พุทธิศรี. (2555). ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความฉลาดทางอารมณ์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับมัธยมปลาย (คะแนน O-NET และคะแนน กสพท) ของนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 1 ของโรงเรียนแพทย์แห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร. วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย, 57(3), 295-304.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2551). การเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน 3-5 ขวบ. กรุงเทพฯ: โชติสุขการพิมพ์.

- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2552). *การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: เบรน-เบส บุ๊คส์.
- ชำนาญ กงสะเด็น. (2550). *การพัฒนาเชาวน์อารมณ์ของเด็กปฐมวัยโดยการจัดกิจกรรมโยคะอาสนะประกอบเสียงดนตรี*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ดวงศิริ เครือหงส์. (2551). *การใช้กิจกรรมการเล่านิทานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 โรงเรียนบ้านอ้อ อำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง*. การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา และการแนะแนว, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ดวงสมร ศรีใสคำ. (2552). *ผลของกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านที่มีต่อการพัฒนาการทางภาษาด้านการพูดของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ทวีศักดิ์ สิริรัตนเรขา. (2550). *อีคิว การพัฒนาสู่วุฒิภาวะทางอารมณ์*. เข้าถึงได้จาก <http://www.happyhomeclinic.com>
- ทิพวรรณ หรรษคุณาชัย. (2554). *พัฒนาการและพฤติกรรมเด็ก สำหรับเวชปฏิบัติทั่วไป*. กรุงเทพฯ: ปิยอนด์ เอ็นเทอร์ไพรซ์.
- ทิพวรรณ หรรษคุณาชัย, รวีวรรณรุ่งไพรวลัย, สุรีย์ลักษณ์ สุจริตพงศ์ และวีระศักดิ์ ชลไชยะ. (2556). *ตำราพัฒนาการและพฤติกรรมเด็ก เล่ม 3 การดูแลเด็กสุขภาพดี*. กรุงเทพฯ: ชมรมพัฒนาการและพฤติกรรมเด็กแห่งประเทศไทย.
- นพวรรณ ศรีวงศ์พานิช และชนิสา เวชวิรุฬ. (2548). *คู่มือเสริมสร้างไอคิวและอีคิวเด็ก สำหรับครู/พี่เลี้ยงศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก*. นนทบุรี: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- นภาลักษณ์ ชัยมะหา. (2550). *ผลของการใช้นิทานสังคมต่อความรู้ความเข้าใจเรื่องการแบ่งปันและพฤติกรรมแบ่งปันในเด็กอายุ 7-8 ขวบ*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา, บัณฑิตศึกษา, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นันทวดี แม่นยำ. (2545). *ผลของการผสมผสานกระบวนการกลุ่มทางจิตวิทยากับการเล่านิทานผ่านหุ่นมือต่อการแสดงออกทางอารมณ์ด้วยการพูดอย่างเหมาะสมในนักเรียนวัยเด็กตอนกลาง*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาให้คำปรึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นัยพินิจ ക്ഷภักดี. (2559). *การพัฒนาสมองเด็กปฐมวัยแบบบูรณาการ วิทยาศาสตร์ยุคใหม่ที่ท้าทายต่อการพัฒนามนุษย์*. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล.

- นารีรัตน์ จันทวฤทธิ. (2553). *การส่งเสริมทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมคำคล้องจองตามแนวคิดสมองเป็นฐาน*. วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นิตยา คชภักดี. (2543). *ขั้นตอนการพัฒนาของเด็กปฐมวัย ตั้งแต่ปฏิสนธิ-5 ปี*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- นิตยา คชภักดี. (2551). *พัฒนาการเด็ก*. ใน นิชรา เรื่องคารกานนท์, ชาคริยา ชีเรนทร, รวีวรรณ รุ่งไพรวลัย, ทิพวรรณ หรรษคุณาชัย และนิตยา คชภักดี (บรรณาธิการ), *ตำราพัฒนาการและพฤติกรรมเด็ก* (หน้า 359-394). กรุงเทพฯ: โฮลิสติก พับลิชชิ่ง.
- นิตยา คชภักดี. (2558). *คู่มือการฝึกอบรม การทดสอบพัฒนาการเด็กปฐมวัย Denver II (ฉบับภาษาไทย) ฉบับแก้ไขปรับปรุง*. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล.
- บวร งามศิริอุดม. (2542). *การพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- บวร งามศิริอุดม. (2552). *นิทานทำให้ลูกฉลาดจริงจริง (พิมพ์ครั้งที่ 6)*. นนทบุรี: กรมอนามัย.
- บวร งามศิริอุดม. (2557). *การเสวนาเรื่อง ความสำคัญของนิทาน*. เข้าถึงได้จาก <http://www.sk-hospital.com>
- บังอร เทพเทียน และปิยฉัตร ตระกูลวงษ์. (2550). *การดูแลเด็กปฐมวัยของประเทศไทย*. *วารสารสาธารณสุขและการพัฒนา*, 5(3), 177-128.
- บุญใจ ศรีสถิตยน์รากร. (2547). *ระเบียบวิธีวิจัยทางพยาบาลศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ: ยูเออนด์ไอ อินเตอร์มีเดีย.
- บุญใจ ศรีสถิตยน์รากร. (2553). *ระเบียบวิธีวิจัยทางพยาบาลศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 7)*. กรุงเทพฯ: ยูเออนด์ไอ อินเตอร์มีเดีย.
- บุญใจ ศรีสถิตยน์รากร. (2555). *การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย คุณสมบัตินิทานวัดเชิงจิตวิทยา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เบญจพร สมานมาก. (2554). *รูปแบบการจัดศูนย์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยแบบองค์รวม*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ใบตอง. (2557). *นิทานมีประโยชน์มากกว่าความสนุก*. เข้าถึงได้จาก <http://www.gotoknow.org/posts/313966>
- ประจักษ์ บุตรแก้ว. (2555). *ผลของการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบการใช้คำถาม ที่มีต่อความสามารถทางคณิตศาสตร์ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลของเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.

- ประวีณา แก้วเมืองกลาง และชีพสุมน รังสยาธร. (2555). ผลของการเล่นนิทานพื้นบ้านภาคอีสานที่มีต่อการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปราณี เมืองน้อย. (2551). คู่มือเลี้ยงลูก ตอนวัย 3-6 ปี. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ปวีณา แจ่มประจักษ์. (2558). เอกสารประกอบการสอน วิชา จิตวิทยาพัฒนาการ *Developmental psychology*. ชลบุรี: ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปานิสรา ปาลาส. (2550). การใช้กิจกรรมเล่นนิทานเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการพูดความจริงในเด็กอนุบาล. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พนิดา นวลสนธิ. (2555). การเปรียบเทียบการรับรู้พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1 ระหว่างการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้นิทานกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามปกติ. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พนิดา แสงวานิช. (2547). ผลของการเล่นนิทานประกอบหุ่นมือเพื่อสอนเด็กวัยก่อนเข้าโรงเรียนให้ปฏิเสธการชักชวนของคนแปลกหน้า. เข้าถึงได้จาก <http://library.car.chula.ac.th:82/search>
- พรทิพย์ ศิริบุรณ์พิพัฒนา. (2555). การพยาบาลเด็ก เล่ม 1. กรุงเทพฯ: โครงการสวัสดิการวิชาการ สถาบันพระบรมราชชนก.
- พรทิพย์ หมวดอินทร์. (2551). การพัฒนาปรัชญาเชิงอารมณ์ตามแนวพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพระครูพิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์ โดยใช้กิจกรรมโยคะแบบบูรณาการ ตามกระบวนการเรียนรู้แบบไตรสิกขา. เข้าถึงได้จาก http://www.kruthai.inf/board_vijai/show.php
- พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุญ. (2551). ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรรณทิพา มีสาวงษ์. (2554). ผลของการจัดกิจกรรมการเล่นนิทานประกอบการใช้คำถามที่มีต่อทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พัชรี วรกิจพูนผล และเนตรทอง นามพร. (2553). การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก. เชียงใหม่: นครพิงค์การพิมพ์.
- พัฒนาการเด็กปฐมวัย รากแก้วแห่งชีวิต. (2558). เข้าถึงได้จาก <http://resource.thaihealth.or.th/library.academic/14447>
- พิมพ์ภากรณ์ กลั่นกลิ่น. (2555). การสร้างเสริมสุขภาพเด็กทุกช่วงวัย. ขอนแก่น: คลังน่านาวิทยา

- เพียงเพ็ญ บุญมงคล. (2553). ผลของโปรแกรมการฝึกกิจกรรมโยคะต่อความฉลาดทางอารมณ์ และพฤติกรรมของเด็กวัยก่อนเรียน. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการพยาบาลเด็ก, คณะพยาบาลศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เพียงเพ็ญ บุญมงคล, ยุณี พงศ์จตุรวิทย์ และนุจรีย์ ไชยมงคล. (2554). ผลของโปรแกรมการฝึกกิจกรรมโยคะต่อความฉลาดทางอารมณ์ และพฤติกรรมของเด็กวัยก่อนเรียน. วารสารคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 19(1), 69-80.
- รวิวรรณ รุ่งไพรวลัย. (2556). ตำราพัฒนาการและพฤติกรรมเด็ก เล่ม 3 การดูแลสุขภาพเด็กดี. กรุงเทพฯ: บียอนส เอ็นเทอร์ไพรซ์.
- รสสุคนธ์ อยู่เย็น. (2555). ผลของการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบการแสดงบทบาทสมมติ ที่มีผลต่อความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2. เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- รัตนา ประชาทัย. (2553). ความฉลาดทางอารมณ์ EQ: เบื้องหลังความสำเร็จ. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม.
- รัตนาภา เกริกการณชัย. (2547). การเล่านิทานเสริมกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย. การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา และการแนะแนว, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เรไร ไพรวรรณ. (2551). วรรณกรรมท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- ลัดดาวัลย์ ประทีปชัยกูร. (2545). การพยาบาลเพื่อส่งเสริมสุขภาพเด็กปฐมวัย. สงขลา: คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ลัดดาวัลย์ ประทีปชัยกูร. (2555). การสร้างเสริมสุขภาพเด็กวัยหัดเดินและวัยก่อนเรียน. ใน ศิริพร จัมภลิจิต และจุฬาลักษณ์ บาร์มี (บรรณาธิการ), คู่มือการสอนการสร้างเสริมสุขภาพในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (หน้า 305-347). ขอนแก่น: คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วเรเกียรติ ทองไทย. (2553). การจัดกิจกรรมการเล่าเรื่องจากหนังสือภาพในเด็กปฐมวัย. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- วัชรีย์ ทองดอนหับ. (2545). ผลของการเล่านิทาน โดยใช้หุ่นมือที่มีต่อทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กก่อนวัยเรียน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- วิภาวรรณ ยาประดิษฐ์. (2549). *การพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นอนุบาล 1 โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทาน*. วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วินัส ภัคคีนรา. (2546). *ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะทางบุคลิกภาพกับเชาวน์อารมณ์ (EQ) และความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค (AQ)*. วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วีรยา ทองไทร. (2556). *การพัฒนาการพูดเล่าเรื่อง โดยใช้แผนการจัดประสบการณ์ประกอบบัตรภาพและบัตรคำสำหรับเด็กอนุบาล โรงเรียนบ้านคอนสำราญ ตำบลแม่รำพึง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์*. เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- วีระวัฒน์ ปันนิตามัย. (2542). *เชาวน์อารมณ์ (EQ): คำนีวัดความสุขและความสำเร็จของชีวิต* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- วีระวัฒน์ ปันนิตามัย. (2551). *เชาวน์อารมณ์ EQ: คำนีวัดความสุขและความสำเร็จของชีวิต*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรัญญารัตน์ คงอิม และอวยพร เรืองตระกูล. (2555). โมเดลเชิงสาเหตุของความฉลาดทางจิตวิญญาณของนักเรียนโดยมีความฉลาดทางอารมณ์เป็นตัวแปรส่งผ่าน. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 7(1), 2106-2120.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2553). *จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย เล่ม 1: แนวคิดเชิงทฤษฎีวิวเด็กตอนกลาง* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศรีสุรางค์ พัฒนนานุรักษ์, เรณู อาจสาถิ, สุทธิรัตน์ พิมพ์พงศ์ และชลดา วงศ์ภิรมย์. (2550). *บทความงานวิจัยเรื่องอิทธิพลของความฉลาดทางอารมณ์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น กาญจนบุรี*. เข้าถึงได้จาก [http://www.western.ac.th/westernnew/admin/uploaded/nursingkan/files/อิทธิพลของความฉลาดทางอารมณ์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์\(57\).pdf](http://www.western.ac.th/westernnew/admin/uploaded/nursingkan/files/อิทธิพลของความฉลาดทางอารมณ์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์(57).pdf)
- ศิริลักษณ์ พนมเชิง. (2556). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ในเด็กที่มีภาวะพูดช้ากว่าวัย (Delayed speech) แผนกผู้ป่วยนอก และคลินิก Well baby แผนกส่งเสริมสุขภาพ โรงพยาบาลบางละมุง*. เข้าถึงได้จาก http://www.thaipediatrics.org/file_upload/files/1-2556-9.pdf
- ศุภรัตน์ เอกอัสวิน. (2550). การสำรวจสถานการณ์และเกณฑ์ปกติ (Norms) ความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กไทยอายุ 3-5 ปี และ 6-11 ปี พ.ศ. 2550. *วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย*, 53, 197-206.

- สฤณา บุญนรากร. (2554). *การสร้างเสริมสุขภาพแบบองค์รวมทุกช่วงวัย* (พิมพ์ครั้งที่ 3). สงขลา: เทมการพิมพ์.
- สถาบันราชานุกูล กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2555). *สรุปรายงานการประชุมวิชาการ สุขภาพจิตเด็กและจิตเวช ครั้งที่ 1 และการประชุมวิชาการ การพัฒนาสติปัญญาเด็กไทย ครั้งที่ 9 “เด็กไทย ก้าวสู่อาเซียน”*. กรุงเทพฯ: บิยอนด์ พับลิชชิง.
- สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว. (2556). *คุณภาพชีวิตเด็ก 2556*. นครปฐม: แอ๊ปเปิ้ล พรินติ้ง กรุ๊ป.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2553). *ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมัย สิริทองถาวร. (2552). *การพัฒนาแบบประเมินพัฒนาการเด็กแรกเกิด-5 ปี ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข*. นนทบุรี: สถาบันพัฒนาการเด็กราชนครินทร์ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท. (2555). *รายงานการคัดกรองพัฒนาการเด็กปฐมวัย ปีการศึกษา 2558*. ชัยนาท: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท. (2558). *การคัดกรองพัฒนาการเด็กรายชั้นภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555*. ชัยนาท: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท.
- สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2550). *นโยบายและแผนการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิกส์.
- สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2557). *รายงานปัญหาเด็กไทยในปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชัยนาท. (2558). *รายงานการคัดกรองพัฒนาการเด็กปฐมวัยช่วงอายุ 9, 18, 30, 42 เดือน*. ชัยนาท: สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชัยนาท.
- สิริลักษณ์ อุ่นญา. (2547). *ผลของการใช้ตัวแบบ เพื่อสร้างเสริมพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านพุทไธสง (โอกาสประชานุกูล) จังหวัดบุรีรัมย์*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา และการแนะแนว, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุจิตรา เทียนสวัสดิ์. (2550). *ดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา: ข้อวิพากษ์และข้อเสนอแนะวิธีการคำนวณ*. *พยาบาลสาร*, 34(4), 1-9.

- สุนีย์ ชินศักดิ์ชัย. (2525). *การทดลองใช้หุ่นเชิดมือเป็น “แม่แบบ” เพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อของเด็กชั้นประถมปีที่ 2*. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สุรวงศ์ ไคว์ตระกูล. (2553). *จิตวิทยาการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวรรณณี วิชญ์โยธิน, พัชรี คำวิลัยศักดิ์, จรรยา จิระประดิษฐา, ผกาพรรณ เกียรติชูสกุล, ณรงค์ เอื้อวิชญาแพทย์, จามรี ชีรตกุลพิศาล และอรุณี เจตศรีสุภาพ. (2556). *ตำรากุมารเวชศาสตร์ เล่ม 1*. ขอนแก่น: คลังนานาวิทยา.
- สุวรรณ กิจติยา. (2557). *ผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ส่งผลต่อความสามารถทางภาษา ด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย*. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- โสพิศ สุมานิต. (2553). *ผลของการเสริมสร้างการรับรู้สมรรถนะแห่งตนต่อการรับรู้สมรรถนะการมีส่วนร่วมดูแลผู้ป่วยเด็กภาวะวิกฤตของผู้ดูแล*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- หรรษา แดงบุญเรือง และชีพสุมน รังสยาธร. (2548). *ผลของการเล่านิทานที่มีต่อการพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อรนุช สอนน้อย และไชยรัตน์ ปรานี. (2553). *การวิเคราะห์หุระดับตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พิจิตร*. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 1(2), 282-293.
- อัจฉรา สุขารมณ์ และอังศินันท์ อินทรกำแหง. (2548). *การประมวลการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับอีคิวในประเทศไทย*. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์*, 11(1), 1-18.
- อัญชลี ไสยวรรณ. (2553). *การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนทักษะการคิดแสวงหาความรู้ สำหรับเด็กปฐมวัย*. ปรินญาณิพนธ์การศึกษาคุญฎิบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อินทิรา รุมาส. (2545). *การใช้กิจกรรมการเล่านิทานเพื่อพัฒนาคุณลักษณะทางคุณธรรมจริยธรรม สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อุมาพร ตรังคสมบัติ. (2544). *จิตบำบัดและการให้คำปรึกษาครอบครัว* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: ชันตราการพิมพ์.
- Alina, T., & Cristina, T. (2014). The relation between the emotional intelligence of parents and children. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 142, 592-596.
- Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice Hall.

- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice Hall.
- Bandura, A., & Richard, H. W. (1963). *Social learning and personality development*. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Bar-on, R. (1997). *Bar-on emotional quotient inventory: A measure of emotional intelligence (Technical manual)*. Toronto: Multi Health System.
- Burns, C. E., Dunn, A. M. A., Brady, M. A., Strr, N. B., & Blosser, C. G. (2004). *Pediatric primary care: A handbook for nurse*. Pennsylvania: Saunders.
- Burns, R. B. (2000). *Introduction to research methods*. London: SAGE.
- Burns, R. B., & Grove, S. K. (2012). *The practice of nursing research: Appraisal, synthesis, and generation of evidence* (3rd ed.). Pennsylvania: Saunders.
- Collin, B. (1992). *Read to me read to me raising kids who love to read*. New York: Scholastic.
- Duvall, E. M. (1977). *Marriage and family relationships* (5th ed.). Philadelphia: Lippincott.
- Frankenburg, W. K. (2002). *Developmental surveillance and screening of infants and young children*. *Pediatrics*, 109(1), 144-145.
- Frankenburg, W. K., Dodds, J., Archer, P., Shapiro, H., & Bresnick, B. (1990). *The DENVER II technical manual 1990*. Denver: Developmental Materials.
- Goleman, D. (1995 a). *Emotional intelligence why it can matter more than IQ*. New York: Bantam Book.
- Goleman, D. (1995 b). *Emotional test*. Retrieved from [http:// www.utne.com/lens/bms/eg.html](http://www.utne.com/lens/bms/eg.html)
- Goleman, D. (1998 a). What makes a leader?. *Harvard Business Review*, 76, 93-104.
- Goleman, D. (1998 b). *Working with emotional intelligence*. New York: Bantam Books.
- Guilford, J. P. (1966). *Fields of psychology*. Princeton, N.J.: D. Van Nostrand.
- Hagen, J. F., Shaw, J. S., & Duncan, P. M. (2008). *Bright futures: Guidelines for health supervision of infants, children, and adolescents* (3rd ed.). Illinois: American Academy of Pediatrics.
- Herring, G. T., Tonge, S., & Einfeld, S. (2006). Behaviour and emotional problems in toddlers with pervasive developmental disorders and developmental delay: Associations with parental mental health and family functioning. *Journal of Intellectual Disability Research*, 12, 874-882.

- Holbrook, W. E. (1997). *A study of relationships between emotion intelligence and basic writer' skills*. Doctoral dissertation, Language Rhetoric and Composition, Graduate Study, Ball State University.
- Isbell, R., Sobol, J., Lindauer, L., & Lowrance, A. (2004). The effects of storytelling and story reading on the oral language complexity and story comprehension of young children. *Early Childhood Education Journal*, 32(3), 157-163.
- James, S. R., & Ashwill, J. W. (Ed.). (2007). *Nursing care of children: Principles and practice* (3rd ed.). St. Louis, MO.: Saunders/ Elsevier.
- Janice, A. M., & Caroli, G. H. (2008). *Health promotion in nursing: A handbook for nurse*.
- Mayer, J. D., & Salovey, P. (1998). *What is the emotional intelligence? emotional development and emotional intelligence: Education implication*. New York: Basic Book.
- Michel, H., & Jessica, L. (2012). Creativity, emotional intelligence, and school performance in children. *International Journal of Educational Research*, 53, 264-268.
- Mohammad, A. B., Koorosh, A., & Hamid, P. (2011). The relationship between parenting styles and children's academic achievement in a sample of Iranian families. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 15, 1280-1283.
- Monroe, R. A. (2009). Health promotion of the preschooler and family. In M. J. Hockenberry & D. Wilson (Eds), *Wong's essentials of pediatric nursing* (8th ed.; pp.437-442). St. Louis: Mosby.
- Morrison, G. S. (2004). *Early childhood education today* (9th ed.). New Jersey: Pearson.
- Polit, D. F., & Hungler, B. P. (1999). *Nursing research: Principles and methods*. Philadelphia: Lippincott.
- Potts, N. L., & Mandleco, B. L. (2012). *Child health nursing*. Philadelphia: J. B. Lippincott.
- Riker, A. P., & Brisbane, H. E. (1992). *Married & single life* (5th ed.). New York: Glencoe/McGraw-Hill.
- Rosenthal, M. C. (1994). The fugitive literature. In H. Cooper & L. V. Hedges (Eds.), *Handbook of research synthesis* (pp. 85-94). New York: Russell Sage Foundation.
- Salovey, P., & Mayer, J. D. (1990). *Emotional intelligence*. New York: Baywood.
- Salovey, P., & Mayer, J. D. (1998). *The emotional IQ test*. New York: Cambridge University Press.

- Salovey, P., Mayer, J. D., Oldman, S. I., Turvey, C., & Palfai, T. P. (1995). Emotional attention clarity and repair: Exploring emotional intelligence using the trait-mood scale. In J. W. Pennebaker (Ed.), *Emotional, disclosure, and health* (pp. 125-154). Washington D.C.: American Psychological Association.
- Salts, E., Dixon, D., & Johnson, J. (1977). Training disadvantaged preschoolers on various fantasy activities: Effects on cognitive functioning and impulse control. *Child Development, 43*, 367-380.
- Saltz, E., & Johnson, J. (1974). Training for thematic-fantasy play in culturally disadvantaged children: Preliminary results. *Journal of Educational Psychology, 66*, 623-630.
- Santrock, J. W. (2012). *Essentials of life-span development* (12th ed.). New York: McGraw-Hill.
- Schwartzman, H. B. (1978). *Transformations: The anthropology of children's play*. New York: Plenum Press.
- Solemani, H., & Akbari, M. (2013). The effects of storytelling on children is learning English vocabulary: A case in Iran. *International Research Journal of Applied and Basic Sciences, 5*(1), 104-113.
- Strickland, D. S., & Morrow, L. M. (1990). Emerging teachers and writers: Sharing big books. *Reading Teacher, 43*, 342-343.
- Vander Zanden, J. W., Crandell, T. L., & Crandell, C. H. (2007). *Human development* (8th ed.). New York: McGraw-Hill.
- Walker, S. P., Wachs, T. D., & Gardner, J. M. (2007). Child development: Risk factors for adverse outcomes in developing countries. *Lancet, 369*, 145-157.
- Weisinger, H. (1998). *Emotional intelligence at work: The untapped edge for success*. San Francisco: Jasley-Bass.
- Wong, D. L. (1999). Whaley & Wong's nursing care of infant and children (6th ed.) .St. Louis: Mosby.
- Wong, D. L., Wilson, D., & Kline, N. E. (2009). *Wong's nursing care for infant and children* (7th ed.). St. Louis: Mosby.
- Wood, H., McQuaid, L., Huband, S., & Parker, E. M. (Eds.). (1996). *Children is nursing*. New York: Churchill Livingstone.

- Yongdong, G., Junqi, S., Qikun, N., & Lei, W. (2013). Work-family conflict and job satisfaction: Emotional intelligence as a moderator. *Stress and Health, 29*, 222-228.
- Zimmerman, B. J., Bandura, A., & Martinez-Pons, M. (1992). Self-motivation for academic attainment: The role of self-efficacy beliefs and personal goal setting. *American Educational Research Journal, 29*, 663-676.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุณี พงศ์จตุรวิทย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์
สาขาวิชาการพยาบาลเด็ก
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
2. ดร.สุธากา โชติประดิษฐ์ อาจารย์ประจำ
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา
3. ดร.นุชนาฏ รักษี รองผู้อำนวยการฝ่ายวิจัย
สถาบันแห่งชาติเพื่อพัฒนาเด็กและครอบครัว
มหาวิทยาลัยบูรพา

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

โปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการเล่านิทาน

สำหรับ กลุ่มตัวอย่าง และผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่าง

สถานที่เก็บข้อมูล

ผู้สอน ภัญญพัชร พงษ์ช้างอยู่

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริยุพา สนั่นเรืองศักดิ์

วัตถุประสงค์ทั่วไป

1. เพื่อให้ ผู้ปกครองเห็นถึงความสำคัญของการเล่านิทานแก่เด็ก
2. เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีความฉลาดทางอารมณ์เพิ่มขึ้น
3. เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทางภาษาเพิ่มขึ้น

เลขที่แบบสอบถาม.....

วันที่.....

ส่วนที่ 1 แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กก่อนวัยเรียน

โปรดเติมข้อความหรือทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างให้ตรงตามความเป็นจริงเกี่ยวกับเด็กปฐมวัย

1. เพศของเด็ก ชาย หญิง
2. วัน/เดือน/ปีเกิด/...../.....
อายุ.....ปี.....เดือน
3. น้ำหนัก.....กิโลกรัม ส่วนสูง.....เซนติเมตร
4. ลำดับที่ของการเป็นบุตร
 คนแรก คนที่สอง
 คนที่สาม คนที่สี่
อื่น ๆ ระบุ.....
5. ผู้เลี้ยงดูหลัก
 มารดา บิดา
 ยาย/ย่า ตา/ปู่
อื่น ๆ ระบุ.....

ส่วนที่ 2 แบบบันทึกข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครอง

โปรดเติมข้อความหรือทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างให้ตรงตามความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ ชาย หญิง อายุ.....ปี
2. ความสัมพันธ์กับเด็ก
 - มารดา บิดา
 - ยาย/ ย่า ตา/ ปู่
 - ญาติ (ระบุความสัมพันธ์).....
 - อื่น ๆ (ระบุ).....
3. สถานภาพสมรส
 - คู่ แยกกันอยู่
 - หม้าย หย่า
4. ลักษณะครอบครัว
 - ครอบครัวเดี่ยว ครอบครัวขยาย
5. อาชีพ
 - ว่างาน รับจ้าง
 - ค้าขาย/ ธุรกิจ
 - รับราชการ/ พนักงานของรัฐ/ พนักงานรัฐวิสาหกิจ
 - เกษตรกรรม (ทำนา, ทำสวน, ทำไร่, เลี้ยงสัตว์)
 - อื่น ๆ (ระบุ).....
6. ศาสนา
 - พุทธ คริสต์
 - อิสลาม อื่น ๆ (ระบุ).....

ส่วนที่ 3 แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์สำหรับเด็ก

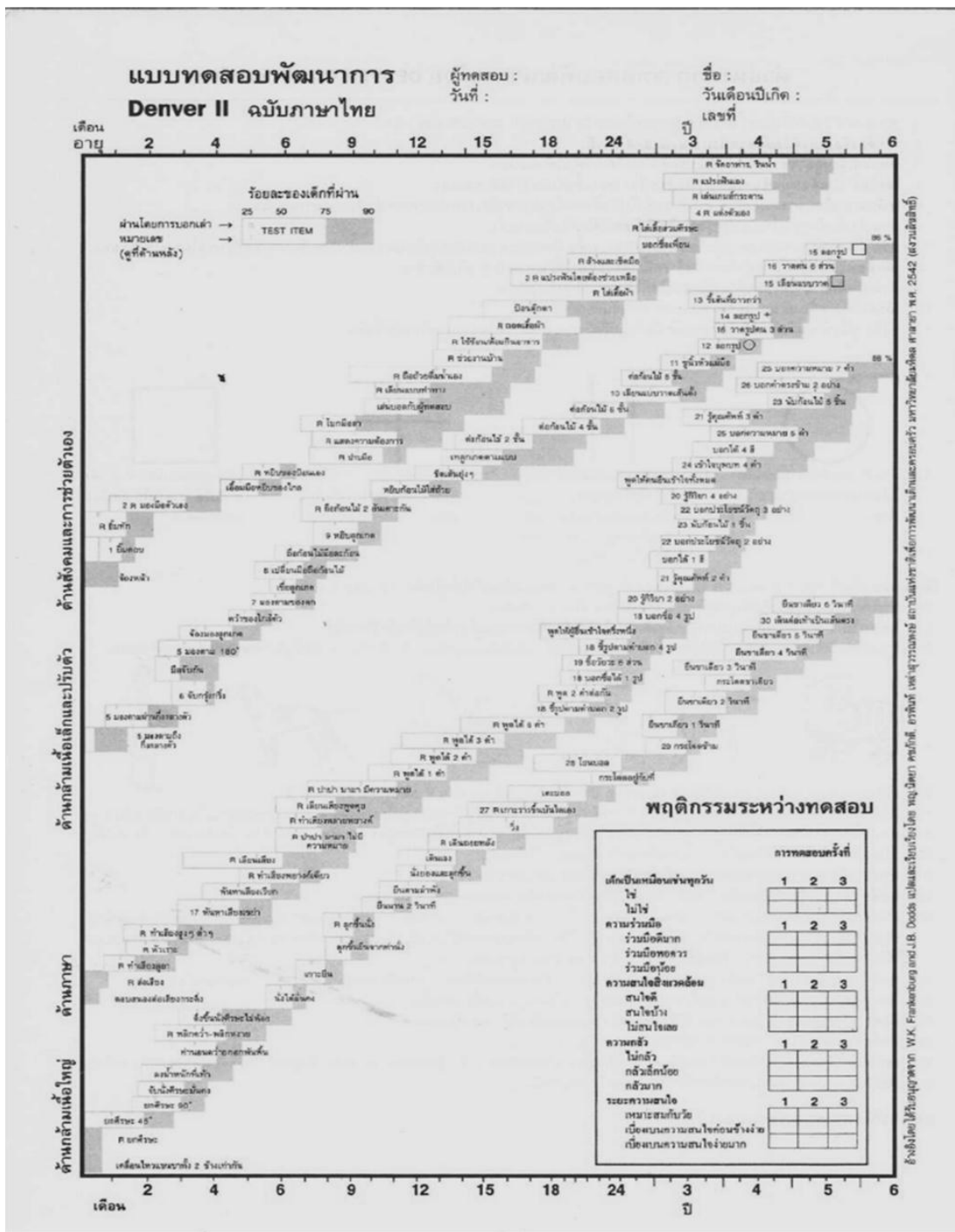
คำชี้แจง

ข้อความต่อไปนี้เป็นกรอธิบายถึงอารมณ์ ความรู้สึก และพฤติกรรมของเด็กในช่วง 4 เดือนที่ผ่านมา โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ท่านคิดว่าตรงกับตัวเด็กมากที่สุด มีคำตอบที่เป็นไปได้ 4 คำตอบ สำหรับแต่ละคำตอบคือ ไม่เป็นเลย เป็นบางครั้ง เป็นบ่อยครั้ง และเป็นประจำ

ไม่เป็นเลย	หมายถึง	ไม่เคยปรากฏ
เป็นบางครั้ง	หมายถึง	นาน ๆ ครั้งหรือทำบ้างไม่ทำบ้าง
เป็นบ่อยครั้ง	หมายถึง	ทำบ่อย ๆ หรือเกือบทุกวัน
เป็นประจำ	หมายถึง	ทำทุกครั้งเมื่อเกิดสถานการณ์นั้น

ข้อความ	ไม่เป็นเลย	เป็นบางครั้ง	เป็นบ่อยครั้ง	เป็นประจำ
1. บอกความรู้สึกของตัวเองได้เมื่อถูกถาม เช่น ตอนนี้หนูรู้สึก ดีใจ/ เสียใจ/ โกรธ/ ไม่ชอบ/ ไม่พอใจ				
2. มักโอบกอดหรือคลอเคลียคนที่รัก				
3. ยิ้มแย้มเมื่อเล่นกับเพื่อน				
.....				
.....				
.....				
8. เอาแต่ใจตนเอง				
9. กลัวคนแปลกหน้า				
.....				
11. ชวนคนอื่นให้เล่นด้วยกัน				
.....				
.....				
.....				
15. อาสาช่วยผู้อื่น เช่น ช่วยทำความสะอาด ช่วยทำงานบ้าน เก็บของที่เกะกะ				
16. ไม่ช่วยเหลือเมื่อได้รับการร้องขอ				

ข้อความ	ไม่เป็น เลย	เป็น บางครั้ง	เป็น บ่อยครั้ง	เป็น ประจำ
17. เชื่อฟังและทำตามที่คุณใหญ่ต้องการ				
.....				
.....				
.....				
23. อดทนได้ รอคอยได้ ไม่ลงมือลงเท้า				
24. เรียกร้องเอาแต่ใจตนเอง				
.....				
.....				
.....				
30. ตั้งใจฟังเมื่อผู้ใหญ่ตอบเรื่องที่ตนเองอยากรู้				
.....				
.....				
.....				
36. ไม่ชอบไปในสถานที่ไม่คุ้นเคย เช่น บ้านญาติ บ้านเพื่อนของพ่อแม่				
.....				
.....				
42. กล้าพูด กล้าคุย ทักทายตอบกลับผู้อื่น				
43. เมื่อได้รับคำชมเชย มักบอกเล่าให้คนอื่นรู้				
44. ช่วยเหลือตนเองมากขึ้นเมื่อได้รับคำชม				
.....				
.....				
.....				
50. ร่วมเล่นสนุกกับคนอื่น ๆ ได้				
.....				
.....				
.....				
55. เก็บตัว ไม่เล่นสนุกสนานกับเด็กคนอื่น ๆ				

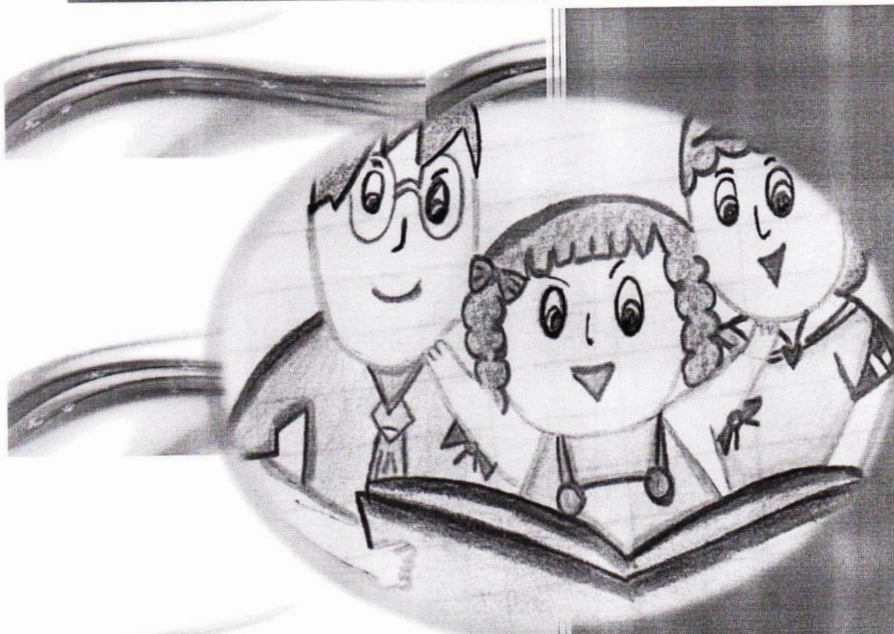

ภาพที่ 6 แบบประเมินพัฒนาการทางภาษา

2016

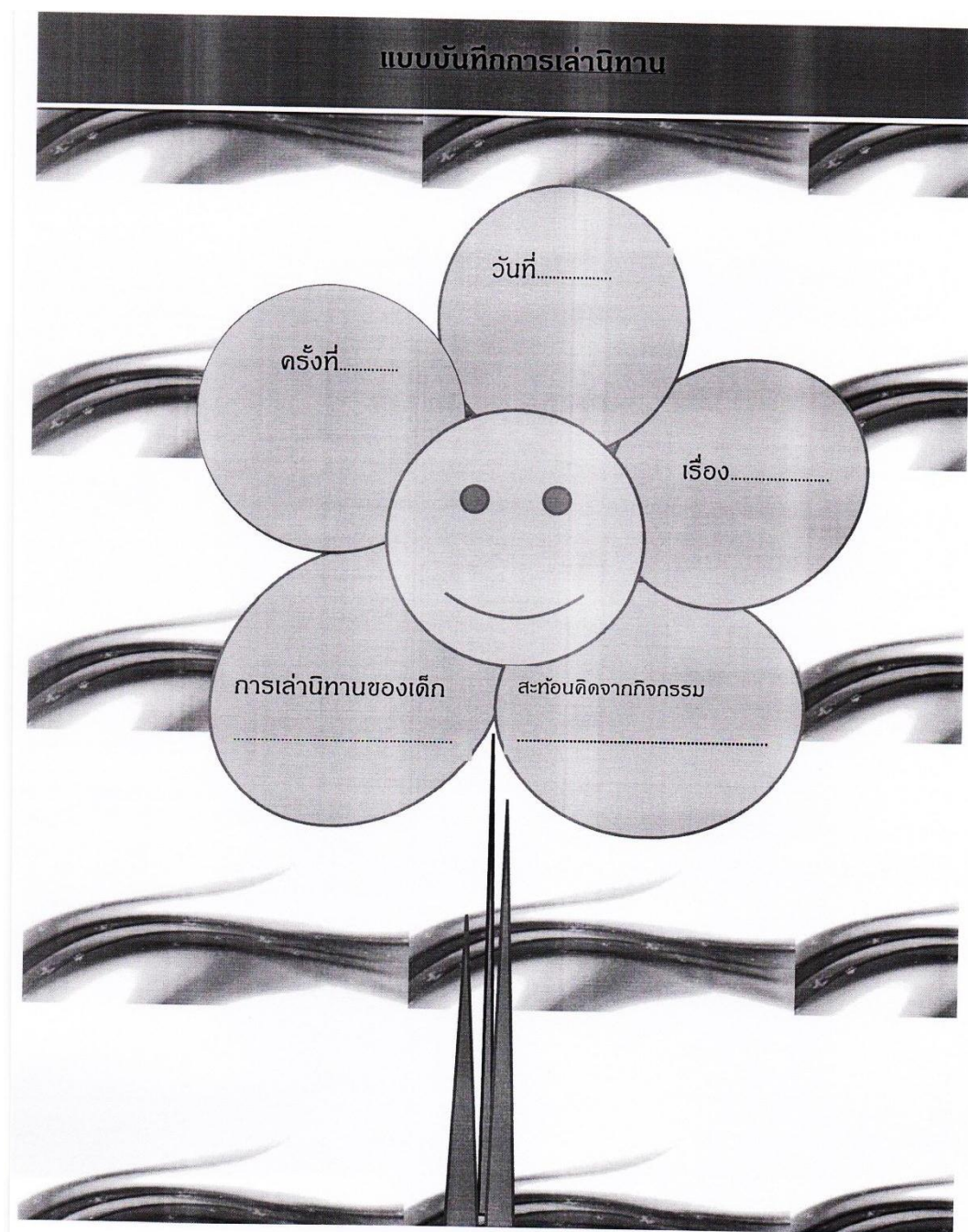
คู่มือ นิทานหรรษา เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และอารมณ์

ผู้จัดทำ กัญญาพัชร พงษ์ข้างอยู่ นิสิตปริญญาโท

สาขา การพยาบาลเด็ก

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริยุทา สนั่นเรืองศักดิ์

ภาคผนวก ค

ใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัย

เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย

ใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง ผลของโปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการเล่านิทานต่อความฉลาดทางอารมณ์ และพัฒนาการทางภาษา ของเด็กปฐมวัย

วันที่ให้คำยินยอม วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ก่อนที่จะลงนามในใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัยนี้ ข้าพเจ้าได้รับการอธิบายจากผู้วิจัยถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัย ประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการวิจัยอย่างละเอียดและมีความเข้าใจดีแล้ว ข้าพเจ้ายินดีเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ด้วยความสมัครใจ และข้าพเจ้ามีสิทธิที่จะบอกเลิกการเข้าร่วมในโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ และการบอกเลิกการเข้าร่วมการวิจัยนี้ จะไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อข้าพเจ้า

ผู้วิจัยรับรองว่าจะตอบคำถามต่าง ๆ ที่ข้าพเจ้าสงสัยด้วยความเต็มใจ ไม่ปิดบัง ซ่อนเร้น จนข้าพเจ้าพอใจ ข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าจะถูกเก็บเป็นความลับและจะเปิดเผยในภาพรวมที่เป็นการสรุปผลการวิจัย

ข้าพเจ้าได้อ่านข้อความข้างต้นแล้ว และมีความเข้าใจดีทุกประการ และได้ลงนามในใบยินยอมนี้ด้วยความเต็มใจ

ลงนาม.....ผู้ยินยอม

(.....)

ลงนาม.....พยาน

(.....)

ลงนาม.....ผู้วิจัย

(นางสาวกัญญพัชร พงษ์ช้างอยู่)

ข้าพเจ้าไม่สามารถอ่านหนังสือได้ แต่ผู้วิจัยได้อ่านข้อความในใบยินยอมนี้ให้ข้าพเจ้าฟัง จนข้าพเจ้าเข้าใจดีแล้ว ข้าพเจ้าจึงลงนามหรือประทับลายนิ้วหัวแม่มือของข้าพเจ้าในใบยินยอมนี้ ด้วยความเต็มใจ

ลงนาม.....ผู้ยินยอม

(.....)

ลงนาม.....พยาน

(.....)

ลงนาม.....พยาน

(.....)

ลงนาม.....ผู้วิจัย

(นางสาวกัญญพัชร พงษ์ช้างอยู่)

เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย (กลุ่มทดลอง)

การวิจัยเรื่อง ผลของโปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการเล่านิทาน ต่อ ความฉลาดทาง
อารมณ์ และพัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัย

รหัสจริยธรรมการวิจัย 04-09-2559

ชื่อผู้วิจัย นางสาวกัญญพัชร พงษ์ข้างอยู่

การวิจัยครั้งนี้ทำขึ้นเพื่อศึกษาผลของโปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการเล่านิทาน
ต่อ ความฉลาดทางอารมณ์ และพัฒนาการทางภาษา ของเด็กปฐมวัย

ท่านได้รับเชิญให้เข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้เนื่องจากท่าน เป็นบิดา/ มารดา/ ญาติ หรือผู้เลี้ยงดู
เด็กปฐมวัย ที่ให้การดูแลเด็กเป็นประจำ อย่างน้อย 6 เดือน มีความผูกพันทางสายเลือดกับเด็ก อยู่
บ้านหลังเดียวกันกับเด็ก และอายุ 20 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป เมื่อท่านเข้าร่วมการวิจัยแล้ว สิ่งที่ท่านจะต้อง
ปฏิบัติ มีดังนี้

1. ตอบแบบสอบถามข้อมูล จำนวน 2 ชุด และแบบประเมินจำนวน 2 ชุด ประกอบด้วย
แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กวัยก่อนเรียน แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครอง
แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ สำหรับเด็กวัยก่อนเรียน และแบบประเมินพัฒนาการด้านภาษา
ก่อนเริ่มการทดลอง และหลังการทดลอง คือ ในสัปดาห์ที่ 1 และสัปดาห์ที่ 6

2. เข้าร่วม โปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการเล่านิทาน โดยการเข้าร่วมกิจกรรม
ส่ายไยถ่ายทอดคุณค่าของนิทานใช้เวลา 45 นาที ณ ห้องประชุมโรงเรียน เทศบาลบ้านกล้วย
จังหวัดชัยนาท ในสัปดาห์แรก จากนั้นกลับไปทำกิจกรรมเล่านิทานกับเด็กและบันทึกการทำ
กิจกรรมตามคู่มือที่แจกให้ และรับโทรศัพท์การติดตามกระตุ้นเตือนสอบถามปัญหาอุปสรรค
รวมถึงบันทึกการเล่านิทานที่แจกให้ทุก ๆ สัปดาห์ในวันศุกร์ ช่วงเวลา 17.00-19.00 น. ครั้งละ
10-15 นาที เป็นระยะเวลา 4 สัปดาห์

ประโยชน์ที่จะได้รับ คือ ครู และผู้ดูแลเด็กปฐมวัย สามารถนำโปรแกรมส่งเสริมการ
เรียนรู้ด้วยการเล่านิทานไปใช้เป็นกิจกรรมในการดูแลเด็กปฐมวัย และผลจากการวิจัยครั้งนี้
สามารถนำไปประยุกต์ใช้ประกอบในการ ลดปัญหาการเกิดพัฒนาการล่าช้า และความฉลาดทาง

อารมณ์ดีของเด็ก รวมถึงสามารถนำไปใช้ให้การส่งเสริมพัฒนาการทางภาษา และพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ต่อไปได้

การเข้าร่วมการวิจัยของท่านครั้งนี้เป็นไปด้วยความสมัครใจ การเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้ ท่านสามารถปฏิเสธการเข้าร่วม โครงการวิจัย โดยไม่ส่งผลกระทบต่อ ใดๆ กับวิถีชีวิต การดูแล หรือการรักษาพยาบาล และมีสิทธิ์ถอนตัวออกจากโครงการวิจัยได้ทุกเวลาโดยไม่ต้องแจ้งให้ผู้วิจัยทราบล่วงหน้าโดยข้อมูลที่ได้ เป็นความลับ ไม่มีการเปิดเผยชื่อ โดยใส่รหัสแทน และจะนำเสนอในภาพรวมเท่านั้น ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเป็นความลับและดำเนินการอย่างรัดกุมปลอดภัย จะไม่มีการอ้างถึงโดยใช้ชื่อในรายงานใด ๆ ที่เกี่ยวกับการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งจะทำลายข้อมูลภายใน 1 ปี หลังจากการเผยแพร่ผลงานวิจัยแล้ว

หากท่านมีปัญหาหรือข้อสงสัยประการใด สามารถสอบถามได้โดยตรงจากผู้วิจัย ในวันทำการรวบรวมข้อมูล หรือสามารถติดต่อสอบถามเกี่ยวกับการวิจัยครั้งนี้ได้ตลอดเวลาที่ กัญญาพัชร พงษ์ข้างอยู่ หมายเลขโทรศัพท์ 092-6369911 หรือ ที่ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริยุพา สนั่นเรื่องศักดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก หมายเลขโทรศัพท์ 038-102823 ต่อ2860

นางสาวกัญญาพัชร พงษ์ข้างอยู่
ผู้วิจัย

หากท่านได้รับการปฏิบัติที่ไม่ตรงตามที่ได้ระบุไว้ในเอกสารชี้แจงนี้ ท่านจะสามารถแจ้งให้ประธาน คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมฯ ทราบได้ที่ เลขานุการคณะกรรมการจริยธรรมฯ ฝ่ายวิจัย คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โทร. 038-102823

ในเอกสารนี้อาจมีข้อความที่ท่านอ่านแล้วยังไม่เข้าใจ โปรดสอบถามผู้วิจัยหรือผู้แทนให้ช่วยอธิบายจนกว่าจะเข้าใจดี ท่านอาจจะขอเอกสารนี้กลับไปที่บ้านเพื่ออ่านและทำความเข้าใจ หรือปรึกษาหารือกับญาติพี่น้อง เพื่อนสนิท แพทย์ประจำตัวของท่าน หรือแพทย์ท่านอื่น เพื่อช่วยในการตัดสินใจเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้ได้

เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย (กลุ่มควบคุม)

การวิจัยเรื่อง ผลของโปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการเล่านิทาน ต่อ ความฉลาดทางอารมณ์ และพัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัย

รหัสจริยธรรมการวิจัย 04-09-2559

ชื่อผู้วิจัย นางสาวกัญญพัชร พงษ์ข้างอยู่

การวิจัยครั้งนี้ทำขึ้น เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการเล่านิทานต่อ ความฉลาดทางอารมณ์ และพัฒนาการทางภาษา ของเด็กปฐมวัย

ท่านได้รับเชิญให้เข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้เนื่องจากท่าน เป็นบิดา/ มารดา/ ญาติ หรือผู้เลี้ยงดูเด็กปฐมวัย ที่ให้การดูแลเด็กเป็นประจำ อย่างน้อย 6 เดือน มีความผูกพันทางสายเลือดกับเด็ก อยู่บ้านหลังเดียวกันกับเด็ก และอายุ 20 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป เมื่อท่านเข้าร่วมการวิจัยแล้ว สิ่งที่ท่านจะต้องปฏิบัติ มีดังนี้

1. ตอบแบบสอบถามข้อมูล จำนวน 2 ชุด และแบบประเมินจำนวน 2 ชุด ประกอบด้วยแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กวัยก่อนเรียน แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครอง แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ สำหรับเด็กวัยก่อนเรียน และแบบประเมินพัฒนาการด้านภาษาก่อนเริ่มการทดลอง และหลังการทดลอง คือ ในสัปดาห์ที่ 1 และสัปดาห์ที่ 6

ประโยชน์ที่จะได้รับ คือ ครู และผู้ดูแลเด็กปฐมวัย สามารถนำโปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการเล่านิทานไปใช้เป็นกิจกรรมในการดูแลเด็กปฐมวัย และผลจากการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ประกอบในการ ลดปัญหาการเกิดพัฒนาการล่าช้า และความฉลาดทางอารมณ์ต่ำของเด็ก รวมถึงสามารถนำไปใช้ให้การส่งเสริมพัฒนาการทางภาษา และพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ต่อไปได้

การเข้าร่วมการวิจัยของท่านครั้งนี้เป็นไปด้วยความสมัครใจ ท่านสามารถปฏิเสธการเข้าร่วมโครงการวิจัย โดยไม่ส่งผลกระทบต่อ ใดๆ กับวิถีชีวิต การดูแล หรือการรักษาพยาบาล และมีสิทธิ์ถอนตัวออกจากโครงการวิจัยได้ตลอดเวลาโดยไม่ต้องแจ้งให้ผู้วิจัยทราบล่วงหน้าโดยข้อมูลที่ได้ เป็นความลับ ไม่มีการเปิดเผยชื่อ โดยใส่รหัสแทน และจะนำเสนอในภาพรวมเท่านั้น ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูล

เป็นความลับและดำเนินการอย่างรัดกุมปลอดภัย จะไม่มีการอ้างถึงโดยใช้ชื่อในรายงานใด ๆ ที่เกี่ยวกับการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งจะทำลายข้อมูลภายใน 1 ปี หลังจากการเผยแพร่ผลงานวิจัยแล้ว

หากท่านมีปัญหาหรือข้อสงสัยประการใด สามารถสอบถามได้โดยตรงจากผู้วิจัย ในวันทำการรวบรวมข้อมูล หรือสามารถติดต่อสอบถามเกี่ยวกับการวิจัยครั้งนี้ได้ตลอดเวลาที่ กัญญาพัชร พงษ์ช่างอยู่ หมายเลขโทรศัพท์ 092-6369911 หรือ ที่ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริยุภา สนั่นเรื่องศักดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก หมายเลขโทรศัพท์ 086-7860824

นางสาวกัญญาพัชร พงษ์ช่างอยู่
ผู้วิจัย

หากท่านได้รับการปฏิบัติที่ไม่ตรงตามที่ได้ระบุไว้ในเอกสารชี้แจงนี้ ท่านจะสามารถแจ้งให้ประธานคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมฯ ทราบได้ที่ เลขานุการคณะกรรมการจริยธรรมฯ ฝ่ายวิจัย คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โทร. 038-102823

ในเอกสารนี้อาจมีข้อความที่ท่านอ่านแล้วยังไม่เข้าใจ โปรดสอบถามผู้วิจัยหรือผู้แทนให้ช่วยอธิบายจนกว่าจะเข้าใจดี ท่านอาจจะขอเอกสารนี้กลับไปที่บ้านเพื่ออ่านและทำความเข้าใจ หรือปรึกษาหารือกับญาติพี่น้อง เพื่อนสนิท แพทย์ประจำตัวของท่าน หรือแพทย์ท่านอื่น เพื่อช่วยในการตัดสินใจเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้ได้

ภาคผนวก ง

คะแนนพัฒนาการทางภาษา

คะแนนความฉลาดทางอารมณ์

ตารางที่ 7 พัฒนาการทางภาษาระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในระยะก่อนและหลังการทดลอง

พัฒนาการทาง	เปอร์เซ็นต์ได้ Pretest					เปอร์เซ็นต์ได้ Posttest									
	25-50	51-75	76-90	มากกว่า 90	มากกว่า 90	25-50	51-75	76-90	มากกว่า 90	มากกว่า 90					
ภาษา	ทดลอง	ควบคุม	ทดลอง	ควบคุม	ทดลอง	ควบคุม	ทดลอง	ควบคุม	ทดลอง	ควบคุม					
4. บอกประโยชน์	-	-	15	15	11	12	-	-	1	15	25	12			
วัตถุประสงค์ 2 อย่าง (22)			(57.7%)	(55.6%)	(44.4%)	(57.7%)			(3.8%)	(55.6%)	(96.2%)	(57.7%)			
5. นับก่อนไม้	-	-	26	27	-	-	-	-	1	27	25	-			
1 ชิ้น (23)			(100%)	(100%)					(3.8%)	(100%)	(96.2%)				
6. บอกประโยชน์	-	6	19	27	1	-	-	-	5	10	21	17			
วัตถุประสงค์ 3 อย่าง (22)		(23.1%)	(73.1%)	(100%)	(3.8%)				(19.2%)	(37%)	(80.8%)	(63%)			
7. รู้กริยา 4 อย่าง	-	1	7	2	17	23	2	1	-	5	14	21	11		
(20)		(3.7%)	(26.9%)	(7.4%)	(65.4%)	(85.2%)	(7.7%)	(3.7%)		(7.4%)	(19.2%)	(51.9%)	(80.8%)	(40.7%)	
8. พูดให้คนอื่น	-	6	7	19	20	1	-	-	4	7	12	19	11		
เข้าใจทั้งหมด		(23.1%)	(25.9%)	(73.1%)	(74.1%)	(7.8%)			(14.8%)	(26.9%)	(44.4%)	(73.1%)	(40.7%)		
9. เข้าใจบทบาท 4		19	16	6	11	1			4	16	13	10	10		
คำ (24)		(73.1%)	(59.3%)	(23.1%)	(40.7%)	(3.8%)			(14.8%)	(61.5%)	(48.1%)	(38.5%)	(37%)		
10. บอกได้ 4 ถึง	6	13	14	6	4	5	2	3	4	6	9	13	12	7	2
	(23.1%)	(48.1%)	(53.8%)	(22.2%)	(15.4%)	(18.5%)	(7.7%)	(11.1%)	(14.3%)	(23.1%)	(33.3%)	(50%)	(44.4%)	(26.9%)	(7.4%)

ตารางที่ 7 (ต่อ)

พัฒนาการทาง	เปอร์เซ็นต์ได้ Pretest					เปอร์เซ็นต์ได้ Posttest				
	25-50	51-75	76-90	มากกว่า 90	มากกว่า 90	25-50	51-75	76-90	มากกว่า 90	มากกว่า 90
11. บอก	17	9	8	2		13	11	9	3	2
ความหมาย 5 คำ	(65.4%)	(34.6%)	(29.6%)	(7.4%)		(48.1%)	(42.3%)	(33.3%)	(11.1%)	(7.4%)
(25)										
12. รู้คำคุณศัพท์ 3 คำ	1	26	25	1				26	26	1
คำ (21)	(3.7%)	(100%)	(92.6%)	(3.7%)				(96.3%)	(100%)	(3.7%)
13. นับก่อนไม้ 5 ชิ้น (23)	26	-	1			21	11	5	13	2
	(100%)		(2.7%)			(77.8%)	(42.3%)	(18.5%)	(50%)	(7.7%)
14. บอกค่าตรง	26	27	-			6	14	19	12	1
ข้าม 2 อย่าง	(100%)	(100%)				(23.1%)	(51.9%)	(73.1%)	(44.4%)	(7.8%)
15. บอก	24	27	2			25	12	1	14	1
ความหมาย 7 คำ	(92.3%)	(100%)	(7.7%)			(92.6%)	(46.2%)	(3.7%)	(53.8%)	(3.7%)

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความฉลาดทางอารมณ์รายข้อ ก่อนการทดลอง

ความฉลาดทางอารมณ์	กลุ่ม					
	กลุ่มทดลอง (n = 26)			กลุ่มควบคุม (n = 27)		
	Mean	SD	ระดับ	Mean	SD	ระดับ
ด้านดี						
1. บอกความรู้สึกของตัวเองได้เมื่อถูกถาม เช่น ตอนนี้หนูรู้สึกดีใจ/ เสียใจ/ โกรธ/ ไม่ชอบ/ ไม่พอใจ	2.96	.95	สูง	3.07	.87	สูง
2. มักโอบกอดหรือคลอเคลียคนที่รัก	3.46	.81	สูง	3.44	.75	สูง
3. ยิ้มแย้มเมื่อเล่นกับเพื่อน	3.46	.70	สูง	3.51	.57	สูง
4. แสดงความเห็นใจเมื่อเห็นเพื่อนทุกข์ร้อน เช่น บอกว่าสงสารเข้าไปปลอบ/ พุดคุย หรือเข้าไปช่วยเหลือ	2.69	.78	สูง	2.66	.78	ปานกลาง
5. หยุดการกระทำที่ไม่ดีเมื่อเห็นสีหน้าไม่พอใจของผู้ใหญ่	2.73	.96	สูง	2.85	.60	สูง
6. ร้องไห้งอแงเวลาไปโรงเรียนหรือสถานที่ที่ไม่อยากไป	2.03	.59	ปานกลาง	2.48	.84	ปานกลาง
7. กลัวสิ่งที่อยู่ในจินตนาการ เช่น ผี สัตว์ประหลาด	2.38	.80	ปานกลาง	2.48	.80	ปานกลาง
8. เอาแต่ใจตนเอง	2.46	.85	ปานกลาง	2.59	.69	ปานกลาง
9. กลัวคนแปลกหน้า	2.30	.83	ปานกลาง	2.29	.91	ปานกลาง
10. เต็มใจแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่น เช่น ขนมของเล่น	2.61	.75	ปานกลาง	2.92	.78	สูง
11. ชวนคนอื่นให้เล่นด้วยกัน	2.92	.93	สูง	3.18	.73	สูง
12. สงสาร ไม่ทำร้ายสัตว์	2.73	.87	สูง	3.03	.75	สูง
13. บอกผู้ใหญ่เมื่อเพื่อนหรือคนในครอบครัวไม่สบาย	2.80	.89	สูง	2.92	.78	สูง
14. ใจดีกับเด็กที่เล็กกว่า เช่น แบ่งของเล่นหรือขนมให้	2.80	.93	สูง	3.11	.84	สูง
15. อาสาช่วยผู้อื่น เช่น ช่วยทำความสะอาด ช่วยทำงานบ้าน เก็บของที่เกะกะ	2.61	.69	ปานกลาง	3.00	.67	สูง

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ความฉลาดทางอารมณ์	กลุ่ม					
	กลุ่มทดลอง (n = 26)			กลุ่มควบคุม (n = 27)		
	Mean	SD	ระดับ	Mean	SD	ระดับ
16. ไม่ช่วยเหลือเมื่อได้รับการร้องขอ	1.69	.67	ปานกลาง	2.07	.95	ปานกลาง
17. เชื่อฟังและทำตามที่ผู้ใหญ่ต้องการ	3.07	.68	สูง	2.96	.58	สูง
18. บอกขอโทษหรือเข้ามาประจบเมื่อทำผิด	3.07	.97	สูง	3.03	.80	สูง
19. ไม่เล่นของที่เป็นอันตราย เช่น ไม้ขีดไฟ ปลั๊กไฟ มีดหลังจากได้รับการห้ามปรามจากผู้ใหญ่	2.65	1.19	ปานกลาง	2.62	1.11	ปานกลาง
20. ให้อภัยคนอื่นเมื่อผู้ใหญ่ให้ของโดยไม่ต้องบอก	2.96	.87	สูง	2.88	.89	สูง
21. ให้อภัยหรือสวัสดีเมื่อพบผู้ใหญ่	3.03	.87	สูง	2.92	.78	สูง
22. บอกให้คอยก็ไม่แง	2.42	.80	ปานกลาง	2.66	.83	ปานกลาง
23. อดทนได้ รอคอยได้ ไม่ลงมือลงเท้า	2.57	1.10	ปานกลาง	2.62	.79	ปานกลาง
24. เรียกชื่อตัวเองแต่ใจตนเอง	2.19	.56	ปานกลาง	2.37	.74	ปานกลาง
ด้านเก่ง						
25. ช่างสังเกตและตั้งคำถามผู้ใหญ่ถึงสิ่งต่าง ๆ ที่ได้พบเห็น	3.26	.77	สูง	3.18	.78	สูง
26. มักอยากรู้อยากเห็นกับของเล่นหรือสิ่งแปลกใหม่	3.30	.78	สูง	3.37	.74	สูง
27. กล้าซักถามหรือแสดงท่าที่สนใจเมื่อสงสัย	3.07	.89	สูง	3.00	.83	สูง
28. สนใจ รู้สึกสนุกกับงานหรือกิจกรรมการเรียนรู้ใหม่ๆ	3.30	.83	สูง	3.11	.80	สูง
29. ชอบเดินสำรวจเมื่ออยู่ในสถานที่ใหม่ๆ	3.11	.95	สูง	3.03	.80	สูง
30. ตั้งใจฟังเมื่อผู้ใหญ่ตอบเรื่องที่ตนเองอยากรู้	3.30	.83	สูง	2.92	.82	สูง

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ความฉลาดทางอารมณ์	กลุ่ม					
	กลุ่มทดลอง (n = 26)		ระดับ	กลุ่มควบคุม (n = 27)		ระดับ
	Mean	SD		Mean	SD	
31. ร้องไห้เมื่อไปโรงเรียน	2.00	.63	ปานกลาง	2.22	.89	ปานกลาง
32. เมื่อไม่ได้ของเล่นที่อยากได้ก็สามารถเล่นของอื่นแทน	3.00	.84	สูง	3.03	.80	สูง
33. ยอมรับคำอธิบายเมื่อไม่ได้สิ่งที่ตนต้องการ	3.03	.82	สูง	3.11	.89	สูง
34. เข้ากับเด็กคนอื่น ๆ ได้ง่ายเมื่อเริ่มรู้จักกัน	3.26	.87	สูง	3.18	.62	สูง
35. แสดงอาการ ทำทางหงุดหงิดเมื่อต้องเปลี่ยนแปลงจากสิ่งที่คุ้นเคย	2.07	.62	ปานกลาง	2.44	.80	ปานกลาง
36. ไม่ชอบไปในสถานที่ที่ไม่คุ้นเคย เช่น บ้านญาติบ้านเพื่อนของพ่อแม่	1.80	.84	ปานกลาง	2.03	.97	ปานกลาง
37. กล่าวบอกรื่องที่ตนเองทำผิดพลาดให้ผู้ใหญ่ฟัง เช่น จีรตที่นอนทำเสื้อผ้าเปื้อน ทานอาหารไม่หมด เป็นต้น	2.96	.82	สูง	2.85	.98	สูง
38. บอกผู้ใหญ่เมื่อทำของเสียหาย	2.76	.81	สูง	2.81	.78	สูง
39. กล่าวปฏิเสธเมื่อผู้ใหญ่จะช่วยเหลือ เพราะเด็กอยากทำด้วยตัวเอง	2.61	.75	ปานกลาง	2.92	.82	สูง
40. บอกความต้องการของตนเองให้ผู้อื่นรู้ เช่น อยากกินขนม	3.15	.88	สูง	3.37	.68	สูง
41. บอกปฏิเสธเมื่อผู้ชวนเล่นสิ่งที่ไม่ชอบ	2.73	.87	สูง	3.03	.93	สูง
42. กล่าวพูด กล่าวคุย ทักทายตอบกลับผู้อื่น	3.19	.89	สูง	3.03	.85	สูง
ด้านสุข						
43. เมื่อได้รับคำชมเชย มักบอกเล่าให้คนอื่นรู้	3.00	.80	สูง	3.11	.84	สูง
44. ช่วยเหลือตนเองมากขึ้นเมื่อได้รับคำชม	3.26	.77	สูง	3.18	.62	สูง
45. ชอบเอาผลงานที่ทำเสร็จมาให้ผู้ใหญ่ดู	3.50	.76	สูง	3.37	.83	สูง
46. พอใจที่ผู้ใหญ่ชมว่าเป็นเด็กดี	3.42	.75	สูง	3.37	.74	สูง
47. ช่วยเหลือตัวเองได้ดีเมื่อผู้ใหญ่ให้กำลังใจ	3.30	.78	สูง	3.14	.71	สูง
48. ไม่หวาดกลัวเมื่อต้องอยู่กับคนที่ไม่คุ้นเคย	2.46	.76	ปานกลาง	2.51	.70	ปานกลาง

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ความฉลาดทางอารมณ์	กลุ่ม					
	กลุ่มทดลอง (n = 26)			กลุ่มควบคุม (n = 27)		
	Mean	SD	ระดับ	Mean	SD	ระดับ
49. รู้จักเพื่อแผ่ความรักให้ผู้อื่น เช่น กอด ปลอบน้องหรือเด็กที่เล็กกว่า	2.80	.89	สูง	3.03	.75	สูง
50. ร่วมเล่นสนุกกับคนอื่น ๆ ได้	3.19	.74	สูง	3.44	.80	สูง
51. รู้จักหาของมาเล่นเพื่อสร้างความ สนุกสนานเพลิดเพลิน	3.38	.69	สูง	3.44	.69	สูง
52. ถึงแม้ไม่ได้เล่นก็สนุก/มีความสุขกับการดู คนอื่นเล่นได้	2.57	.75	ปาน กลาง	2.81	.78	สูง
53. เมื่อเห็นคนอื่นเล่นสนุกก็อยากเข้าไปเล่น สนุกด้วย	3.23	.81	สูง	3.22	.75	สูง
54. แสดงอารมณ์สนุกร่วมตามไปกับสิ่งที่ เห็น เช่น ร้องเพลงกระโดดโลดเต้น หัวเราะ เฮฮา	3.50	.70	สูง	3.55	.69	สูง
55. เก็บตัว ไม่เล่นสนุกสนานกับเด็กคนอื่น ๆ	1.46	.64	ปาน กลาง	1.48	.93	ต่ำ

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความฉลาดทางอารมณ์รายข้อ หลังการทดลอง

ความฉลาดทางอารมณ์	กลุ่ม					
	กลุ่มทดลอง (n = 26)			กลุ่มควบคุม (n = 27)		
	Mean	SD	ระดับ	Mean	SD	ระดับ
ด้านดี						
1. บอกความรู้สึกของตัวเองได้เมื่อถูกถาม เช่น ตอนนี้หนูรู้สึกดีใจ/ เสียใจ/ โกรธ/ ไม่ชอบ/ ไม่พอใจ	3.76	.51	สูง	3.07	.82	สูง
2. มักโอบกอดหรือคลอเคลียคนที่รัก	3.80	.49	สูง	3.29	.77	สูง
3. ยิ้มแย้มเมื่อเล่นกับเพื่อน	3.76	.51	สูง	3.22	.75	สูง
4. แสดงความเห็นใจเมื่อเห็นเพื่อนทุกข์ร้อน เช่น บอกว่าสงสารเข้าไปปลอบ/ พุดคุย หรือเข้าไปช่วยเหลือ	3.57	.70	สูง	2.92	.72	สูง
5. หยุดการกระทำที่ไม่ดีเมื่อเห็นสีหน้าไม่พอใจของผู้ใหญ่	3.38	.80	สูง	2.66	.62	ปานกลาง
6. ร้องไห้งอแงเวลาไปโรงเรียนหรือสถานที่ที่ไม่อยากไป	3.50	.76	สูง	2.51	.70	ปานกลาง
7. กลัวสิ่งที่อยู่ในจินตนาการ เช่น ผี สัตว์ประหลาด	3.69	.54	สูง	2.51	.64	ปานกลาง
8. เอาแต่ใจตนเอง	3.88	.43	สูง	2.44	.80	ปานกลาง
9. กลัวคนแปลกหน้า	3.84	.367	สูง	2.37	.79	ปานกลาง
10. เต็มใจแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่น เช่น ขนมของเล่น	3.76	.42	สูง	2.70	.77	สูง
11. ชวนคนอื่นให้เล่นด้วยกัน	3.61	.63	สูง	2.66	.67	ปานกลาง
12. สงสาร ไม่ทำร้ายสัตว์	3.69	.73	สูง	2.88	.69	สูง
13. บอกผู้ใหญ่เมื่อเพื่อนหรือคนในครอบครัวไม่สบาย	3.38	.75	สูง	2.88	.84	สูง
14. ใจดีกับเด็กที่เล็กกว่า เช่น แบ่งของเล่นหรือขนมให้	3.23	.86	สูง	2.66	.83	ปานกลาง
15. อาสาช่วยผู้อื่น เช่น ช่วยทำความสะอาด ช่วยทำงานบ้าน เก็บของที่เกะกะ	3.15	.92	สูง	2.70	.60	สูง
16. ไม่ช่วยเหลือเมื่อได้รับการร้องขอ	3.96	.19	สูง	2.18	.87	ปานกลาง
17. เชื่อฟังและทำตามที่ผู้ใหญ่ต้องการ	3.19	.84	สูง	2.70	.60	สูง

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ความฉลาดทางอารมณ์	กลุ่ม					
	กลุ่มทดลอง (n = 26)			กลุ่มควบคุม (n = 27)		
	Mean	SD	ระดับ	Mean	SD	ระดับ
18. บอกขอโทษหรือเข้ามาประจบเมื่อทำผิด	3.69	.67	สูง	2.92	.78	สูง
19. ไม่เล่นของที่เป็นอันตราย เช่น ไม้ขีดไฟ ปลั๊กไฟ มีดหลังจากได้รับการห้ามปรามจากผู้ใหญ่	3.46	.81	สูง	2.77	1.05	สูง
20. ไหว้ขอบคุณเมื่อผู้ใหญ่ให้ของโดยไม่ต้องบอก	3.30	.92	สูง	2.85	.81	สูง
21. ไหว้หรือสวัสดีเมื่อพบผู้ใหญ่	3.26	.91	สูง	2.88	.75	สูง
22. บอกให้คอยก็ไม่แง	3.30	.97	สูง	2.62	.62	ปานกลาง
23. อดทนได้ รอคอยได้ ไม่ลงมือลงเท้า	3.34	.84	สูง	2.62	.56	ปานกลาง
24. เรียกร้องเอาแต่ใจตนเอง	3.84	.46	สูง	2.59	.69	สูง
ด้านเก่ง						
25. ช่างสังเกตและตั้งคำถามผู้ใหญ่ถึงสิ่งต่าง ๆ ที่ได้พบเห็น	3.50	.76	สูง	2.96	.80	สูง
26. มักอยากรู้อยากเห็นกับของเล่นหรือสิ่งแปลกใหม่	3.50	.81	สูง	2.96	.80	สูง
27. กล้าซักถามหรือแสดงท่าที่สนใจเมื่อสงสัย	3.61	.63	สูง	2.81	.78	สูง
28. สนใจ รู้สึกสนุกกับงานหรือกิจกรรมการเรียนรู้ใหม่ ๆ	3.76	.42	สูง	2.81	.78	สูง
29. ชอบเดินสำรวจเมื่ออยู่ในสถานที่ใหม่ ๆ	3.42	.90	สูง	2.70	.72	สูง
30. ตั้งใจฟังเมื่อผู้ใหญ่ตอบเรื่องที่ตนเองอยากรู้	3.50	.70	สูง	2.74	.81	สูง
31. ร้องไห้เมื่อไปโรงเรียน	4.00	.00	สูง	2.37	.74	ปานกลาง
32. เมื่อไม่ได้ของเล่นที่อยากได้ก็สามารถเล่นของอื่นแทน	3.57	.64	สูง	2.51	.57	ปานกลาง

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ความฉลาดทางอารมณ์	กลุ่ม					
	กลุ่มทดลอง (n = 26)			กลุ่มควบคุม (n = 27)		
	Mean	SD	ระดับ	Mean	SD	ระดับ
33. ยอมรับคำอธิบายเมื่อไม่ได้สิ่งที่ตนต้องการ	3.65	.56	สูง	2.44	.64	ปานกลาง
34. เข้ากับเด็กคนอื่น ๆ ได้ง่ายเมื่อเริ่มรู้จักกัน	3.61	.69	สูง	2.74	.71	สูง
35. แสดงอาการ ทำทางหงุดหงิดเมื่อต้องเปลี่ยนแปลงจากสิ่งที่คุ้นเคย	3.96	.19	สูง	2.25	.71	ปานกลาง
36. ไม่ชอบไปในสถานที่ที่ไม่คุ้นเคย เช่น บ้านญาติบ้านเพื่อนของพ่อแม่	3.96	.19	สูง	2.14	.90	ปานกลาง
37. กล่าวบอกรื่องที่ตนเองทำผิดพลาดให้ผู้ใหญ่ฟัง เช่น ฉีรูดที่นอนทำเสื้อผ้าเปื้อนทานอาหารไม่หมด เป็นต้น	3.76	.42	สูง	2.81	.78	สูง
38. บอกผู้ใหญ่เมื่อทำของเสียหาย	3.34	.84	สูง	2.85	.76	สูง
39. กล่าวปฏิเสธเมื่อผู้ใหญ่จะช่วยเหลือเพราะเด็กอยากทำด้วยตัวเอง	3.23	.90	สูง	2.88	.75	สูง
40. บอกความต้องการของตนเองให้ผู้อื่นรู้ เช่น อยากกินขนม	3.65	.62	สูง	3.22	.80	สูง
41. บอกปฏิเสธเมื่อผู้ชวนเล่นสิ่งที่ไม่ชอบ	3.42	.64	สูง	2.88	.89	สูง
42. กล่าวพูด กล่าวคุย ทักทายตอบกลับผู้อื่น	3.42	.75	สูง	2.81	.83	สูง
ด้านสุข						
43. เมื่อได้รับคำชมเชย มักบอกเล่าให้คนอื่นรู้	3.34	.79	สูง	2.81	.78	สูง
44. ช่วยเหลือตนเองมากขึ้นเมื่อได้รับคำชม	3.34	.745	สูง	2.92	.67	สูง
45. ชอบเอาผลงานที่ทำเสร็จมาให้ผู้ใหญ่ดู	3.30	.78	สูง	3.07	.72	สูง
46. พอใจที่ผู้ใหญ่ชมว่าเป็นเด็กดี	3.57	.64	สูง	2.92	.82	สูง
47. ช่วยเหลือตัวเองได้ดีเมื่อผู้ใหญ่ให้กำลังใจ	3.61	.57	สูง	2.85	.76	สูง
48. ไม่หวาดกลัวเมื่อต้องอยู่กับคนที่ไม่คุ้นเคย	3.23	.76	สูง	2.44	.50	ปานกลาง

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ความฉลาดทางอารมณ์	กลุ่ม					
	กลุ่มทดลอง (<i>n</i> = 26)			กลุ่มควบคุม (<i>n</i> = 27)		
	<i>Mean</i>	<i>SD</i>	ระดับ	<i>Mean</i>	<i>SD</i>	ระดับ
49. รู้จักเพื่อแผ่ความรักให้ผู้อื่น เช่น กอด ปลอบน้องหรือเด็กที่เล็กกว่า	3.69	.47	สูง	2.62	.74	ปานกลาง
50. ร่วมเล่นสนุกกับคนอื่น ๆ ได้	3.76	.42	สูง	3.00	.87	สูง
51. รู้จักหาของมาเล่นเพื่อสร้าง ความสนุกสนานเพลิดเพลิน	3.69	.47	สูง	2.88	.69	สูง
52. ถึงแม้ไม่ได้เล่นก็สนุก/ มีความสุขกับ การดูคนอื่นเล่นได้	3.65	.62	สูง	2.62	.68	ปานกลาง
53. เมื่อเห็นคนอื่นเล่นสนุกก็อยากเข้าไป เล่นสนุกด้วย	3.65	.48	สูง	1.67	.69	ปานกลาง
54. แสดงอารมณ์สนุกร่วมตามไปกับสิ่งที่ เห็น เช่น ร้องเพลงกระโดดโลดเต้น หัวเราะ เฮฮา	3.76	.42	สูง	2.96	.70	สูง
55. เก็บตัว ไม่เล่นสนุกสนานกับเด็กคนอื่น ๆ	3.92	.27	สูง	1.85	.86	ปานกลาง